

Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo struktūrinis galutinių paramos gavėjų vertinimas

Galutinė ataskaita

EUROPOS PAGALBOS LABIAUSIAI
SKURSTANTIEMS ASMENIMS
FONDAS

TURINYS

Įvadas	3
1. Bendros socialinės politikos ir socialinės statistikos pristatymas	5
2. Paslaugų kokybės užtikrinimas	12
2.1. Statistinio metodo pristatymas	12
2.2. Apklausų duomenų analizės metodo pristatymas	15
2.3. Vertinimo metodologija	18
2.3.1. Tinkamumas	18
2.3.2. Efektyvumas	19
2.3.3. Pridėtinė vertė	21
2.4. Paslaugų teikimo rizikos	22
3. Organizacijų partnerių ir paramos gavėjų apklausų rezultatai	24
3.1. Apibendrinti organizacijų partnerių apklausos duomenys	24
3.2. Apibendrinti paramos gavėjų apklausos duomenys	38
4. Išvados	75
5. Rekomendacijos vadovaujančiajai institucijai	83
6. Literatūros ir šaltinių sąrašai	85

Įvadas

2014–2020 m. laikotarpiu EPLSAF parama buvo viena iš Europos Komisijos (toliau – EK) priemonių, kuria buvo siekiama prisidėti prie labiausiai skurstančių žmonių (įskaitant benamystės sąlygomis gyvenančius ir materialinį nepriteklių patiriančius vaikus) gyvenimo kokybės gerinimo ir socialinės atskirties mažinimo. Inicatyva siekta ir vieno iš strategijos „Europa 2020“ tikslų – iki 2020 m. sumažinti skurdą arba skurdo riziką patiriančių žmonių skaičių bent 20 milijonų – įgyvendinimo. EPLSAF remia nacionalines nefinansinės pagalbos sistemas, nukreiptas į maisto ir itin didelio materialinio nepritekliaus mažinimą, papildydamas Europos Sąjungos (toliau – ES) struktūrinių ir investicijų fondų bei kitų ES ir nacionalinių politikų intervencijas, skirtas mažinti įvairių formų skurdą ir skatinti labiausiai skurstančių asmenų socialinę įtrauktį.

Daugelyje ES šalių, tarp jų ir Lietuvoje, greta pagalbos maisto produktais (maisto produktų dalijimas Lietuvoje vykdomas nuo 2014 m.) EPLSAF finansavimo laikotarpiu teikiama ir pagalba higienos prekėmis (nuo 2018 m.) bei aktyviai įgyvendinamos socialinės įtraukties veiklos, t. y., papildomosios priemonės. Nuo 2017 m. iki dabar projektus vykdo Europos socialinio fondo agentūra (toliau – ESFA).

2021 m. gruodžio 7 d. LR socialinės apsaugos ir darbo ministerija (Užsakovas) ir UAB „PPMI Group“ atstovaujama subjektų grupė (Paslaugų teikėjas) pasirašė paslaugų sutartį Nr. D4-194 dėl Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo struktūrinio galutinių paramos gavėjų vertinimo. Vertinimo poreikį sąlygoja Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 223/2014 dėl Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo (OL 2014 L 72, p. 1) (toliau – Reglamentas Nr. 223/2014) 17 straipsnio 4 dalyje esančios nuostatos, kad EPLSAF vadovaujanti institucija yra atsakinga už struktūrinį galutinių paramos gavėjų vertinimo atlikimo organizavimą ir jo apibendrintų rezultatų pateikimą Europos Komisijai. Toks vertinimas turi būti vykdomas vadovaujantis 2016 m. balandžio 16 d. Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 2016/594, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą Nr. 223/2014 nustatomas Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo pagalbos maistu ir (arba) pagrindinės materialinės pagalbos veiksmų programos struktūrinio galutinių paramos gavėjų vertinimo pavyzdys, nuostatomis. Šis teisės aktas numato, kad turi būti atliktos organizacijų partnerių ir galutinių paramos gavėjų apklausos taikant visoms šalims vienodą klausimyną.

Atlikus siūlomą vertinimą Užsakovui teikiama **vertinimo ataskaita**, kurią sudaro:

- Palaugų **kokybės užtikrinimas** ir naudotos metodologijos pristatymas;
- Bendros **socialinės politikos ir socialinės statistikos** aprašymas;
- Apibendrinti galutinių paramos gavėjų ir organizacijų partnerių **apklausų duomenys pagal kiekvieną klausimynuose suformuluotą klausimą** ir šių duomenų analizė (kur įmanoma, pateikiant grafikus), akcentuojant **EPLSAF paramos aktualumo panašumus ir skirtumus tarp kaimiškųjų vietovių ir miesto/Lietuvos regionų, didžiųjų ir mažųjų Lietuvos savivaldybių**;
- **Apklausų duomenų analizė ir kokybinis vertinimas dėl EPLSAF paramos tinkamumo, efektyvumo bei pridėtinės vertės**;

- **Ižvalgos dėl** planuojamų naudoti **socialinių kortelių** naujuoju programavimo laikotarpiu, atsižvelgiant į šio tyrimo apklausos rezultatus, taip pat į Paramos materialiniam nepritekliui mažinti 2021–2027 m. programavimo laikotarpio galimų finansuotinių veiklų išankstinio vertinimo ataskaitos rekomendacijas (2020 m.).
- Nuoseklios, iš atliktų apklausų ir duomenų analizės kylančios **vertinimo išvados ir rekomendacijos dėl EPLSAF veiksmų programos efektyvumo** siekiant geriau atliepti galutinių paramos gavėjų poreikius.

1. Bendros socialinės politikos ir socialinės statistikos pristatymas

Kaip teigiama naujausioje Europos Komisijos ataskaitoje, pajamų nelygybė Lietuvoje išlieka viena didžiausių ES. Anot ekspertų, nors asmenų, kuriems gresia skurdas ar socialinė atskirtis, dalis nuo 2016 m. mažėja, nelygybė išlieka gerokai didesnė už ES vidurkį (2020 m. Lietuvoje – 24,5 proc., o ES – 21,9 proc.), o socialiniai ir ekonominiai skirtumai itin ryškūs regionuose.¹ Gyventojų nedarbo lygis (taip pat ir jaunimo nedarbas) vis dar išlieka didesnis nei buvo iki pandemijos – 7,1 proc. tarp visų gyventojų ir 14,3 proc. tarp jaunimo (2021 m.).² Nedarbo lygis skiriasi lyginant miesto ir kaimo vietovių duomenis – 2020 m. miestuose jis vidutiniškai siekė 6,6 proc., tačiau buvo gerokai didesnis miesteliuose bei priemiesčiuose (8,8 proc.) ir kaimo vietovėse (10,7 proc.). Gyventojų užimtumo lygis, 2021 m. siekęs 57,9 proc ribą³, taip pat skyrėsi tarp didžiųjų miestų ir kitų šalies regionų.⁴ Mažiausias užimtumo lygis stebimas tarp 65 m. ir vyresnių šalies gyventojų – 10,6 proc. ir 15-24 m. jaunimo – 31,4 proc.⁵ Dažnai būtent žemas užimtumo lygis, nedarbas ir/ar mažos pajamos lemia gyventojų patekimą į socialiai pažeidžiamas grupes.

Tarp socialiai pažeidžiamiausių grupių minėtini pagyvenę (vyresni nei 65 metų amžiaus) žmonės, išlaikomus vaikus auginančios vienišos motinos ar tėvai ir neįgalieji. Pranešime taip pat teigiama, kad pandemija paveikė jaunimą bei žemos kvalifikacijos darbuotojus.⁶ Didelis socialinis dėmesys (socialinės lengvatos, išmokos) kaip dar vienai pažeidžiamai visuomenės grupei Lietuvoje nuo šių metų skiriamas dešimtims tūkstančių persikėlėlių iš Ukrainos, atvykusių į Lietuvą dėl Rusijos invazijos į Ukrainą.⁷

Kaip teigiama Komisijos ataskaitoje, Lietuvos ekonomikos rodikliai atsižvelgiant tiek į pandemijos smūgį, tiek į Rusijos invazijos į Ukrainą poveikį, gana neblogi ir, prognozuojama, turėtų augti. Pažvelgus į skurdo rodiklių šalyje dinamiką, matyti, kad jie palaipsniui nuo 2016 m. gerėja – 2016 m. Lietuvoje buvo 30,1 proc. skurdo riziką ar socialinę atskirtį patiriančių asmenų, o 2020 m. – 24,8 proc. (žr. lentelę apačioje). Nors situacija gerėja, Lietuvoje jaučiama socialinė atskirtis vis dar išlieka didesnė nei ES.

¹ KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS 2022 m. šalies ataskaita. Lietuva:

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/2022-european-semester-country-report-lithuania_lt.pdf.

² Ten pat.

³ Lietuvos statistikos departamento duomenys.

⁴ KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS 2022 m. šalies ataskaita. Lietuva:

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/2022-european-semester-country-report-lithuania_lt.pdf.

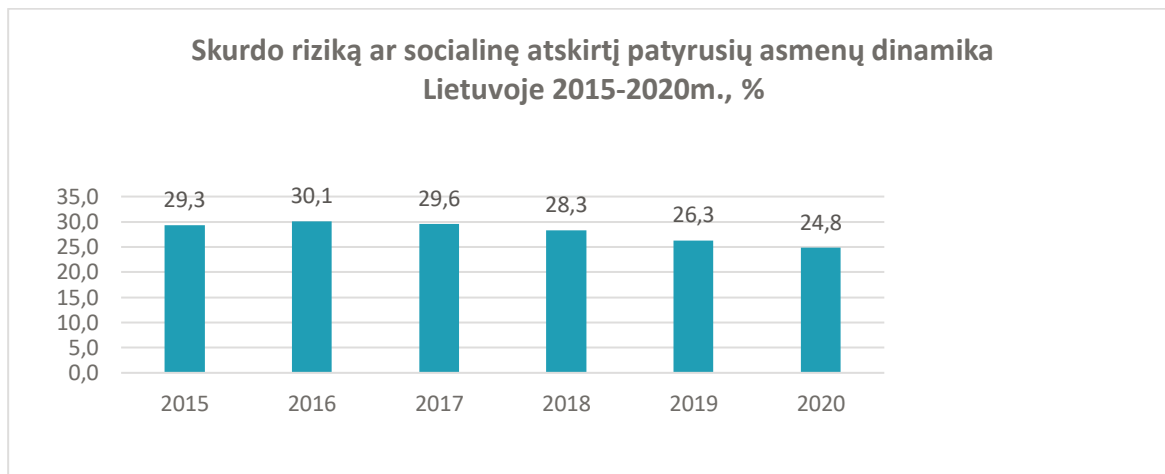
⁵ Lietuvos statistikos departamento duomenys.

⁶ KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS 2022 m. šalies ataskaita. Lietuva:

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/2022-european-semester-country-report-lithuania_lt.pdf.

⁷ Ten pat.

Gyventojų patiriančių skurdą, ar socialinę atskirtį rodiklis atsižvelgia į tris komponentus: piniginių skurdą, materialinį nepriteklių ir mažą darbo intensyvumą. Į rodiklio reikšmę asmuo įtraukiamas, jei atitinka vieną iš trijų komponentų.

Šaltinis: Eurostato duomenys.

Pagal minėtą skurdo rizikos ir socialinės atskirties rodiklį, Lietuva vis dar patenka tarp skurdžiausių ES valstybių, tačiau svarbu paminėti, kad lyginant su 2016 m. duomenimis, Lietuva pakilo per tris pozicijas ir jau nebėra tarp keturių skurdžiausių Bendrijos valstybių. Remiantis Eurostato 2020 m. duomenimis, aukščiausias skurdo rizikos ir socialinės atskirties lygis yra Bulgarijoje – 32,1 proc., Rumunijoje – 30,4 proc., Graikijoje – 28,8 proc., o Lietuvoje – 24,8 proc. Kaimyninėse Latvijoje ir Estijoje skurdo riziką ir socialinę atskirtį patyrė atitinkamai 26 proc. ir 23,3 proc. gyventojų. Žemiausi skurdo rizikos-socialinės atskirties rodikliai užfiksuoti Čekijoje – 11,9 proc., Slovakijoje – 14,8 proc., Slovėnijoje - 15 proc.

Šaltinis: Eurostato duomenys.

Analizuojant kitus skurdo rodiklius (žr. apačioje esančią lentelę), matyti, kad 2021 m. pagal gyvenamąją vietą dažniau skurdo riziką patyrė **kaimo gyventojai** – 25,4 proc., pagal amžiaus grupes – **asmenys virš 65 m. amžiaus** (35,9 proc.) ir 18-24 m. **darbingo amžiaus jaunimas** (20,8 proc.). Ši statistika rodo, kaip jau buvo minėta, kad per kelis paskutinius metus skurdo rizikos lygis tarp šios jaunimo amžiaus grupės išaugo. Pagal namų ūkio tipą dažniau skurdo riziką patyrė **vieni gyvenantys asmenys** – 44,5 proc. ir **vieni vaikus auginantys tėvai** – 32,4 proc. Šios grupės tarp pažeidžiamų išlieka jau kurį laiką. Tuo tarpu didžiausias skurdo rizikos lygis pagal užimtumo statusą (18 m. ir vyresni asmenys) yra tarp **bedarbių** – 50,4 proc., **pensininkų** – 38,8 proc. ir neaktyvių gyventojų – 34,4 proc. Šios grupės patvirtina tiesioginį gaunamų pajamų ir priklausymo skurdo rizikos grupei ryšį.

Rečiausiai skurdo rizikoje ir socialinėje atskirtyje pagal jau minėtas grupes atsidūrė didžiųjų miestų gyventojai – 14,7 proc., dirbantieji – 7,5 proc., 25-49 m. darbingo amžiaus asmenys – 13,1 proc. ir poros be vaikų ar poros su vaikais, kurie 25 metų ar vyresni – atitinkamai 9,8 proc. ir 8,7 proc.

Pastebėtina, kad per paskutiniuosius trejus metus skurdo rizikos lygio atotrūkis tarp kaimo vietovių ir didžiųjų miestų gyventojų išliko didelis, nors šiek tiek sumažėjo – nuo 10,8 proc. 2019 m. iki 8 proc. 2021 m. Skurdo rizikos lygis didžiuosiuose miestuose nežymiai išaugo, ypač 2020 m., tačiau 2021 m. beveik sugrįžo į buvusį lygį, o kaimo vietovėse per kelerius metus skurdo rizikos lygis šiek tiek sumažėjo. Vis dėlto, net ir mažėjantis atotrūkis tarp miestų ir kaimo yra per didelis.

SKURDO RIZIKOS LYGIS 2019-2021 (%)

Pagal gyvenamąją vietą	2019	2020	2021	Pagal užimtumo statusą (18 m. ir vyresni asmenys)	2019	2020	2021
Miestas	17,1	18,3	17,4	Dirbantieji	7,9	8	7,5
Didieji miestai	14	14,9	14,7	Bedarbiai	54,4	56,4	50,4
Kiti miestai	22,1	24,1	21,8	Pensininkai	35,1	39,5	38,8
Kaimas	27,9	26,3	25,4	Neaktyvūs gyventojai	31,2	34,6	34,4
Pagal amžių	2019	2020	2021	Pagal namų ūkio tipą	2019	2020	2021
Vaikai (0-17 metų)	22,7	20	17,2	Vienas asmuo	46,3	46,8	44,5
18-24 (darbingo amžiaus jaunimas)	15,7	17,3	20,8	Vieniša motina ar vienišas tėvas su vaikais, iš kurių bent vienas jaunesnis nei 25 metų	35,4	39,7	32,4
25-49 (darbingo amžiaus)	16,3	15,1	13,1	Vieniša motina ar vienišas tėvas su vaikais, kurie 25 metų ar vyresni	22,6	22,4	26,5
50-64 (darbingo amžiaus)	17,2	17,8	17,8	Pora be vaikų	10	11	9,8
Virš 65 metų	31,6	36	35,9	Pora su vaikais, iš kurių bent vienas jaunesnis nei 25 metų	13,2	11,4	10
				Pora su vaikais, kurie 25 metų ar vyresni	2,1	9	8,7
				Kito tipo namų ūkiai	10,2	15,6	13,2

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Skurdo rizikos rodikliai iki socialinių išmokų rodo, kad negaunant išmokų dažniausiai skurdo rizikoje atsidurtų kitų mažesnių miestų – 36,9 proc. ir kaimo gyventojai – 36,4 proc., taip pat vaikai – 37,6 proc. ir vyresnio amžiaus asmenys – 38,7 proc., vieno suaugusio asmens su vaikais namų ūkiai – 52,8 proc., poros su vaikais namų ūkiai – 25,6 proc. ir vienišų asmenų namų ūkiai – 47,5 proc., taip pat bedarbiai – 65,7 proc., neaktyvūs gyventojai – 53,5 proc. ir pensininkai – 42,6 proc.

Palyginus duomenis iki socialinių išmokų ir po jų, matyti, kad socialinės išmokos sumažino skurdo rizikos lygį tarp kitų miestų gyventojų bei vaikų grupės, taip pat skurdą sumažino poroms su vaikais, pensininkams, neaktyviems darbo rinkos gyventojams. Vis dėlto, **pensininkų ir neaktyvių darbo rinkoje gyventojų** skurdo lygis išliko nemenkas. Duomenys rodo, kad socialinės išmokos neturėjo didelės reikšmės skurdo rizikos lygio mažėjimui tarp **kaimo gyventojų ir vyresnio nei 65 m. amžiaus asmenų**, taip pat mažai pagerino socialinę padėtį **vieniems gyvenantiems asmenims ir vieniems tėvams, auginantiems vaikus, bedarbiams**.

SKURDO RIZIKOS LYGIS IKI SOCIALINIŲ IŠMOKŲ IŠSKYRUS PENSIJAS 2019-2021 (%)

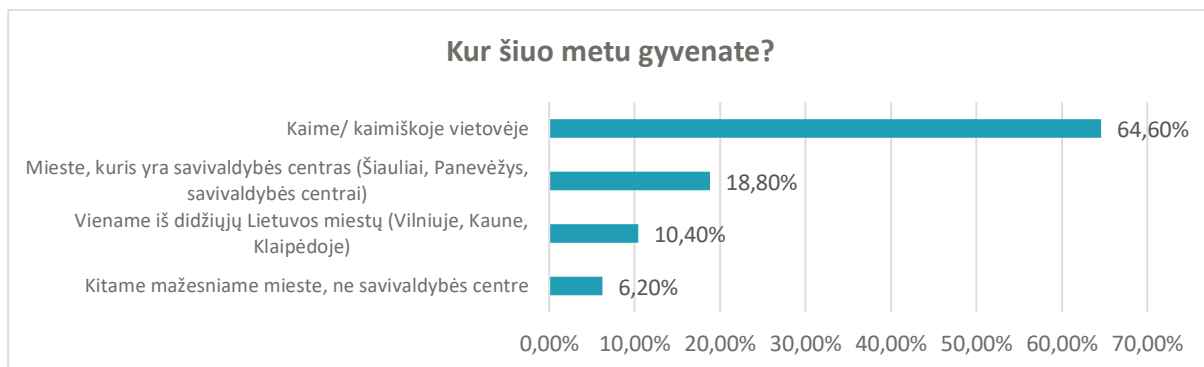
Pagal gyvenamąją vietą	2019	2020	2021	Pagal užimtumo statusą (18 m. ir vyresni)	2019	2020	2021
Miestas	26,3	27,7	28,4	Dirbantys asmenys	15,1	15,4	15,8
Didieji miestai	20,9	23,2	23,1	Bedarbiai	66	64,8	65,7
Kiti miestai	35,1	35,2	36,9	Pensininkai	38,2	42,3	42,6
Kaimas	38	33,6	36,4	Neaktyvūs gyventojai	46,8	49,2	53,5
Pagal amžių	2019	2020	2021	Pagal namų ūkio tipą	2019	2020	2021
Vaikai (0-17 metų)	40,6	36,1	37,6	Vienas asmuo	48,7	49,4	47,4
18-24 (darbingo amžiaus jaunimas)	24,1	25,2	29,5	Vieniša motina ar vienišas tėvas su vaikais, iš kurių bent vienas jaunesnis nei 25 metų	54,6	53	52,8
25-49 (darbingo amžiaus)	26,4	24,3	24,9	Vieniša motina ar vienišas tėvas su vaikais, kurie 25 metų ar vyresni	30,5	30,8	39,3
50-64 (darbingo amžiaus)	26,1	25,9	28	Pora be vaikų	14,5	16,9	15,2
virš 65 metų	33,8	38,2	38,7	Pora su vaikais, iš kurių bent vienas jaunesnis nei 25 metų	25,6	24,4	25,6
				Pora su vaikais, kurie 25 metų ar vyresni	10	14,8	18,4
				Kito tipo namų ūkiai	21,7	20,2	23

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Kitas skurdą nagrinėjantis rodiklis – pajamų pasiskirstymo koeficientas – rodo taip pat jau minėtą didelę pajamų nelygybę šalyje: 2020 m. 20 proc. didžiausias pajamas turinčių žmonių pajamos šalyje buvo daugiau kaip šešis kartus didesnės (nors šiek tiek mažėjo) nei 20 proc. mažiausias pajamas

gaunančių žmonių⁸. Pajamų nelygybė yra pavojingas reiškinys, nes kelia socialines įtampas, gali sukelti socialines krizes ir būti emigracijos katalizatorius.⁹

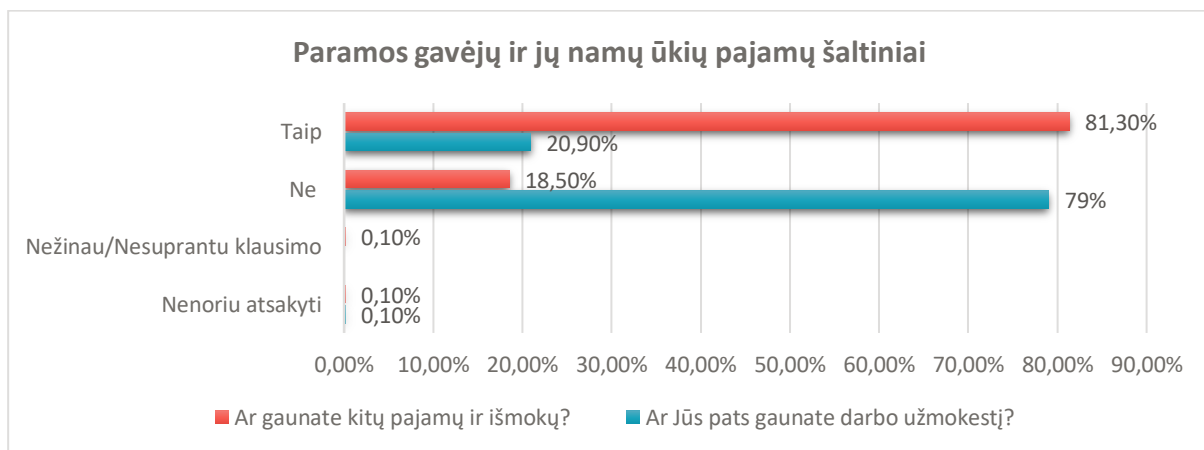
Šio tyrimo metu atlikta EPLSAF paramos gavėjų apklausa parodė, kad daugiausia jų gyvena kaimo vietovėse – 64,6 proc. Mieste gyvena 35,4 proc. apklaustų paramos gavėjų, iš kurių mieste, kuris yra savivaldybės centras gyvena 18,8 proc. apklaustos, o viename iš didžiųjų miestų – 10,4 proc. Mažiausiai – 6,2 proc. paramos gavėjų, dalyvavusių apklausoje, gyveno kuriame nors iš mažesnių miestų, kuris nėra savivaldybės centras. Tokie duomenys atspindi ir nacionalinius bei europinio lygmens statistinius duomenis dėl regioninių skirtumų ir didesnės skurdo ir socialinės atskirties rizikos regionuose.

* procentinė išraiška apskaičiuota nuo visų namų ūkių skaičiaus (N=1079).

Šaltinis: apklausos duomenys.

Lyginant paramos gavėjus pagal tai kaip jie atsakė į klausimą, ar gaunate darbo užmokestį, matyti, kad 79 proc. apklaustųjų teigė, jog darbo užmokesčio negauna – taigi tarp apklaustos dalyvių buvo nemaža dalis neturinčių darbo. Tik 20,9 proc. atsakė darbo užmokestį gaunantys. 0,1 proc. apklaustos dalyvių į šį klausimą atsakyti nenorėjo. Kalbant apie kitas pajamas ir išmokas didelė dalis – 81,3 proc. apklaustos dalyvių teigė jas gaunantys, o 18,5 proc. sakė, kad kitų pajamų ar išmokų negavo. 0,1% asmenų nenorėjo atsakyti į klausimą arba nežinojo atsakymo/nesuprato klausimo.

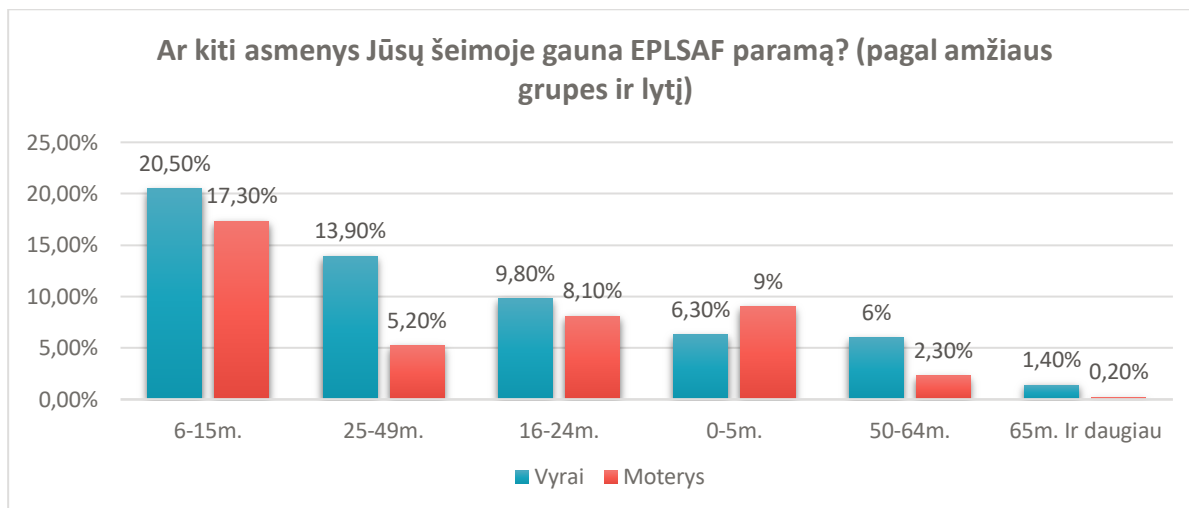
⁸ KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS 2022 m. šalies ataskaita. Lietuva:

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/2022-european-semester-country-report-lithuania_lt.pdf

⁹ Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, 2016–2017 m. socialinis pranešimas, Vilnius, 2017.

* procentinė išraiška apskaičiuota nuo visų namų ūkių skaičiaus (N=1079).
Šaltinis: apklausos duomenys.

Didžiausią EPLSAF paramos gavėjų namų ūkiuose gyvenančių asmenų dalį, kurie taip pat gauna EPLSAF paramą, sudarė vaikai iki 15 m. amžiaus – 37,8 proc., ir 25–49 m. suaugusieji – 19,1 proc., taip pat 17,9 proc. 16-24 m. jaunimo.

*procentinė išraiška apskaičiuota nuo visų namų ūkių skaičiaus (N=1079).
Šaltinis: apklausos duomenys.

	0-5 m.		6-15m.		16-24m.		25-49m.		50-64m.		65 m. ir daugiau		Iš viso	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Vyrai	82	6,30%	266	20,50%	128	9,80%	181	13,90%	78	6%	18	1,40%	753	57,90%
Moterys	117	9%	225	17,30%	105	8,10%	68	5,20%	30	2,30%	2	0,20%	547	42,10%
Iš viso	199	15,30%	491	37,80%	233	17,90%	249	19,1%	108	8,30%	20	1,60%	1300	100%

Atsižvelgiant į vis dar sudėtingą socialinę situaciją ir gana aukštą skurdo lygį šalyje, siekiama įgyvendinti nemažai įvairių skurdo ir socialinės atskirties mažinimo priemonių tiek valstybės biudžeto, tiek Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšomis. Pagrindinės kovos su skurdu intervencijos yra planuojamos Europos socialinio fondo¹⁰ lėšomis.

Tarp 2020-2022 m. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (SADM) Lietuvoje strateginių tikslų įvardyti šie siekiai: a) plėtoti įsidarbinimo galimybes ir tinkamas darbo sąlygas (užimtumo didinimo programa, ilgalaikiams bedarbiams teikiama profesionali kompleksinė pagalba pagal specialų užimtumo modelį, neįgaliųjų integracija į darbo rinką); b) užtikrinti socialinės atskirties mažėjimą (teikiant socialinę paramą); c) stiprinti šeimos, vaikų, jaunimo, neįgaliųjų ir kitų socialinių grupių socialinę integraciją – jaunimo užimtumo didinimas, kompleksinės paslaugos šeimai. Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo teikiama parama taip pat buvo ir yra viena iš Europos Komisijos priemonių, kurią įgyvendinant prisidedama prie labiausiai skurstančių asmenų gyvenimo kokybės pagerinimo.

¹⁰ European Commission. European social fund+. <https://ec.europa.eu/european-social-fund-plus/en>.

Remiantis SADM teikiama informacija, siekiant tvariai mažinti skurdą šalyje, numatomas nuoseklus pensijų ir socialinių išmokų didinimas, todėl nuo 2022 m. vasario buvo padidintos pensijos ir socialinės išmokos. Nuo šių metų birželio didėjo vaiko pinigai, socialinė parama mokiniams, vienkartinės išmokos vaikui ir kt., o nuo birželio 1 dienos didėja piniginė socialinė parama sunkiau besiverčiantiems šalies žmonėms. Nuo 2022 m. rugpjūčio mėnesio keisis ir mamadienių/tėvadienių tvarka – 1 kartą per tris mėnesius jie bus skiriami ir tėvams, kurie augina vieną vaiką (iki šiol buvo skiriama tik auginantiems du ir daugiau vaikų). Taip pat investuojama į socialines priemones nuo karo bėgantiems ukrainiečiams. Nuo 2022 metų sausio 1 d. visiems šalies gyventojams didėjo minimalus mėnesinis atlyginimas iki 730 eurų.

Didelį vaidmenį įgyvendinant socialinės įtraukties projektus atlieka nevyriausybinis sektorius, kuris socialines paslaugas teikia ir projektus įgyvendina tiek LR biudžeto, tiek ES investicijų bei juridinių ir fizinių asmenų aukų. Didžiosios organizacijos kaip Maisto bankas, Maltos ordinas, Caritas padeda skurdo ir socialinę riziką patiriantiems asmenims maisto produktais, vaikų užimtumo paslaugomis, vienišų, vyresnio amžiaus ir negalią turinčių asmenų socialine priežiūra, teikia pagalbą daiktais.

2. Paslaugų kokybės užtikrinimas

2.1. Statistinio metodo pristatymas

Teikiant EPLSAF struktūrinio galutinių paramos gavėjų vertinimo paslaugas buvo atliktos dvi apklausos – organizacijų partnerių ir galutinių paramos gavėjų. Taip pat buvo atlikti 4 interviu su partnerėmis organizacijomis iš mažesnių ir didesnių savivaldybių bei NVO atstovais ir 5 interviu su paramos gavėjais, priklausančiais skirtingoms socialinėms grupėms. Toliau yra atskirai pateikiami apklausų metodų ir jų atlikimo proceso aprašymai.

Organizacijų partnerių apklausa

Tyrimo metu buvo atlikta elektroninė organizacijų partnerių apklausa (žr. 1 priedą) naudojant elektroninių apklausų įrankį *Alchemer*, kuris PPMI yra plačiai pasitelkiamas įgyvendinant apklausas. Šis įrankis turi visas reikalingas funkcijas, užtikrinančias patogumą vartotojui bei atitikimą metodologiniams reikalavimams, taip pat atitinka duomenų apsaugos reikalavimus. Apklausos įrankis leidžia susieti respondento atsakymus su duomenimis apie jį bei organizaciją, kurią atstovauja, organizacijos charakteristikas (pvz., organizacijos partnerės tipas ir pan.). Apklausos duomenys pasiekiami naudojant skirtingus elektroninius prietaisus: kompiuterius, planšetinius kompiuterius bei mobiliuosius telefonus.

Kvietimai į apklausą organizacijoms partnerėms buvo **siunčiami elektroniniu paštu** remiantis Užsakovo pateiktais šių **organizacijų atsakingų asmenų** kontaktais iš visų Lietuvos savivaldybių bei „Maisto banko“ ir „Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos“. Organizacijų partnerių apklausos respondentai atstovavo šias institucijas ir organizacijas:

- miestų ir rajonų savivaldybių administracijas;
- miestų ir rajonų savivaldybių administracijų priskirtas funkcijas vykdančias viešąsias įstaigas;
- labdaros ir paramos fondą „Maisto bankas“;
- Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugiją.

Kvietimai dalyvauti apklausoje buvo išsiųsti visų 60 Lietuvos savivaldybių administracijų atstovams, taip pat „Maisto banko“ ir Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos atstovams. Siekiant užtikrinti kuo didesnę atsakymų skaičių bei sulaukti grįžtamojo ryšio tiek iš didžiųjų Lietuvos miestų savivaldybių, tiek iš kitų, rajono, kaimiškųjų vietovių, savivaldybių, Užsakovas pateikė Paslaugų teikėjui organizacijų partnerių atstovų ir alternatyvius (pavaduojančių asmenų) kontaktinius duomenis.

Apklausa buvo vykdoma nuo 2022 m. kovo 24 d. iki balandžio 30 d. Per šį laikotarpį tris kartus buvo išsiųsti priminimai tiems organizacijų partnerių atstovams, kurie priminimų siuntimo metu dar nebuvo atsakę į apklausos klausimus. Glaudžiai bendradarbiaujant su Užsakovu siekiama užtikrinti, kad iš kuo daugiau savivaldybių būtų pateikti atsakymai. Iš viso buvo surinktos 53 anketos – 52 iš jų

pilnos ir 1 dalinai užpildyta. Išsamesnė informacija apie apklausoje dalyvavusias partneres organizacijas pateikiama 3 skyriaus pradžioje.

Siekiant gauti papildomos kontekstinės informacijos, taip pat patikslinti elektroninės apklausos rezultatus atlikti **tikslinamieji giluminiai interviu žodžiu** (nuotoliniu būdu) su kiekvienos minėtos partnerių organizacijų grupės atstovu – taigi buvo įgyvendinta 4 interviu programa:

- viena miesto savivaldybėje dirbančia organizacija partnere (savivaldybės administracijos atstovu);
- viena rajono savivaldybėje dirbančia organizacija partnere (savivaldybės administracijos atstovu);
- dviem miesto ir rajono savivaldybėse dirbančiomis organizacijomis partnerėmis (labdaros ir paramos fondo „Maisto bankas“, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos atstovais).

Toks organizacijų partnerių apklausos būdas leido ne tik surinkti kiekybinę informaciją apie EPLSAF paramos paskirstymą Lietuvos savivaldybėse, bet ir suteikė informacijos kokybiniam vertinimui, leido vertintojams patikrinti, ar jų išvalgos dėl egzistuojančių skirtumų tarp Lietuvos regionų, didžiųjų ir mažųjų Lietuvos savivaldybių, taip pat dėl nepasiturinčių asmenų galimybių pasinaudoti prekybos centrų išduodamomis socialinėmis kortelėmis atitinka esamą situaciją.

EPLSAF galutinių paramos gavėjų apklausos metodika

Teikiant EPLSAF vertinimo paslaugas taip pat buvo atlikta telefoninė galutinių paramos gavėjų apklausa, kurios metu buvo gauti **1079 paramos gavėjų** tinkamai užpildyti **klausimynai**. Apklausa buvo vykdoma telefonu. Šiuo atveju tai optimalus būdas, nes akivaizdinė apklausa būtų pareikalavusi daug didesnių išteklių dėl būtinybės apklausti respondentus visose Lietuvos savivaldybėse. Internetinės apklausos šiuo atveju nebūtų buvusios tikslingos, nes, galutiniai paramos gavėjai neretai turi mažiau galimybių naudotis šiuolaikinėmis technologijomis. Telefoninės apklausos privalumas yra **operatyvumas** ir tinkamas **kainos ir kokybės santykis**:

- telefoninę apklausą vykdė „Vilmorus“ apklausų atlikėjai, kurie turi didelę šio darbo patirtį;
- darbas buvo vykdomas iš „Vilmorus“ patalpų (Gedimino pr. 1-15), naudojantis „Vilmorus“ telefonais;
- buvo galimybė koordinuoti apklausų atlikėjų, skambinančių paramos gavėjams, darbą, taip pat spręsti įvairius interviu metu išskylančius klausimus.

Apklausos atlikėjai – profesionalūs, ilgametę patirtį turintys „Vilmorus“ įmonės darbuotojai. Be to, prieš prasidedant apklausos programos įgyvendinimui Paslaugų teikėjas apklausos atlikėjus pakartotinai supažindino su EPLSAF specifika kaip tai nurodoma Europos Komisijos teikiamose gairėse.¹¹ 4 giluminių interviu atlikėjai – PPMI tyrėjai, kurie profesionaliai išmano EPLSAF kontekstą, yra vykdę EPLSAF struktūrinės apklausos vertinimą (2018 m.), taip pat išankstinį EPLSAF finansuotinių veiklų vertinimą (2020 m.).

Prieš pradėdant apklausą kruopščiai ir profesionaliai atlikta EPLSAF paramos gavėjų atranka. Atrenkant respondentus buvo kontroliuojami gyvenamosios vietovės (savivaldybės) parametrai. Respondentų skaičius savivaldybėse buvo paskirstomas proporcingai pagal paramos gavėjų jose skaičių. Vis dėlto, į apklausos dalyvių atranką įtraukti lyties, amžiaus ar kitų socialinių demografinių charakteristikų parametrai nebuvo įmanoma, nes savivaldybių pateikti duomenys apie paramos

¹¹ European Commission. 2016. Guidance note. FEAD structured survey on end recipients of OP I.

gavėjus nebuvo išsamūs ir nuoseklūs, neapėmė socialinių demografinių charakteristikų. Siekiant tinkamai vadovautis BDAR reikalavimais, buvo surinkti visų paramos gavėjų sutikimai dalyvauti apklausoje dar prieš pateikiant jų sąrašus tyrimo vykdytojui. Būtent šis paramos gavėjų duomenis saugantis mechanizmas suponavo ir pačią atrankos eigą limituodamas galimybę į atranką įtraukti daugiau parametrų, nes jų apie paramos gavėjus nebuvo pateikiama arba pateikiama ne apie visus. Vis dėlto, kaip rodo ir apklausos duomenys, į tyrimą buvo įtraukti paramos gavėjai pagal įvairias – lyties, amžiaus grupės, gyvenamosios vietovės, neįgalumo, mažumų ir migrantų kilmės, gyvenimo benamystės sąlygomis – kategorijas. O atrenkant respondentus buvo kontroliuojamas gyvenamosios vietovės (savivaldybės) kriterijus.

Taigi, EPLSAF gavėjai buvo atrinkti apklausai pagal kiekvienos savivaldybės, tarpininkaujant tyrimo užsakovui – SADM – pateiktus sąrašus (pagal BDAR reikalavimus). Paramos gavėjų atranka apklausai buvo atlikta remiantis SPIS statistiniais duomenimis apie paramos gavėjus kiekvienoje savivaldybėje (bendrasis skaičius). Atrankos apskaičiavimui naudotas paramos gavėjų skaičius visoje Lietuvoje (169613¹²), paramos gavėjų skaičius kiekvienoje savivaldybėje ir užduotyje nurodytas minimalus interviu skaičius (1068) t.y., minimaliai apklausti 0,63 proc. gavėjų. Kiekvienoje savivaldybėje buvo apskaičiuota apklausiamųjų imtis, atitinkanti pateiktus statistinius duomenis.¹³

Kaip jau minėta, gauti paramos gavėjų sąrašai buvo netolygūs savo apimtimi ir informacija (3 iš 60 savivaldybių nepateikė informacijos – Visagino sav., Skuodo r. sav., Mažeikių r. sav.), kai kurių savivaldybių sąrašai buvo trumpesni negu reikiama imtis (pvz., Tauragės r. sav. pateikti 6 kontaktai vietoje reikiamų apklausti 23 respondentų) arba beveik tokie pat, kaip reikiama imtis (Biržų r. sav, Panevėžio r. sav.), dalyje sąrašų pateikta informacija apie respondento amžių, lytį, gyvenamąją vietovę, o dalyje – tik kontaktiniai telefono Nr., todėl nuspręsta naudoti **atsitiktinę tikimybinę atranką** (žingsnį), pradedant nuo kiekvienos savivaldybės sąrašo pirmojo numerio.¹⁴ Toks respondentų atrankos metodas labiausiai tinkamas reprezentatyviai apklausai atlikti, nes kiekvienas tiriamas aibės elementas turi vienodą tikimybę patekti į atranką. Respondentui atsakius dalyvauti apklausoje ar tris kartus skambinant jo neradus, buvo apklausiamas kitas po jo sąrašė. Savivaldybių, kurios nepateikė duomenų apie paramos gavėjus arba pateikė nepakankamą jų skaičių, respondentai buvo proporcingai perkelti kitoms tos pačios apskrities savivaldybėms. Tikimybinė atranka reprezentuoja EPLSAF paramos gavėjus, pagal BDAR reikalavimus sutikusius dalyvauti apklausoje.

Telefoninė apklausa buvo vykdoma siejant ją su EPLSAF paramos dalijimo grafikais, kurie vyko vasario ir balandžio mėnesiais. Tokiu būdu didelė dalis respondentų buvo sudalyvavusi jau dviejuose einamųjų metų dalijimuose. Paramos gavėjų apklausa buvo vykdoma 2022 m. balandžio mėn. 21 d. - gegužės mėn. 14 d., joje dalyvavo 18 m. ir vyresni asmenys.

Vykdamą apklausą, paramos gavėjai buvo informuojami apie apklausos ir interviu tikslą, anonimiškumą ir konfidencialumo užtikrinimą (tik vykdomo tyrimo tikslams įgyvendinti) aiškiai informuojant apie jų savanorišką dalyvavimą tyrime.¹⁵ Visi paramos gavėjai, į kuriuos bus kreipiamasi skambinant jiems telefonu prieš tai bus davę raštišką sutikimą dalyvauti apklausoje.

¹² 2022 m. balandžio mėnesio dalijimo duomenys, pateikti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

¹³ P.vz., Rietavo sav. 773 gavėjai; šis skaičius dauginamas iš reikiamos apklausti dalies. Gaunama 4,86 (suapvalinus 5), tad šioje savivaldybėje reikia apklausti 5 paramos gavėjus.

¹⁴ P.vz., Rietavo sav. pateikė 35 kontaktus. Šioje savivaldybėje reikia apklausti 5 respondentus, todėl apklausiamie kas 7 kontaktą (1-7-14-21-28-35) pradedant nuo pirmojo.

¹⁵ European Commission. 2016. Guidance note. FEAD structured survey on end recipients of OP I.

Remiantis oficialiomis Europos Komisijos gairėmis, atliekant interviu buvo užduodami klausimai nurodyta eilės tvarka, o interviu dalyviui nežinant ar nenorint pateikti atsakymo, toks atsakymo variantas interviu atlikėjo ir buvo pažymimas iš anksto apklausos dalyvio neinformuojant apie tokį galimą atsakymo variantą. Kur įmanoma, interviu atlikėjai siekė iš anksto nevardyti galimų atsakymo variantų.¹⁶

Interviu su galutiniais paramos gavėjais rezultatai operatyviai buvo suvedami į kompiuterius. Apklausos duomenims suvesti į elektroninį formatą bus naudojama IBM SPSS Statistics 28.0.0.0 programa, kuri užtikrina, kad anketų duomenys įvedami tiksliai ir greitai bei leidžia kontroliuoti ir valdyti visą duomenų rinkimo procesą. Pagrindiniai šios programos privalumai yra:

- galimybė greičiau ir patogiau įvesti duomenis;
- visų klausimų tipų palaikymas: vieno atsakymo, kelių atsakymų, tekstinių, skaitinių ar matricinių;
- duomenų tikrinimo procedūros, kurios leidžia įvesti švarius ir tinkamus duomenis;
- duomenų tikrinimas realiu laiku, kuris leidžia gauti švarius duomenis ir nedelsiant pereiti prie jų analizės;
- galimybė papildomai tikrinti įvedamus duomenis, pavyzdžiui naudojant dvigubą įvedimą;
- galimybė dirbti su keliais projektais vienu metu ir visada žinoti kokioje stadijoje yra šie projektai.

Atliekant EPLSAF galutinių paramos gavėjų apklausą taip pat buvo atlikti interviu žodžiu su 5 tikslinės grupės asmenimis pagal skirtingas asmenų kategorijas:

- daugiavaikės šeimos atstovai (vyras ir moteris);
- daugiavaikės šeimos atstovas (moteris);
- migrantų kilmės atstovė – pabėgėlė iš Ukrainos;
- vyresnio amžiaus moteris, prižiūrinti neįgalų sūnų;
- vienas gyvenantis vidutinio amžiaus vyras.

Šie giluminiai interviu buvo efektyvi pagalbinė priemonė siekiant gauti kokybinę informaciją, kuri buvo svarbi rengiant galutinę vertinimo ataskaitą, teikiant išvadas ir rekomendacijas.

2.2. Apklausų duomenų analizės metodo pristatymas

Atliekant organizacijų partnerių ir galutinių paramos gavėjų apklausas buvo surinkta informacija apie galutinių paramos gavėjų amžių, lytį, užimtumą, socialinį statusą, finansinius resursus, gyvenamąją vietą bei laikotarpį, kiek ilgai asmuo yra EPLSAF paramos gavėjas ir (ar) kitos socialinės paramos naudotojas. Remiantis šiais kiekybiniais duomenimis buvo siekiama nustatyti paramos pridėtinę vertę individo lygiu, skirtumus tarp paramos gavėjų pagal gyvenamąją vietovę (kaimas/miestas) ir pateikti įžvalgų kitais vertinimui aktualiais aspektais paramos atitikimo tikslinės grupės lūkesčiams kontekste.

Valdyti ir analizuoti apklausų duomenis bei atvaizduoti analizės rezultatus bus naudojami moduliniai statistinės programinės įrangos SPSS paketai, į kuriuos įtraukti svarbiausi statistiniai algoritmai,

¹⁶ European Commission. 2016. Guidance note. FEAD structured survey on end recipients of OP I.

naudojami kiekybinių duomenų analizei. Planuojama naudoti programinė įranga pasižymi šiais privalumais:

- užtikrina prieigą prie įvairių tipų duomenų;
- palaiko įvairius duomenų / rezultatų eksportavimo ir saugojimo formatus;
- turi platų atliekamų statistinių procedūrų pasirinkimą: nuo paprastų iki daugiamačių metodų;
- yra lanksti, leidžia atrinkti duomenis kuriamoms lentelėms;
- atlieka aprašomosios statistikos veiksmus (dažniai, vidurkiai, aprašomoji, tiriamoji, kryžminės lentelės, santykių skalės duomenų statistika);
- suteikia galingus vienmatės ir daugiamatės analizės įrankius;
- leidžia greitai peržvelgti duomenis, suformuluoti hipotezes, ir jas patikrinti naudojantis algoritmais leidžiančiais nustatyti ryšius, atrasti sankaupas, nustatyti tendencijas ir daryti prognozes;
- turi apibendrinančių statistikų pasirinkimą paprastiems matams, kategoriniams kintamiesiems ir dispersijos matams;
- turi didelį reikšmingumo matų, t-testų, neparametrinių testų, koreliacijų, regresijų ir analizių pasirinkimą.

Surinktiems kiekybiniams duomenims apdoroti bus taikomi aprašomosios ir išvadų statistikos metodai. Statistiniams ryšiams įvertinti bei nustatyti reikšmingus skirtumus tarp skirtingų paramos gavėjų kategorijų (pvz., gyvenančių mieste ir kaimiškoje vietovėje) bus naudojamas Chi-kvadrato kriterijus ir taikomas standartinis 95% patikimumo lygmuo ($p < 0,05$). Taip pat, įvertinant skirtumų reikšmingumą socialinėse demografinėse grupėse, bus naudojama interaktyvia atviros prieigos Kristopher J. Preacher skaičiuoklė, kuri yra prieinama internete: www.quantpsy.org/chisq/chisq.htm.

Chi-kvadrato statistinis kriterijus yra plačiai naudojamas, pakankamai paprastas ir gerai atspindintis statistinius ryšius. Jo panaudojimas įgalins korektiškai įvertinti priežastinius ryšius nagrinėjamame problematiniame lauke. Siekiant užtikrinti apklausos duomenų analizės patikimumą bus vertinamos statistinės paklaidos. Statistinės paklaidos yra skaičiuojamos naudojantis tokia formule:

$$\Delta = t \times \sqrt{\frac{p(1-p)}{n}}$$

kur: Δ – ribinė paklaida; n – atrankos dydis (atrinktų respondentų skaičius); p – dalis atrankos vienetų, turinčių tiriamą požymį (kokia dalis pasirinko vieną ar kitą atsakymą); koeficiento t reikšmė priklauso nuo patikimumo reikšmės.

Visuomenės nuomonės tyrimuose dažniausiai yra naudojamas 95% patikimumo lygmuo, t.y. 19 iš 20 atvejų tikroji tiriamo požymio reikšmė bus intervale $x \pm \Delta$; kur x – tyrimo metu gauta reikšmė, $t = 1,96$. Jeigu buvo apklaustas 1000 respondentų ir 50% iš jų pasirinko atsakymą X , tai esant 95% tikimybei galima sakyti, kad tikroji reikšmė yra $50\% \pm 3,1\%$, t.y. tarp 46,9% ir 53,1%. Jeigu rezultatas 20%, tai tikroji reikšmė yra $20\% \pm 2,5\%$, t.y. tarp 17,5% ir 22,5% (žr. 1 lentelę). Jeigu yra nagrinėjamos mažesnės grupės, t.y. kokia nors socialinė demografinė grupė, tai paklaida didėja. Apklausus 100 respondentų matome, kad jei 50% iš jų pasirinko atsakymą X , tai esant 95% tikimybei galima sakyti, kad tikroji reikšmė yra $50 \pm 10\%$, t.y. tarp 40% ir 60%.

STATISTINIŲ PAKLAIDŲ, ESANT SKIRTINGIEMS REZULTATAMS, DYDŽIAI (ESANT 95% PATIKIMUMUI)

	%	%	%	%	%	%	%	%	%
	3	5	10	15	20	25	30	40	50
	97	95	90	85	80	75	70	60	50
N									
100	3.4	4.4	6.0	7.1	8.0	8.7	9.2	9.8	10.0
200	2.4	3.1	4.2	5.0	5.7	6.1	6.5	6.9	7.1
300	2.0	2.5	3.5	4.1	4.6	5.0	5.3	5.7	5.8
400	1.7	2.2	3.0	3.6	4.0	4.3	4.6	4.9	5.0
500	1.5	1.9	2.7	3.2	3.6	3.9	4.1	4.4	4.5
750	1.2	1.6	2.2	2.6	2.9	3.2	3.3	3.6	3.7
1000	1.1	1.4	1.9	2.3	2.5	2.7	2.9	3.1	3.1

Šaltinis: „Vilmorus“.

Apklausų duomenų analizei priklausomai nuo kintamųjų apibrėžimo ir tipo papildomai galės būti taikomi ir kiti išvadų statistikos metodai, o jų vertės bus interpretuojamos pagal toliau lentelėje pateikiamą informaciją (žr. lentelę).

IŠVADŲ STATISTIKOS METODAI

METODO PAVADINIMAS	TIKSLAS	REIŠMĖS
Kramerio V (Cramer's V) kriterijus	Skirtas matuoti vardinių kintamųjų ryšiams.	Nuo 0 (kai ryšio tarp kintamųjų nėra) iki 1 (kai yra absoliutus ryšys tarp kintamųjų). Kitų ryšio kiekybinių reikšmių interpretacija: 2 >0.5 stiprus ryšys; 3 >0.3 vidutinis ryšys; 4 >0.1 silpnas ryšys.
Kendalo tau-b (Kendall's tau-b) kriterijus	Skirtas matuoti ranginių kintamųjų ryšiams.	Nuo -1 (kai kintamieji absoliučiai susiję atvirkštiniu ryšiu) iki 1 (kai kintamieji absoliučiai susiję tiesioginiu ryšiu). Kitų ryšio kiekybinių reikšmių interpretacija: ▶ $ +/- 0.5 $ stiprus ryšys; ▶ $ +/- 0.3 $ vidutinis ryšys; ▶ $ +/- 0.1 $ silpnas ryšys; ▶ 0 = ryšio nėra.
Vienfaktorinė dispersinė analizė (One-way ANOVA)	Skirtas nustatyti kintamojo, išmatuoto skirtingose populiacijose, vidurkių skirtumą.	Reikšmingas skirtumas yra tuomet, kai vidurkių bent tarp dviejų kintamųjų skirtumas gali būti apibūdintas p reikšme $< .05$, o F kriterijaus reikšmė didesnė už 1.

Šaltinis: PPMI.

Šioje galutinėje vertinimo ataskaitoje pateikiami apibendrinti ir išanalizuoti organizacijų partnerių ir galutinių paramos gavėjų apklausų duomenys pagal kiekvieną klausimynų klausimą nepateikiant jokių asmeninių apklausos ir interviu dalyvių duomenų, kaip tai nuorodoma Europos Komisijos teikiamose gairėse.¹⁷ Rezultatai vizualizuoti, pateikiant aiškius, skaitytojui draugiško formato grafikus. Apklausų duomenų analizės rezultatai ir apibendrinta informacija buvo naudojama pateikiant įžvalgas ir tendencijas bei formuluojant rekomendacijas dėl EPLSAF veiklos gerinimo.

2.3. Vertinimo metodologija

Siekiant įvertinti EPLSAF paramos tinkamumą, efektyvumą ir pridėtinę vertę, svarbu apibrėžti, kaip kiekvienas iš vertinimo kriterijų ir aspektų buvo matuojami. Toliau šioje ataskaitos dalyje pateikiami operacionalizuoti klausimai kiekvienam iš minėtų tikslų bei pagrindiniai duomenų šaltiniai.

2.3.1. Tinkamumas

EPLSAF paramos tinkamumas buvo vertinamas atsižvelgiant į tikslinės grupės poreikių aspektą ir siekiant nustatyti, koku mastu EPLSAF teikiama parama atitinka tikslinės grupės poreikius. Labiausiai skurstančiųjų poreikius įvertinti padėjo organizacijų partnerių ir galutinių paramos gavėjų apklausų, taip pat interviu su organizacijomis partnerėmis bei tikslinės grupės atstovais metu surinkti duomenys. Siekiant kuo tiksliau įvertinti EPLSAF paramos gavėjų poreikių atitikimą, tikslinės grupės apklausą nuspręsta vykdyti baiginėjantis antram dalijimo etapui. Kadangi kiekvienu etapu gali skirtis teikiamos paramos turinys, jis gali daryti įtaką tam, kaip tikslinė grupė vertina EPLSAF paramos tinkamumą jų poreikiams atliepti. Todėl buvo svarbu, kad respondentai – paramos gavėjai (arba dalis jų) – būtų jau turėję abiejų dalijimų patirties.

TINKAMUMO KRITERIJAUS OPERACIONALIZAVIMAS

OPERACINIAI KLAUSIMAI

DUOMENŲ ŠALTINIAI

Kokios yra pagrindinės skurdo priežastys Lietuvoje?

Statistinių duomenų, teisės aktų ir kitų šaltinių (atliktų vertinimų ir tyrimų) apžvalga.
Interviu su organizacijų partnerių atstovais ir galutiniais paramos gavėjais.

Kaip ir kiek EPLSAF parama atitinka tikslinės grupės poreikius?

Atsakymai į šiuos organizacijų partnerių apklausos klausimus:

- Kaip Jūs manote, kiek EPLSAF parama yra aktuali labiausiai skurstantiems asmenims?
- Kaip Jūs manote, kokių papildomųjų priemonių labiausiai trūksta galutiniams paramos gavėjams?

Atsakymai į šiuos galutinių paramos gavėjų apklausos klausimus:

¹⁷ European Commission. 2016. Guidance note. FEAD structured survey on end recipients of OP I.

- Ar Jums asmeniškai EPLSAF parama yra svarbi ir naudinga?
- Kokių papildomųjų priemonių Jums labiausiai trūko?
- Ar Jūs arba Jūsų namų ūkis prieš metus galėjo įpirkti maisto produktus, kuriuos ką tik gavote iš EPLSAF paramos?
- Ar galėtumėte pasakyti, kokios rūšies pagalbą gaunate iš kitų organizacijų?
- Jeigu iš kitų organizacijų (dabar arba anksčiau) gavote patarimų arba rekomendacijų, gal galėtumėte pasakyti, kokių tiksliai?
- Ar, Jūsų nuomone, šie patarimai arba rekomendacijos buvo naudingi?
- Ar dėl EPLSAF paramos pasikeitė Jūsų arba Jūsų namų ūkio padėtis?

Interviu su organizacijų partnerių atstovais ir paramos gavėjais.

Tinkamumo kriterijaus vertinimo metodologija pasižymi privalumais, didinančiais išvadų kokybę. Pirma, duomenų apie skurstančiųjų poreikius rinkimas apklausiant dvi respondentų grupes – pačių skurstančiųjų bei paramą organizuojančių įstaigų – leido palyginti duomenis tarpusavyje, daryti išvadas apie duomenų patikimumą. Antra, trijų duomenų rinkimo metodų – šaltinių analizės, apklausos ir interviu – derinimas suteikė duomenims perspektyvos, o interviu metu buvo galimybė išsamiau patikrinti tam tikras hipotezes aptiktas analizuojant apklausos duomenis, identifikuoti problemas ir aptarti jų sprendimo būdus. Analizuojant apklausos duomenis buvo siekiama nustatyti, ar egzistuoja reikšmingų skirtumų tarp skirtingoms tikslinėms grupėms priklausančių ir skirtingose gyvenamosiose vietovėse gyvenančių respondentų atsakymų. Remiantis šios analizės rezultatais šioje ataskaitoje pateikiami EPLSAF veiksmų programos įgyvendinimo tobulinimo pasiūlymai, siekiant padidinti teikiamos paramos atitikimą paramos gavėjų poreikiams.

2.3.2. Efektyvumas

Efektyvumo vertinimo kriterijumi paprastai vertinamas programos ar jos dalies finansinių, personalo ir kitų sąnaudų bei sukurtų produktų ar pasiektų rezultatų santykis. Efektyvumo įvertinimas siekia atsakyti į klausimą, ar rezultatai buvo pasiekti mažiausiais kaštais ir ar buvo galima tai pačiais kaštais pasiekti daugiau ar geresnių rezultatų. Atliekant EPLSAF struktūrinę paramos gavėjų vertinimą buvo vertinama, ar efektyviai veikia EPLSAF programos administravimo sistema galutinio paramos gavėjo atžvilgiu ir kaip pasireiškia tokios efektyviai paramos paskirstymui būtinos sąlygos kaip paramos gavėjų informavimas ir jiems keliama administracinė našta. Savo ruožtu EPLSAF paramos efektyvumo įvertinimas leido atsakyti į klausimą, ar galima pasiekti geresnių rezultatų pasirinkus kitokį paramos paskirstymo būdą.

Informavimo aspektą analizuosime siekdami suprasti, kaip informacija apie paramą pasiekia skurstančiuosius, kokių sunkumų kyla juos informuojant, kokių priemonių būtų galima imtis norint efektyviau skleisti informaciją apie paramos galimybes. Šiems duomenims surinkti svarbios tiek organizacijų partnerių, tiek paramos gavėjų apklausos ir interviu.

Administravimo naštos aspektas buvo nagrinėjamas siekiant suprasti, kokius žingsnius reikia atlikti ir kokius dokumentus pateikti paramą gauti norinčiam žmogui, kokių sunkumų kyla jau gaunant paramą. Įvertinti paramos gavėjams keliamą administracinę naštą ir pateikti rekomendacijas padėjo EPLSAF dokumentų apžvalga, duomenys surinkti atlikus interviu su organizacijų partnerių atstovais ir paramos gavėjais bei apklausų duomenų analizė.

EFEKTYVUMO KRITERIJAUŠ OPERACIONALIZAVIMAS

OPERACINIAI KLAUSIMAI

DUOMENŲ ŠALTINIAI

Paramos gavėjų informavimas:

Interviu su organizacijų partnerių atstovais ir paramos gavėjais.

Kaip informacija apie paramą pasiekia skurstančiuosius?

Atsakymai į šiuos paramos gavėjų apklausos klausimus:

Kokių sunkumų kyla informuojant skurstančiuosius apie paramą?

- Kokių būdu Jus pasiekia informacija apie galimybę gauti EPLSAF paramą?
- Kokių būdu Jums patogiausia gauti informaciją, susijusią tiek su EPLSAF teikiama parama, tiek su kitomis socialinės paramos priemonėmis?

Kokių priemonių būtų galima imtis, siekiant užtikrinti geresnį informacijos pasiekiamumą?

Atsakymai į organizacijų partnerių apklausą:

- Ar galėtumėte bent preliminariai įvertinti (procentais), kiek galutinių EPLSAF paramos gavėjų pasinaudojo 2021 metais taikytomis papildomosiomis priemonėmis?

Administravimo naštos aspektas:

Teisės aktų apžvalga.

Kokius žingsnius atlikti bei dokumentus pateikti reikia paramos gavėjui, norinčiam gauti paramą?

Interviu su organizacijų partnerių atstovais ir paramos gavėjais.

Atsakymai į šiuos galutinių paramos gavėjų apklausos klausimus:

Kokių priemonių būtų galima imtis siekiant gavėjams palengvinti paramos prieinamumą?

- Ar yra kilę sunkumų norint gauti EPLSAF paramą maisto produktais?
- Kokių sunkumų kilo?
- Kaip vertintumėte patalpų, kuriose šiuo metu dalijama parama, būklę nuo 0 iki 10 balų?
- Ar pačiam įsigyti prekes prekybos centre Jums būtų geriau nei gauti paramos daavinį dalijimo punkte?
- Ar įvedus socialines korteles, Jūs turėtumėte galimybę bent kartą per vieną ar du mėnesius nuvykti iki prekybos centro apsipirkti?
- Kaip Jūs manote, kas galėtų Jums padėti norimus produktus ar prekes įsigyti prekybos centre?

Atsakymai į organizacijų partnerių klausimyno klausimus:

- Kaip vertintumėte patalpų, kuriose šiuo metu dalijama parama, tinkamumą (atsižvelgiant į fizinę patalpų būklę, patalpų vietos patogumą žmonėms atvykti, ar

laukiant eilėje paramos gavėjai turi stovėti lauke, ar dalijimo vietos nėra įrengtos rūsyje, pusrūsyje ar sandėliavimo patalpose ir pan.) nuo 0 iki 10 balų? Kodėl taip vertinate?

- Kaip Jūs manote, ar nauja paramos forma (lėšų pervedimas į socialines korteles) bus efektyvesnė, sumažins Jums administracinę naštą dėl sandėlių nuomos, transportavimo kaštus savivaldybės viduje, žmogiškuosius resursus ir bus mažiau stigmatizuojanti galutinį paramos gavėją?
- Kaip, Jūsų manymu, būtų galima apibūdinti EPLSAF projekto valdymo administracinius reikalavimus?
- Jūsų vertinimu, ar atliekant stebėseną tikslinga skaičiuoti kiekvieną paramos gavėją?

Koks paramos paskirstymas leistų pasiekti geresnių EPLSAF veiksmų programos įgyvendinimo rezultatų?

Šaltinių analizė.

Interviu su organizacijų partnerių atstovais.

2.3.3. Pridėtinė vertė

Paramos pridėtinė vertė buvo nagrinėjama individo lygiu: buvo siekiama atsakyti į klausimą, koks galėjo būti paramos poveikis ją gavusiam asmeniui. Šį aspektą įvertinti labiausiai padėjo galutinių paramos gavėjų apklausos klausimai.

PRIDĖTINĖS VERTĖS OPERACIONALIZAVIMAS

OPERACINIAI KLAUSIMAI

DUOMENŲ ŠALTINIAI

Koks paramos poveikis galutiniam paramos gavėjui? Interviu su paramos gavėjais ir organizacijų partnerių atstovais.

Paramos gavėjų apklausos klausimai:

- Ar dėl EPLSAF paramos maisto produktais pasikeitė Jūsų arba Jūsų namų ūkio padėtis? Gal galėtumėte pasakyti kodėl?
- Jeigu iš kitų organizacijos (dabar ar anksčiau) gavote patarimų arba rekomendacijų, gal galėtumėte pasakyti, kokių tiksliai?
- Ar, Jūsų nuomone, šie patarimai arba rekomendacijos buvo naudingos?
- Ar Jums asmeniškai EPLSAF parama yra svarbi ir naudinga?

Paramos pridėtinę vertę nagrinėjome individo lygiu: siekėme atsakyti į klausimą, koks galėjo būti paramos poveikis ją gavusiam asmeniui. Šį aspektą įvertinti padėjo trys galutinių paramos gavėjų apklausos klausimai.

2.4. Paslaugų teikimo rizikos

Šiame poskyryje pristatomos rizikos, su kuriomis tyrėjų komanda susidūrė atlikdama vertinimą. Pirmiausia aptariamos rizikos, iškilusios atliekant apklausas, tuomet rizikos, susijusios su surinktų duomenų analize, taip pat organizacinės bei metodologinės rizikos. Taip pat paaiškinama, kaip rizikos buvo valdomos.

Rizikos, su kuriomis susidurta atliekant apklausas	Rizikos valdymas
<p>Gauti ne visi reikalingi paramos gavėjų kontaktai: duomenis pateikė ne visos savivaldybės (57 iš 60), taip pat paramos gavėjų kontaktiniai duomenys nebuvo sugrupuoti, jie taip pat nebuvo nuoseklūs, pavyzdžiui, ne visos savivaldybės pateikė duomenis apie paramos gavėjų priklausymą tam tikrai amžiaus grupei, jų lytį. Nebuvo pateikiama jokių sociodemografinių duomenų dėl BDAR duomenų apsaugos.</p>	<p>Neaiškumai dėl atrankos ir darbo eigoje kilę klausimai derinti tarantis su klientu ir PPMI tyrėjais.</p> <p>Respondentų kvotos pagal savivaldybes buvo proporcingai perskirstytos savivaldybėms, kurios pateikė savo paramos gavėjų kontaktus. Dėl kontaktų trūkumo, paramos gavėjai nebuvo apklausti Mažeikių raj. sav., Skuodo raj. sav. ir Visagino m. sav.</p> <p>Dėl BDAR duomenų apsaugos reikalavimų bei nenuosekliai pateiktų duomenų apie paramos gavėjų lytį ir amžių atrenkant paramos gavėjus, buvo galima kontroliuoti tik gyvenamosios vietovės parametras, o kiti parametrai – lyties, amžiaus, priklausymo tam tikrai socialinei grupei – nors atsispindėjo apklausoje, tačiau nebuvo reprezentatyvūs.</p> <p>Pasikonsultavus su klientu buvo nuspręsta atsisakyti apklausti vaikus (jie gali nežinoti, kokią paramą gauna, jų atsakymams neretai įtaką daro tėvai), todėl apklausoje dalyvavo 18 m. ir vyresni paramos gavėjai.</p>
<p>Sunkumų pildant klausimyną kilo tik su pavieniais respondentais: nepatiklumas, baimė netekti paramos, girtumas, naktiniai skambučiai/ skambučiai pasibaigus tyrimui tikslinantis dėl besikeičiančios paramos gavimo tvarkos/ respondentų giminių skambučiai.</p> <p>Nedidelė dalis respondentų, nors iš anksto pasirašė dėl apklausos, nesuprato, kokia apklausa ir kada bus vykdoma.</p> <p>Atsisakė dalyvauti tyrime labai nedaug respondentų.</p>	<p>Respondentai buvo išsamiai informuoti apie tyrimo tikslus, interviu atlikėjai atsakė į visus pašnekovams kilusius klausimus.</p> <p>Su respondentais, kurie buvo galimai apsvaigę, pateikiantys klaidinančius atsakymus, apklausa ir skambutis buvo nutraukti interviu pradžioje. Respondentams, kurie patys nutraukė interviu, atsisakė dalyvauti apklausoje, daugiau skambinta nebuvo.</p> <p>Šiais metais paramos gavėjai, kurie pateko į sąrašą kaip galimi apklausos dalyviai, jau buvo informuoti apie apklausą savivaldybių bei seniūnijų darbuotojų ir buvo pateikę raštišką sutikimą apklausoje dalyvauti, todėl ir pats apklausos procesas vyko gana sklandžiai.</p>
<p>Paramos gavėjų apklausa buvo vykdoma viename iš dalijimo punktų, kai kurie paramos gavėjai nebuvo linkę kalbėti, nenorėjo, kad pokalbis su jais būtų įrašomas, skubėjo, buvo susikoncentravę tik į paramos atsiėmimą, todėl duomenims surinkti tyrėjai turėjo ribotą laiką bei susidūrė su iššūkiais, kaip</p>	<p>PPMI tyrėjams pavyko pakalbinti penkis skirtingoms visuomenėje jautrioms grupėms priklausančius paramos gavėjus. Kai kuriems nesutikus, kad pokalbis būtų įrašomas, buvo pasiūlyta pasikalbėti be įrašymo. Tyrėjams plačiau papasakojus apie vykdomą projektą, atsirado ir daugiau paramos gavėjų, norėjusių sudalyvauti apklausoje. Trumpų interviu metu tyrėjams pavyko gauti reikiamą informaciją susikoncentravus tik į svarbiausius, raktinius interviu programos aspektus.</p>

paramos gavėjus prakalbinti.	
Dalies partnerių organizacijų nenoras bendradarbiauti.	Kai kurių miestų ir rajonų savivaldybių atstovų vangumą padėjo sumažinti ministerijos paraginimas dalyvauti apklausoje. Taip pat tris kartus jiems buvo siunčiami priminimai, kurie irgi padidino aktyvumą.
Klausimyno pildymo sunkumai, netinkamai ar nepilnai užpildytos anketos.	Visų apklausoje dalyvavusių paramos gavėjų (1079) užpildyti klausimynai buvo pilni. Vienas iš 53 organizacijų partnerių užpildytų klausimynų buvo nepilnas. Ne visų klausimų formuluotės ir atsakymų variantai buvo aiškūs, dalis neatitiko respondentų situacijos, Lietuvos konteksto. Buvo tikslinamasi, klausiama respondentų išsamiau, žymimos papildomos pastabos apie situaciją. Siekiant įvesti tik tinkamai užpildytus klausimynus, kiekviena anketa buvo peržiūrėta "Vilmorus" darbuotojų. Kilus neaiškumams, buvo skambinama interviu atlikėjui arba susisiekiama su respondentu. Papildomai atlikus 10 proc. apklausos kontrolę, reikšmingų neatitikimų nerasta.
Rizikos, su kuriomis buvo susidurta duomenų suvedimo ir analizės metu	Rizikos valdymas
Loginės klaidos arba tarpusavyje nesuderinami atsakymai.	Loginės klaidos buvo aptiktos duomenų įvedimo metu pagal iš anksto apibrėžtas taisykles.
Duomenų įvedimo klaidos.	Duomenų įvedimas naudojantis SPSS Data Entry 4.0 Builder programa, kurioje iš anksto buvo apibrėžtos klausimyną atitinkančios taisyklės ir procedūros, užtikrino greitą švirių ir tinkamų duomenų įvedimą. Papildomam įvedamų duomenų tikrinimui buvo atliekamas dvigubas įvedimas, t. y. pakartotinai suvestos atsitiktiniu būdu atrinktos 110 (10,3 proc.) paramos gavėjų ir 8 (11,4 proc.) partnerių anketos. Suvesti duomenys buvo analizuojami naudojant modulinius statistinius paketus SPSS Base 15.0 for Windows ir SPSS Tables 15.0 for Windows, į kuriuos įtrauktos statistinės procedūros ir algoritmai leido kurti lenteles ir atlikti tikslią duomenų analizę.
Organizacinės rizikos	Rizikos valdymas
Šiek tiek vėliau nei numatyta buvo gauti paramos gavėjų kontaktai iš savivaldybių, kadangi užtruko sutikimų dalyvauti apklausoje rinkimo procesas.	Nors šiek tiek vėliau ir buvo pradėta įgyvendinti paramos gavėjų apklausą, procesas vyko sklandžiai ir greitai, todėl vėlavimas buvo minimalus atsižvelgiant į iš anksto numatytą darbo planą.
Pradėjus paramos gavėjų apklausą, apklausos atlikėjams iškilo klausimų dėl klausimyno bei galimų atsakymo variantų atsižvelgiant į konkrečias paramos gavėjų situacijas.	Klausimai ir neaiškumai buvo aptarti su PPMI tyrėjais, todėl toliau apklausos procesas vyko sklandžiai.
Metodologinės rizikos	Rizikos valdymas
Atlikta analizė pagal iš anksto operacionalizuotus vertinimo klausimus iš pradžių neparodė aiškių problemų ir rekomendacijų.	Analizė buvo praplėsta, surinkti duomenys leido panagrinėti organizatoriams kylančius sunkumus – iššūkius dalijant ir organizuojant paramos dalijimą.

3. Organizacijų partnerių ir paramos gavėjų apklausų rezultatai

3.1. Apibendrinti organizacijų partnerių apklausos duomenys

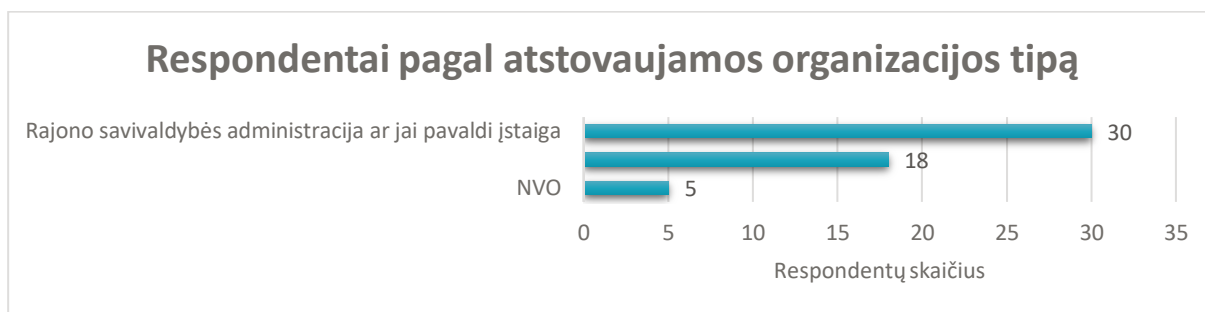
Įvykdžius organizacijų partnerių apklausą internetinėje platformoje *Alchemer* iš viso buvo surinktos 53 anketos – 52 iš jų pilnos ir 1 užpildyta dalinai. Anketas pildė miesto ir rajono savivaldybių, socialinių paslaugų centrų, seniūnijų, NVO – „Maisto banko“ ir Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos – atstovai. Žemiau esančioje lentelėje pateikiama išsami respondentų statistika.

EIL. NR.	ORGANIZACIJOS PARTNERĖS PAVADINIMAS	UŽPILDYTŲ KLAUSIMYNŲ SKAIČIUS	NURODYTAS PARAMOS GAVĖJŲ SKAIČIUS 2021 M.
1.	„Maisto bankas“	2	Paramos gavėjų yra daug, tačiau gali būti, kad tai nėra visi Lietuvos gyventojai, kurie pagal nustatytus kriterijus galėtų gauti paramą. Kiti galbūt nežino arba dėl tam tikrų aplinkybių nediršta kreiptis/ 4144
2.	Lietuvos Raudonojo kryžiaus draugija	2	Apie 20 000/4313
3.	Alytaus miesto savivaldybė	1	2216
4.	Anykščių rajono savivaldybės administracija	1	16 078
5.	Biržų rajono savivaldybės administracija	1	3290
6.	Druskininkų savivaldybės administracija	1	1476
7.	Elektrėnų savivaldybė	1	2260
8.	Ignalinos rajono savivaldybės administracija	1	2248
9.	Joniškio rajono savivaldybės administracija	1	3300
10.	Jurbarko rajono savivaldybės administracija	1	3521
11.	Kalvarijos savivaldybė	1	1592
12.	Kauno miesto savivaldybė	1	5613
13.	Kauno rajono savivaldybė	1	Apie 4596
14.	Kazlų Rūdos savivaldybės administracija	1	30 000
15.	Kelmės rajono savivaldybės	2	3276/170

	administracija		
16.	Kėdainių bendruomenės socialinis centras	1	2031
17.	Lazdijų rajono savivaldybės administracija	1	2816
18.	Molėtų rajono savivaldybė	1	1656
19.	Neringos socialinių paslaugų centras	1	58
20.	Pagėgių savivaldybės administracija	1	1177
21.	Pakruojo rajono savivaldybė	1	3176
22.	Panevėžio rajono savivaldybė	1	3870
23.	Pasvalio rajono savivaldybė	1	2857
24.	Plungės rajono savivaldybė	1	Daug
25.	Rietavo savivaldybės administracija	1	816
26.	Rokiškio rajono savivaldybės administracija	1	5346
27.	Šakių rajono savivaldybė	1	3452
28.	Šalčininkų rajono savivaldybės administracija	1	4650
29.	Šiaulių rajono savivaldybė	1	Apie 5400
30.	Šilalės rajono savivaldybės administracija	1	3792
31.	Švenčionių rajono savivaldybė	1	2570
32.	Telšių rajono savivaldybė	1	3602
33.	Trakų rajono savivaldybė	1	Apie 2650
34.	Utenos rajono savivaldybės administracija	1	2921
35.	Vilkaviškio rajono savivaldybė	1	4616
36.	Vilniaus miesto socialinių paslaugų centras	1	Apie 52 000
37.	Visagino savivaldybės administracija	1	2294
38.	Zarasų rajono savivaldybės administracija	1	2022
Anonimiškais norėję likti respondentai		12	19 371
Viso		53	236 753*

*Šis skaičius gautas susumavus visų apklausoje dalyvavusių PO pateiktus duomenis, kurie dažnu atveju buvo teikiami tik apytiksliai. Taip pat trijų organizacijų atstovai pateikė skirtingus duomenis, nors atstovavo tą pačią instituciją (priklausomai nuo to, koks konkretus žmogus pildė apklausą) – tokiu atveju skaičiuojant buvo pasirenkamas didesnis skaičius darant prielaidą, kad mažesnis paramos gavėjų skaičius jau įeina į didesniojo skaičiaus sumą. Du respondentai pateikė atsakymą „daug“ ir jokių kitų konkrečių duomenų, vienas respondentas nepateikė jokie atsakymo. Gautas apytikslis skaičius atspindi realią statistinę situaciją, nes remiantis SADM teikiamais duomenimis vidutiniškai kasmet EPLSAF paramą gauna apie 200 000 individualių asmenų.

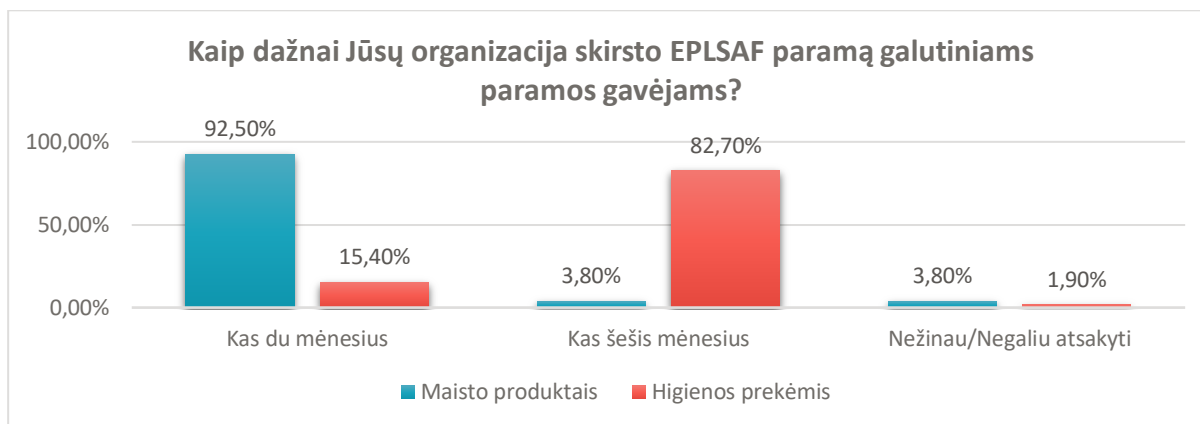
Kadangi internetu vykdyta apklausa buvo anoniminė, dalis respondentų – 12 anketas pildžiusiųjų – atstovaujamos įstaigos nenurodė konkrečiai, o tik pasirinko jos tipą. Daugiausia respondentų – 30 – atstovavo rajono savivaldybės administraciją ar jai pavaldžias įstaigas, 18 – miesto savivaldybės administraciją ar jai pavaldžią įstaigą ir 5 – NVO.

Taip pat tyrimo metu apklausos duomenis papildė keturi tikslinamieji giluminiai interviu su partnerių organizacijų atstovais. Kaip ir buvo numatyta metodologinėje dalyje, interviu buvo atlikti su skirtingų PO grupių atstovais:

- miesto savivaldybės administracijos atstovu/e;
- rajono savivaldybės administracijos atstovu/e;
- tiek miesto, tiek kaimo vietovių padalinių Lietuvos Raudonojo Kryžiaus atstovu/e;
- tiek miesto, tiek kaimo vietovių padalinių „Maisto banko“ atstovu/e.

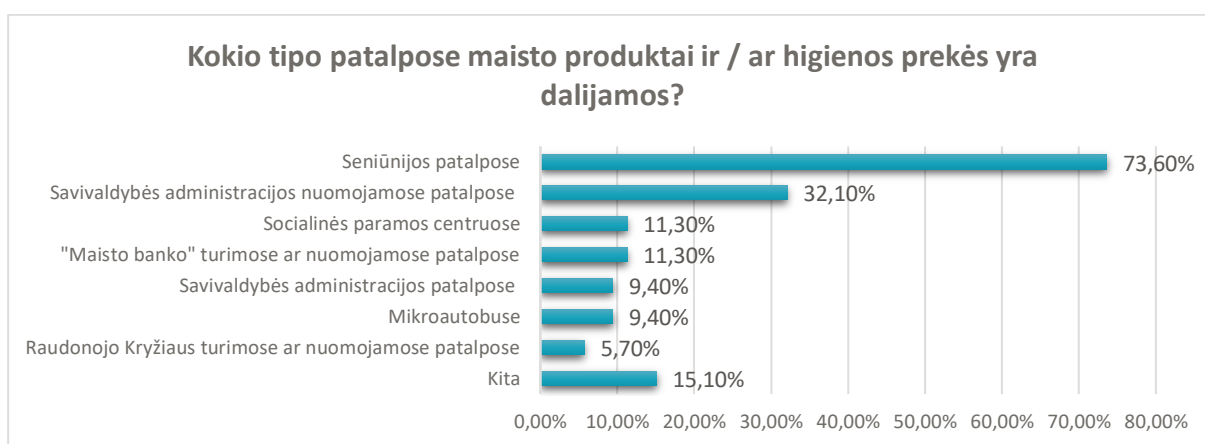
Didžioji dalis organizacijų partnerių – 92,5 proc. – nurodė, kad paramą maisto produktais skirsto kas du mėnesius. Higienos prekės, priešingai, dažniausiai dalijamos kas šešis mėnesius – tokį apklausos anketos atsakymą pasirinko 82,7 proc. respondentų. Žymiai mažesnė apklausos dalyvių dalis – 15,4 proc. – pažymėjo, kad kas šešis mėnesius dalija maisto produktus – tik 3,8 proc., o kad kas du mėnesius dalijamos higienos prekės nurodė 15,4 proc. respondentų. Maža dalis apklausos dalyvių – 3,8 proc. dėl maisto produktų ir 1,9 proc. dėl higienos prekių – nežinojo paramos dalijimo dažnumo arba negalėjo atsakyti į šį klausimą.

	N (maisto produktais)	% (maisto produktais)	N (higienos prekėmis)	% (higienos prekėmis)
Kas du mėnesius	49	92,5%	8	15,4%
Kas šešis mėnesius	2	3,8%	43	82,7%
Nežinau/Negaliu atsakyti	2	3,8%	1	1,9%
Iš viso	53	100%	52	100%

Kalbant apie patalpas, kuriose dalijama EPLSAF parama, daugiausia minėtos seniūnijų patalpos – šį variantą pasirinko 73,6 proc. apklausos dalyvių. Kaip paaiškėjo su partnerėmis organizacijomis

bendraujant interviu metu, patalpos, jų būklė ir tinkamumas vienos savivaldybės ribose gali nemažai skirtis būtent dėl atskirų seniūnijų atsakomybės už paramos dalijimą (ypač kaimiškose vietovėse) ir skirtingų jų galimybių. Kaip matyti iš žemiau esančios diagramos, trečdalis respondentų – 32,1 proc. pažymėjo, kad parama taip pat dalijama savivaldybės administracijos nuomojamose patalpose. Šiek tiek rečiau paramos dalijimo patalpas suteikia socialinės paramos centrai ar „Maisto bankas“ (turimas arba nuomojamas patalpas) – abu šiuos variantus pasirinko 11,3 proc. respondentų. Apklauso rezultatai taip pat parodė, kad savivaldybės turimos administracijos patalpos nėra dažna paramos dalijimo vieta – 9,4 proc. atsakymų, nedidelė dalis dalijimų taip pat vyksta mikroautobusuose – taip pat 9,4 proc., bei Lietuvos raudonojo kryžiaus draugijos patalpose – 5,7 proc. Esama ir kitokio pobūdžio patalpų, kurios naudojamos paramai dalinti: bendruomenių, Carito, vaikų dienos centrų, mokyklų, religinių bendruomenių patalpos. Interviu metu suteikta informacija rodo, kad kai kurios seniūnijos vežioja paketus į atokesnius kaimus.

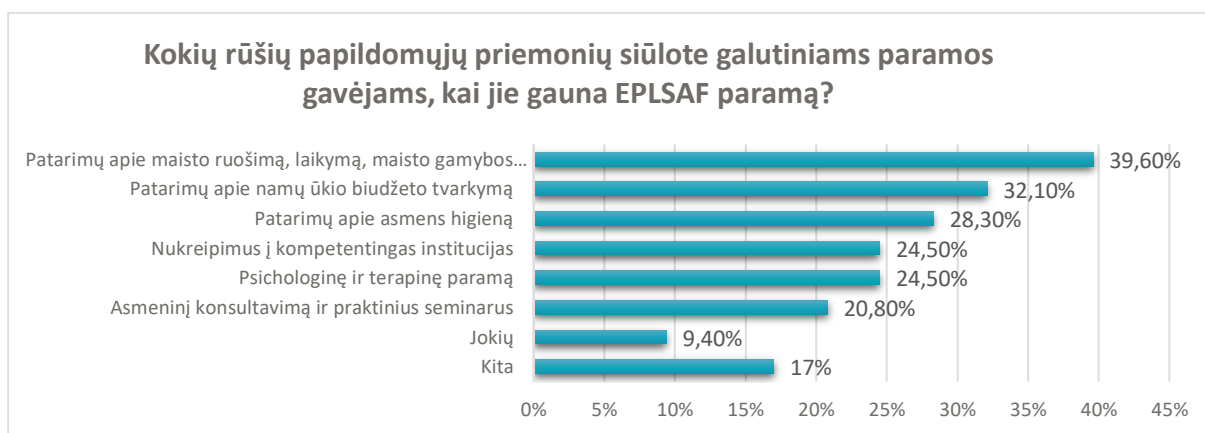
	N	%
Seniūnijos patalpose	39	73,6%
Savivaldybės administracijos nuomojamose patalpose	17	32,1%
Socialinės paramos centruose	6	11,3%
"Maisto banko" turimose ar nuomojamose patalpose	6	11,3%
Savivaldybės administracijos patalpose	5	9,4%
Mikroautobuse	5	9,4%
Raudonojo kryžiaus turimose ar nuomojamose patalpose	3	5,7%
Kita*	8	15,1%
Iš viso	89	167,9%

*Kita: Anykščių rajono neįgaliųjų draugijos sandėlyje, Bendruomenių patalpose, Carito patalpose, kitų organizacijų partnerių patalpose, mokyklose, religinių bendruomenių patalpose, parapijos namuose, Savivaldybei priklausančiose, biudžetinės, socialines paslaugas teikiančios įstaigos patalpose, vaikų dienos centruose.

Apklausa pildę respondentai paklausti, kaip vertintų patalpų, kuriose šiuo metu dalijama parama, tinkamumą (atsižvelgiant į fizinę patalpų būklę, patalpų vietos patogumą žmonėms atvykti, ar laukiant eilėje paramos gavėjai turi stovėti lauke, ar dalijimo vietos nėra įrengtos rūsyje, pusrūsyje ar sandėliavimo patalpose ir pan.) nuo 0 iki 10 balų, pateikė įvairių atsakymų. Didžioji dalis respondentų patalpas vertino gerai ir rinkosi 8 balus – tokių respondentų buvo 19. Bendras įvertinimų vidurkis siekė 7,74 balo.

BALAI	ĮVERTINUSIŲJŲ SKAIČIUS	PRIEŽASTYS, KODĖL TAIP VERTINAMA
1 balas	1	<ul style="list-style-type: none"> Patalpos visiškai nepritaikytos produktų dalijimui.
4 balai	1	<ul style="list-style-type: none"> Jeigu patalpos įrengtos rūsyje ar pusrūsyje, neįgaliam asmeniui sudėtinga atsiimti paramą maistu (turi prašyti pagalbos dėl judėjimo neįgaliojo vežimėlyje); Jeigu dalijama iš mikroautobuso, paramos gavėjai laukia lauke esant bet kokiam orui. Susidarius eilei, esant blogoms oro sąlygoms, didėja galimybė susirgti.
5 balai	6	<ul style="list-style-type: none"> Vieta toli nuo miesto; Nėra galimybės produktus sandėliuoti; Per mažos patalpos; Eilės lauke; Kai kuriose seniūnijose parama dalijama iš autobusiukų; Patalpoms reikalingas remontas Geografiškai patogi vieta; Patalpų pritaikomumas skiriasi, kai kurios pritaikytos, kai kurios ne.
6 balai	4	<ul style="list-style-type: none"> Patalpa nepritaikyta dalijimui, žiemą labai šalta, nes patalpa nešildoma. Dalijant produktus sningant ar lyjant, visi žmonės netelpa sandėlyje; Ankštos patalpos.
7 balai	7	<ul style="list-style-type: none"> Patalpų vieta atokiau nuo miesto centro; Eilės lauke; Maistas dalijamas sandėliavimo patalpose, rūsyje, garaže – ne dalijimui skirtose vietose; Laukimo vietoje nėra pastogės nuo lietaus, sniego, saulės, vėjo; Ne visada laikomasi higienos reikalavimų; ne visuose seniūnijose patalpos tinkamai įrengtos maisto produktų laikymui, pvz., garaže, sandėlyje; Patogi vieta žmonėms atvykti.
7-8 balai	1	<ul style="list-style-type: none"> 1 iš 3 dalijimo vietų yra pusrūsyje.
8 balai	19	<ul style="list-style-type: none"> Arti paramos gavėjų gyvenamosios vietos; Patalpos tinkamos paramai dalinti; Patalpos nėra didelės, tačiau tvarkingos ir švarios; Nepakankamai didelės patalpos; Patalpos nėra skirtos paramai dalinti; Pagal seniūnijos galimybes įrengtos tinkamai; Patalpose yra visos sąlygos ir patogų atsiimti maisto produktus, negalintiems paramos atsiimti seniūnija veža į namus; Eilės lauke dėl pandeminės situacijos; Kai kuriuose dalijimo punktuose nėra pakankamai vietos, kad vienu metu galėtų būti aptarnaujami visi paramos gavėjai; Tam tikrose vietose dalinimai organizuojami tiesiai iš autobusiuko (praktika atsirado prasidėjus pandemijai); Kai kurie dalijimo punktai yra antrame aukšte; Ne visos patalpos šildomos ir ne visose yra sanitariniai mazgai, prastas apšvietimas.
9 balai	7	<ul style="list-style-type: none"> Patogi patalpų vieta; Vėsios patalpos; Tinkamos patalpos; Nereikia laukti lauke.
10 balų	7	<ul style="list-style-type: none"> Patalpos geros ir tinkamos paramai dalinti; Patalpos sausos, tinkamos maisto produktų laikymui lengvai prieinamoje vietoje; Patalpos erdvios, suremontuotos, įrengtos miesto centre, prie jų gali lengvai privažiuoti krovininės mašinos; Šiltos ir gerai vėdinamos patalpos Viskas vietoje, todėl patogus.

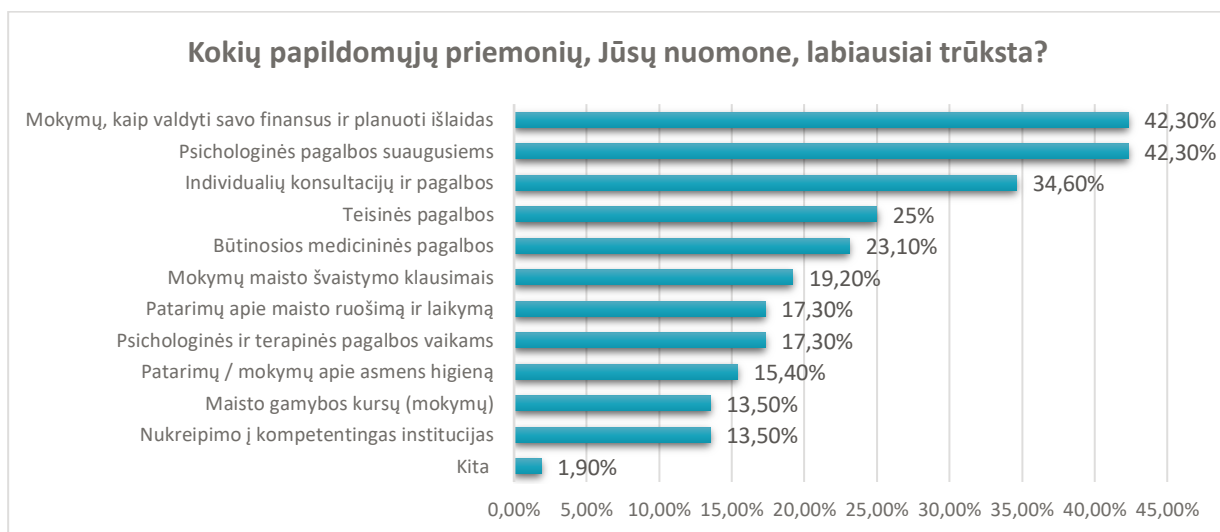
Didžiosios dalies – 39,6 proc. organizacijų partnerių teigimu, kaip papildomas priemonės jos dažniausiai siūlė patarimus apie maisto ruošimą, laikymą, maisto gamybos kursus. Patarimai apie namų ūkio biudžeto tvarkymą buvo teikiami 32,1 proc. organizacijų, o apie asmens higieną – 28,3 proc. Partnerės organizacijos taip pat nukreipinėjo paramos gavėjus į kompetentingas institucijas bei siūlė psichologinę ir terapinę pagalbą – abiem atvejais taip teigė 24,5 proc. apklausos dalyvių. Asmeninį konsultavimą ir praktinius seminarus teikė mažiau – 20,8 proc. - organizacijų. Jokių papildomųjų priemonių neteikiančios pažymėjo tik 9,4 proc. apklausoje dalyvavusių organizacijų partnerių. Tai nemenkas pokytis lyginant su 2018 m. atlikto struktūrinio EPLSAF paramos vertinimo rezultatais. Tuomet jokių papildomųjų priemonių neteikiantys teigė 41 proc. apklausos dalyvių. Per ketverius metus matomas pokytis liudija pirmiausia apie papildomųjų priemonių sąvokos geresnį suvokimą (ankstesniame vertinime to buvo pasigendama) – tai liudija ir gauseni kitų papildomųjų priemonių pavyzdžiai, pateikti pildant apklausą (17 proc. vietoj 11,4 proc. 2018 m.). Galima daryti prielaidą, kad PO ėmė skirti didesnę dėmesį papildomoms priemonėms ir jų organizavimui.

	N	%
Patarimai apie maisto ruošimą ir laikymą, maisto gamybos kursai, mokojoji veikla, kuria skatinama sveika mityba, arba patarimai, kaip sumažinti maisto atliekas	21	39,6%
Patarimai apie namų ūkio biudžeto tvarkymą	17	32,1%
Patarimų apie asmens higieną	15	28,3%
Nukreipimas į kompetentingas institucijas (pvz., socialines ar administracines)	13	24,5%
Psichologinė ir terapinė parama	13	24,5%
Asmeninis konsultavimas ir praktiniai seminarai	11	20,8%
Jokių	5	9,4%
Kita*	9	17%
Iš viso	104	196,2%

Kita*: dantų protezavimo paslaugos socialinę riziką patiriančių šeimų, auginančių nepilnamečius vaikus, suaugusiems šeimos nariams (tėvui, mamai), vaikų vasaros stovyklos, pagalba įsidarbinant (konsultavimas, tarpininkavimas), prašymų užpildymas, paramos pristatymas į tolimesnius kaimus nuo seniūnijos, priminimai dėl prašymo pateikimo ir produktų atsiėmimo, sveikatinimo paslaugos, įtraukimas į bendruomenines šventes.

Organizacijų partnerių nuomone, paramos gavėjams labiausiai trūksta mokymų, kaip valdyti savo finansus ir planuoti išlaidas bei psichologinės pagalbos suaugusiems – abiem atvejais taip teigė 42,3 proc. respondentų. Taip pat trūksta individualių konsultacijų ir pagalbos – 34,6 proc. atsakymų, teisinės pagalbos – 25 proc., būtinosios medicininės pagalbos – 23,1 proc.

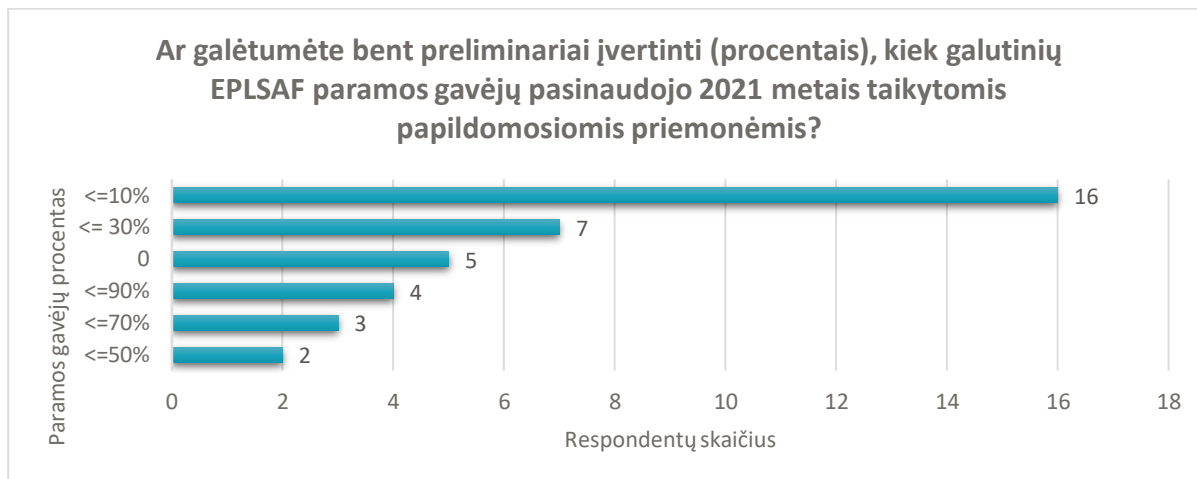

	N	%
Mokymų, kaip valdyti savo finansus ir planuoti išlaidas	22	42,3%
Psichologinės pagalbos suaugusiems	22	42,3%
Individualių konsultacijų ir pagalbos	18	34,6%
Teisinės pagalbos	13	25%
Būtiniosios medicininės pagalbos	12	23,1%
Mokymų maisto švaistymo klausimais	10	19,2%
Patarimų apie maisto ruošimą ir laikymą	9	17,3%
Psichologinės ir terapinės pagalbos vaikams	9	17,3%
Patarimų / mokymų apie asmens higieną	8	15,4%
Maisto gamybos kursų (mokymų)	7	13,5%
Nukreipimo į kompetentingas institucijas	7	13,5%
Kita	1	1,9%
Iš viso	138	265,4%

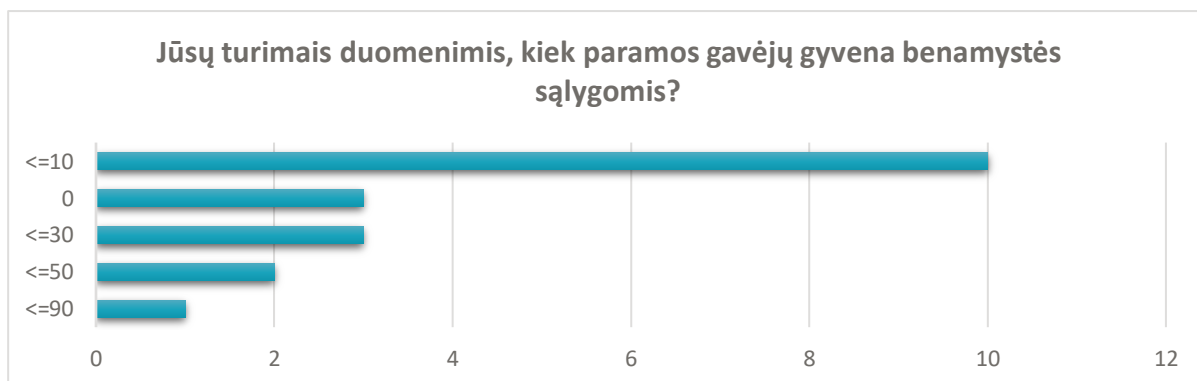
Paprašius respondentų įvertinti, kiek iš viso žmonių 2021 m. gavo EPLSAF paramą, pateikti atsakymai svyravo nuo 54 iki 52 000. Toks didelis skirtumas atspindi respondentų įvairovę – apklausoje dalyvavo skirtingo dydžio miesto ir rajono savivaldybių, socialinių paslaugų centrų, taip pat seniūnijų atstovai, mieste ir regionuose dirbančių NVO („Maisto banko“ ir Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos) atstovai. Priklausomai nuo jų aptarnaujamos vietovės dydžio žymiai skyrėsi ir paramos gavėjų skaičius. Vis dėlto, ne visi respondentai nurodė paramos gavėjų skaičių, du iš jų pateikė atsakymą – „daug“, o trys – skirtingus atsakymus iš tos pačios organizacijos, vienas respondentas nepateikė jokie atsakymo. Iš viso konkretų paramos gavėjų skaičių įvardijęs 51 respondentas įvertino, kad 2021 m. buvo apie 236 753 paramos gavėjus (žr. skyriaus pradžioje teikiamą lentelę). Kaip jau minėta anksčiau, šį skaičių galima laikyti tik apytikslu.

Kalbant apie paramos gavėjus, kurie taip pat naudojami ir papildomosiomis priemonėmis, partnerių organizacijų vertinimu, tokių nebuvo daug. Kaip matyti iš diagramos, daugiausia – 16 respondentų pažymėjo, kad papildomosiame veiklose dalyvauja vos iki 10 proc. paramos gavėjų, 7 apklausos dalyviai – kad iki 30 proc., 5 respondentai teigė, kad papildomosiame veiklose nedalyvavo niekas. Atitinkamai 2 ir 3 ir 4 apklausų dalyviai įvertino, jog paramos gavėjai buvo įsitraukę į papildomasias

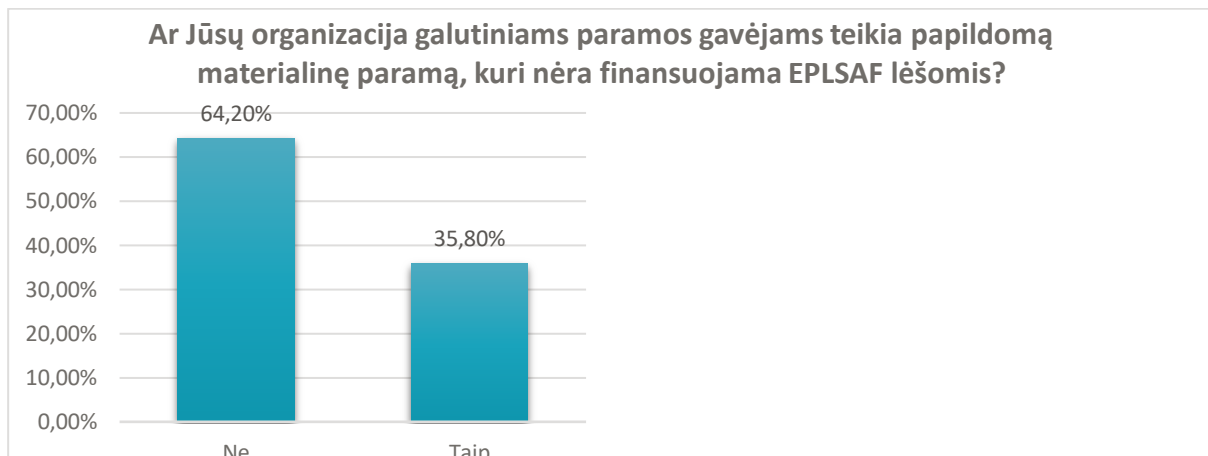
veiklas iki 50 proc, 70 proc., ir 90 proc. Iš viso vertinimą pateikė 37 respondentai iš 53, užpildžiusių apklausos anketą. 4 respondentai pildydami anketą nurodė paramos gavėjus ne procentais, o skaičiais, 10 respondentų pažymėjo neturintys duomenų apie paramos gavėjus, pasinaudojusius papildomomis priemonėmis, negalintys atsakyti, paliko tuščią laukelį arba parašė žodį „ne“, todėl į galutinę statistiką įtraukti nebuvo. Taip pat 1 respondentas nurodė, kad jo atstovaujama įstaiga papildomųjų priemonių nevykdė.

Didelė dalis – 30 respondentų, paklausti apie paramos gavėjus, gyvenančius benamystės sąlygomis, nurodė tokių duomenų neturintys. Kaip matyti iš diagramos, likę 23 respondentų atsakymai pasiskirstė atitinkamai: 10 respondentų nurodė, kad tarp paramos gavėjų buvo iki 10 benamystės sąlygomis gyvenančių žmonių, 3 respondentai nurodė, kad jų buvo iki 30, taip pat 3 – kad benamystės sąlygomis gyvenančių paramos gavėjų nebuvo, 2 – kad buvo iki 50 tokių paramos gavėjų, ir tik vienas respondentas nurodė, kad iki 90 asmenų. Apklausos rezultatai leidžia daryti prielaidą, kad, viena vertus, už paramos dalijimą atsakingi asmenys, ne visada tinkamai supranta benamystės sąvoką ar yra tinkamai informuoti (benamystės sąlygomis gyvenančių žmonių įvairiose savivaldybėse esama, tačiau jie nėra tiksliai ir nuosekliai registruojami, nėra jiems skirtos nuoseklios socialinės politikos). Kita vertus, kaip rodo interviu metu surinkta medžiaga, benamystės sąlygomis gyvenantys asmenys dažnai yra remiami kitais būdais – juos neatsiimta EPLSAF parama pasiekia per nakvynės namus, į kuriuos yra atiduodama. Interviu su organizacijų partnerių atstovais metu buvo teigiama, kad benamystę patiriantys gyventojai nėra dažni EPLSAF tikslinės grupės nariai.

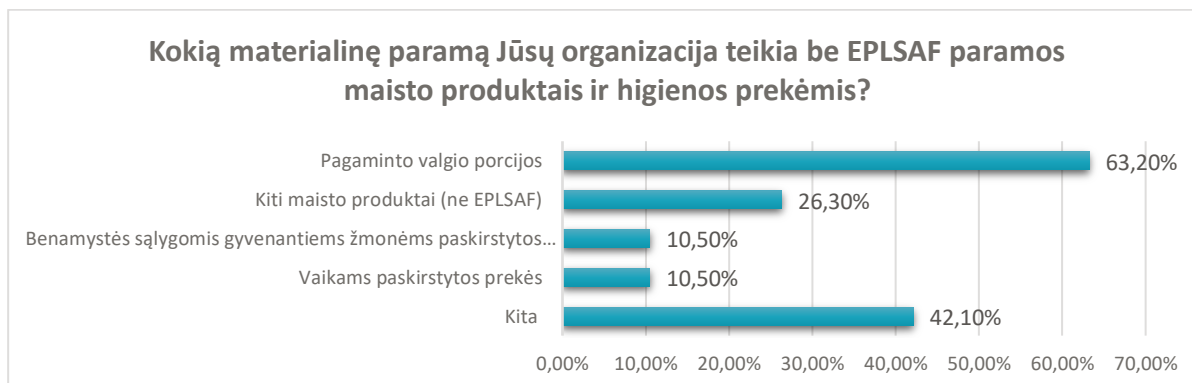

Dauguma apklausoje dalyvavusių partnerių organizacijų atstovų – 64,2 proc. – teigė, jog papildomos materialinės paramos, kuri nėra finansuojama EPLSAF lėšomis, galutiniams paramos gavėjams neteikė. Likę 35,8 proc. organizacijų partnerių papildomą materialinę paramą, finansuojamą iš kitų šaltinių, labiausiai skurstantiems asmenims teikė. Kitaip sakant, tikėtina, kad partnerių organizacijų atstovai derina skirtingas paramos formas ar papildomai skiriama savivaldybės lėšų siekiant paramos gavėjams suteikti įvairiapusę, nuoseklią pagalbą.

	N	%
Ne	34	64,2%
Taip	19	35,8%
Iš viso	53	100%

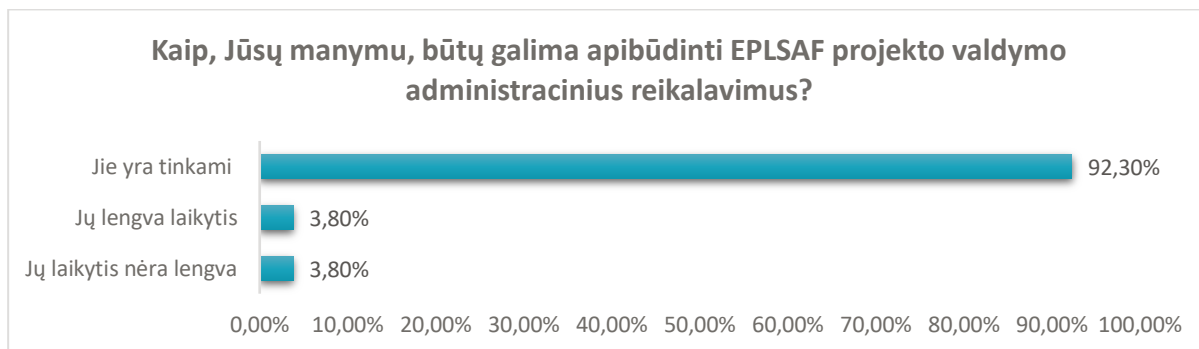
Didžioji dalis organizacijų partnerių, kurios teikia paramą ir iš kitų finansinių šaltinių – 35,8 proc., naudojo lėšas kitiems maisto produktams – 63,2 proc. pagaminto valgio porcijoms, 26,3 proc. kitiems (ne EPLSAF) maisto produktams. Taip pat nemaža dalis – 42,1 proc. respondentų įvardijo kitų šaltinių lėšas skiriantys kitokiai finansinei paramai teikti, pavyzdžiui, vienkartinę finansinę pašalpą suteikti, išmokoms, maisto kortelėms, vienkartinę pašalpą gydymo išlaidoms padengti ir pan., taip pat maitinimui Carito valgykloje, kitoms socialinėms paslaugoms teikti. Nors gerokai mažiau, tačiau po 10,5 proc. apklausos dalyvių pažymėjo, jog lėšas skiria benamystės sąlygomis gyvenantiems žmonėms ir vaikams paskirstytoms prekėms.

	N	%
Pagaminto valgio porcijos	12	63,2%
Kiti maisto produktai (ne EPLSAF)	5	26,3%
Benamystės sąlygomis gyvenantiems žmonėms paskirstytos prekės	2	10,5%
Vaikams paskirstytos prekės	2	10,5%
Kita	8	42,1%
Iš viso	29	152,6%

Kita*: finansinė parama (pvz. pagal poreikį skirta vienkartinė finansinė pašalpa, išmokos, kortelės maistui nusipirkti, vienkartinė pašalpa gydymo išlaidoms padengti), labdara, maitinimas Carito valgykloje, asmens higienos priežiūros paslaugos, socialinės paslaugos.

Apklausoje dalyvavusių partnerių organizacijų atstovų nuomone, EPLSAF projekto valdymo administraciniai reikalavimai yra tinkami – taip juos įvertino 92,3 proc. respondentų. Interviu metu jie taip pat pažymėjo pripratę prie esamos administracinės tvarkos ir ja patenkinti. Nedidelė dalis respondentų, kurie vertino administracinius reikalavimus kaip tokius, kurių laikytis nėra lengva, minėjo, kad daug laiko skiriama dokumentų įforminimui, ataskaitos ir produktų dalijimui. Tai ypač aktualu mažesnėms savivaldybėms, kurios pačios neretai vykdo produktų dalijimą (mieste savivaldybės dažnai bendradarbiauja su partneriais – pvz. „Maisto banku“).

	N	%
Jie yra tinkami	48	92,3%
Jų lengva laikytis	2	3,85%
Jų laikytis nėra lengva	2	3,85%
Iš viso	52	100,00%

Daugiausia – 50,9 proc. – apklausoje dalyvavusių partnerių organizacijų atstovų paklausti, ar atliekant stebėseną, jų vertinimu, tikslinga skaičiuoti kiekvieną paramos gavėją, pažymėjo nežinantys arba negalintys į šį klausimą atsakyti. 34 proc. respondentų atsakė teigiamai. Pagrindinės priežastys, kodėl jų nuomone, yra tikslinga skaičiuoti kiekvieną gavėją, yra susijusios su tikslios informacijos rinkimu ir projekto stebėseną:

- tokiu būdu fiksuojami tiesioginiai naudos gavėjai;
- aiški statistika apie asmenis, gaunančius paramą;
- tikslesni duomenys;
- svarbu žinoti, kiek paramos ir kam išdalijama;
- asmenų skaičius yra stebėsenos rodiklių matavimo vienetas;

- apžvelgiama reali situacija;
- svarbus galutinis gavėjų skaičius;
- prisidedama prie EPLSAF paramos skaidrumo;
- iš dalies galima pamatyti, kokios tikslinės grupės kreipiasi dėl paramos gavimo, kam reikalinga parama, rodikliai atspindi labiausiai skurstančių gyventojų socialinę padėtį gaunamų pajamų dydį;
- pasiekiami tie žmonės, kuriems labiausiai reikia paramos.

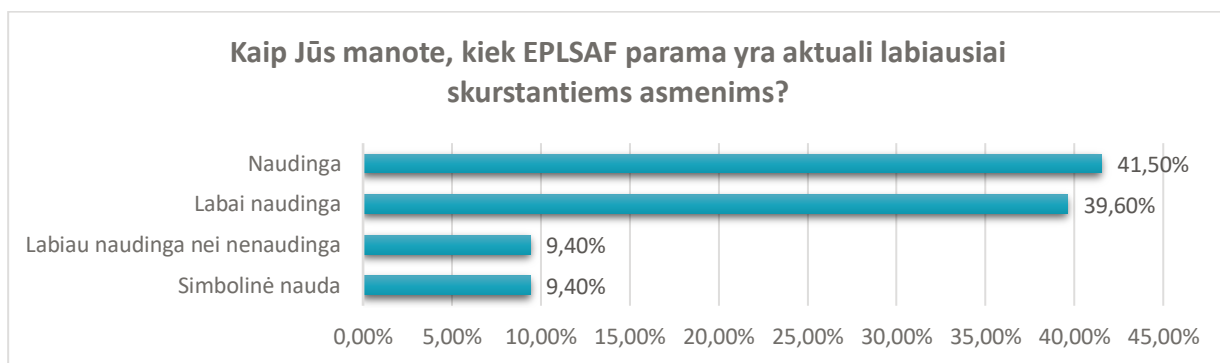
Vis dėlto, 15,1 proc. respondentų teigė nemanantys, kad tokia stebėseną skaičiuojant kiekvieną paramos gavėją yra tikslinga, nes:

- trūksta aiškumo, koku tikslu yra renkami duomenys, ar tokia statistika turi įtakos vėlesniems sprendimams;
- gyventojų pajamos keičiasi, jie taip pat gali laikinai įsidarbinti, o tokie pasikeitimai gali sukelti sunkumų teikiant statistiką;
- parama skiriama, vertinant asmens (šeimoms) pajamas, o ne užimtumą, statusą, socialinę grupę, negalios pobūdį, socialinės rizikos veiksnius, priklausymą tautinėms mažumoms ir pan., todėl, tikėtina, kad renkama per daug informacijos.

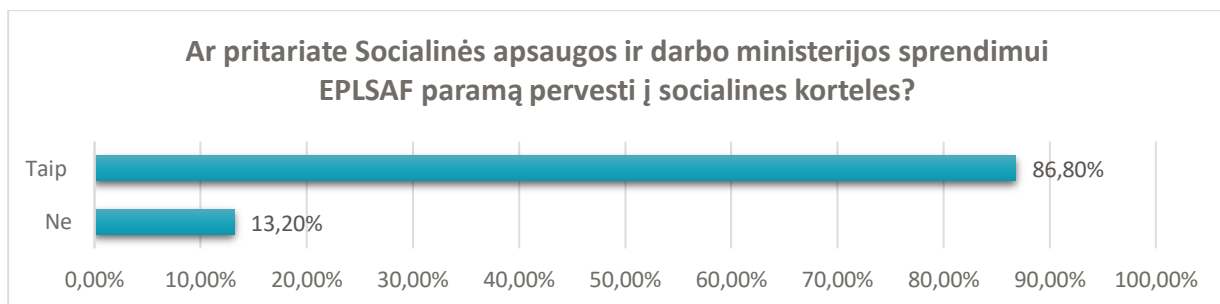
	N	%
Taip	18	34%
Ne	8	15,1%
Nežinau/Negaliu atsakyti	27	50,9%
Iš viso	53	100%

Kad EPLSAF parama yra naudinga ar labai naudinga iš viso mano 81,1 proc. respondentų, atstovaujančių skirtingas partneres organizacijas. Gerokai mažiau – 9,4 proc. apklausos dalyvių teigė laikantys EPLSAF paramą labiau naudinga nei nenaudinga. Toks pats procentas apklausos dalyvių teigė matantys tik simbolinę paramos naudą.

	N	%
Naudinga	22	41,5%
Labai naudinga	21	39,62%
Labiau naudinga nei nenaudinga	5	9,45%
Simbolinė nauda	5	9,45%
Iš viso	53	100,00%

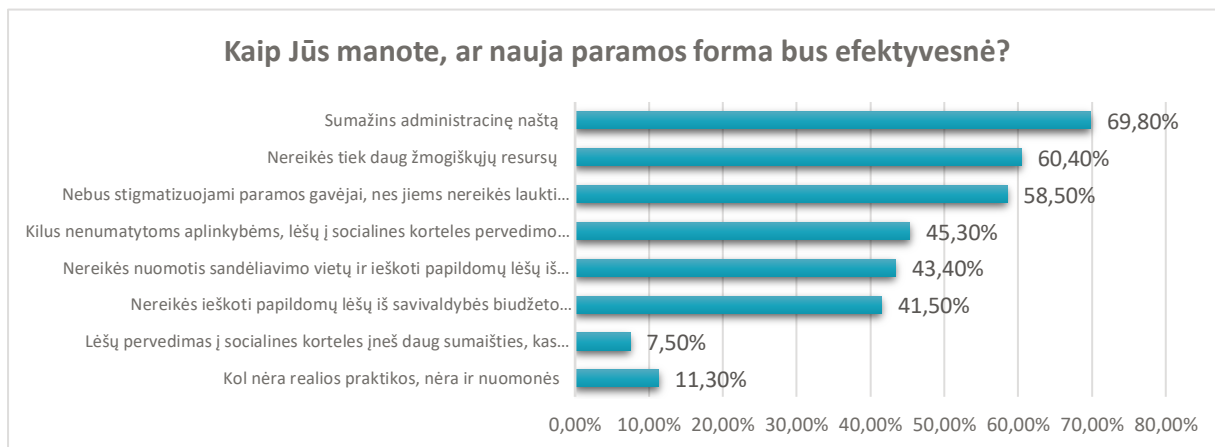
Didžioji dauguma apklausos dalyvių – 86,8 proc. pritaria Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos sprendimui EPLSAF paramą pervesti į socialines korteles. Šiam sprendimui nepritaria vos 13,2 proc. respondentų. Tyrimo metu atliktų interviu duomenys parodė, kad partnerių organizacijų atstovai yra gerai informuoti apie būsimą socialinių kortelių modelį EPLSAF paramai teikti, ir, galima sakyti, jam pasirengę, o kai kurie jau ir turintys patirties skirstant kito tipo paramą į socialines korteles. Ne vieno interviu metu, paklausti, kaip veiksmingiau būtų galima skirstyti EPLSAF paramą, buvo minimas socialinių kortelių modelis.

	N	%
Taip	46	86,8%
Ne	7	13,2%
Iš viso	53	100%

Kalbant apie EPLSAF paramos efektyvumą, 69,8 proc. apklausoje dalyvavusių partnerių organizacijų atstovų mano, kad nauja paramos forma sumažins administracinę naštą (nors jau anksčiau aptartame apklausos klausime respondentai administracine tvarka iš esmės buvo patenkinti, prisitaikę prie dabartinės tvarkos), 60,4 proc. – kad nereikės tiek daug žmogiškųjų resursų, o 58,5 proc. – kad nebus stigmatizuojami paramos gavėjai. Sumažėjęs administracinis krūvis bei žmogiškųjų resursų poreikis

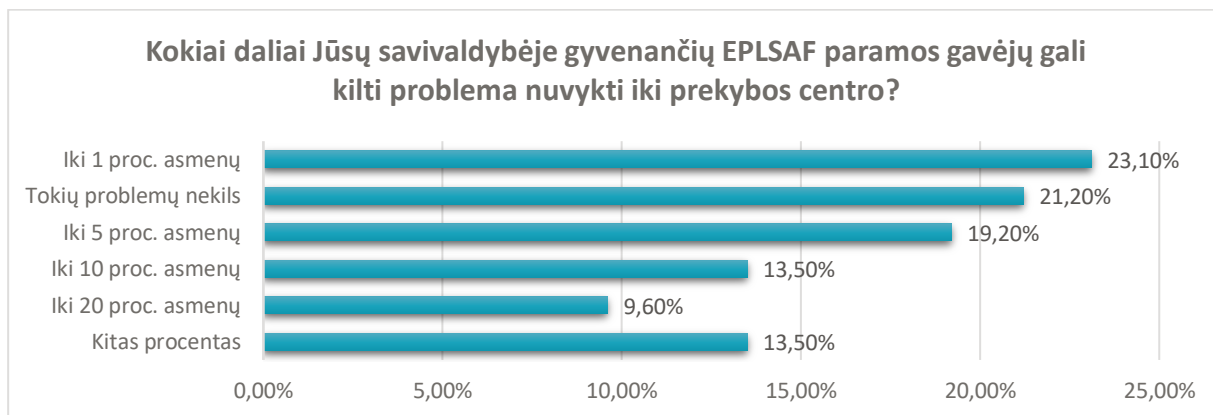
EPLSAF paramai administruoti galės būti išnaudotas nukreipiant socialinius darbuotojus kitoms konkrečiai socialinėms veikloms ir darbui su jautriomis visuomenės grupėmis. Tikėtina, didesnės galimybės dėmesį skirti socialiniam darbui, o ne administracinėms užduotims, ilguoju laikotarpiu turės teigiamos įtakos pažeidžiamų visuomenės grupių teigiamiems gyvenimo kokybės pokyčiams. Kad EPLSAF lėšų pervedimas į socialines korteles įneš daug sumaištis ir paskatins paramos gavėjų nepasitenkinimą, manė tik 7,5 proc. apklausos dalyvių, taip pat 11,3 proc. respondentų, galima sakyti, pasisakė neutraliai pažymėdami variantą „kol nėra realios praktikos, nėra ir nuomonės“.

	N	%
Sumažins administracinę našlą	37	69,8%
Nereikės tiek daug žmogiškųjų resursų	32	60,4%
Nebus stigmatizuojami paramos gavėjai, nes jiems nereikės laukti eilėse prie dalijimo punktų	31	58,5%
Kilus nenumatytoms aplinkybėms, lėšų į socialines korteles pervedimo atveju būtų užtikrintas paramos nepertraukiamumas	24	45,3%
Nereikės nuomotis sandėliavimo vietų ir ieškoti papildomų lėšų iš savivaldybės biudžeto	23	43,4%
Nereikės ieškoti papildomų lėšų iš savivaldybės biudžeto transportavimo išlaidoms dengti savivaldybės ribose	22	41,5%
Lėšų pervedimas į socialines korteles įneš daug sumaištis, kas paskatins paramos gavėjų nepasitenkinimą	4	7,5%
Kol nėra realios praktikos, nėra ir nuomonės	6	11,3%
Iš viso	179	337,7%

Įvedus socialines korteles, nuvykimo iki prekybos centro sunkumų, anot organizacijų partnerių atstovų, kilti galėtų tik labai nedidelei daliai paramos gavėjų – 23,1 proc. respondentų manė, kad tokių asmenų galėtų būti iki 1 proc., o 19,2 proc. – kad iki 5 proc. 21,2 proc. apklausos dalyvių teigė manantys, kad nuvykimo problemų apskritai nekils. Minėtina, kad 4 respondantai apklausos metu įvardijo ir didesnius asmenų, kuriems gali kilti sunkumų nuvykti į prekybos centrą, procentus – po vieną kartą paminėta, kad tokių paramos gavėjų galėtų būti 30, 40, 50 ir 80 proc. Tikėtina, kad turėti omenyje atokių kaimiškų vietovių gyventojai, negalią turintys paramos gavėjai. Vis dėlto, interviu su partnerėmis organizacijomis metu pavyko išsiaiškinti, jog esama pavyzdžių, kai jau dabar maisto

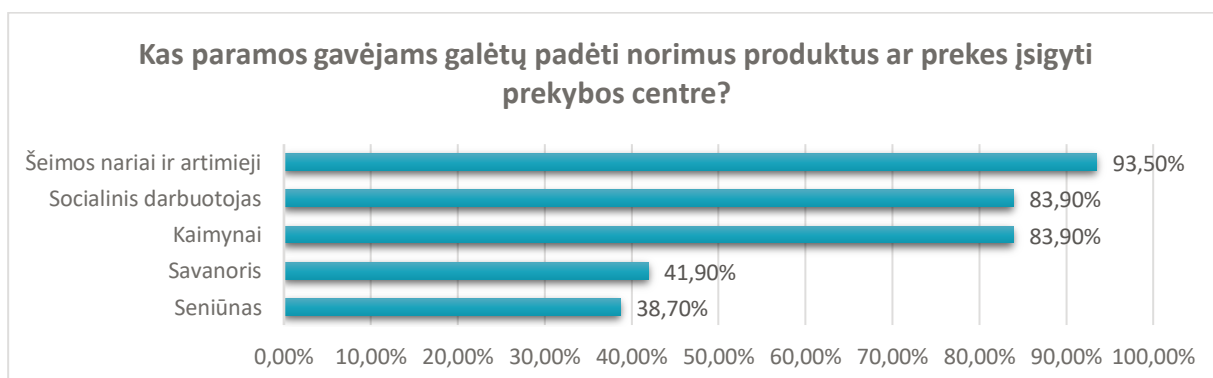
produktai seniūnijos transportu yra vežiojami paramos gavėjams, todėl tokie pavyzdžiai gali būti pasitelkiami, jeigu ateityje paramos gavėjams iškiltų problemų dėl nuvykimo į prekybos centrus.

	N	%
Iki 1 proc. asmenų	12	23%
Tokių problemų nekils	11	21,2%
Iki 5 proc. asmenų	10	19,2%
Iki 10 proc. asmenų	7	13,5%
Iki 20 proc. asmenų	5	9,6%
Kitas procentas*	7	13,5%
Iš viso	52	100,0%

Kitas procentas*: po vieną kartą paminėti 30 proc., 40 proc. ir daugiau, 50 proc., 80 proc. paramos gavėjų, kurie, respondentų nuomone, neturės galimybės pasiekti prekybos centrus.

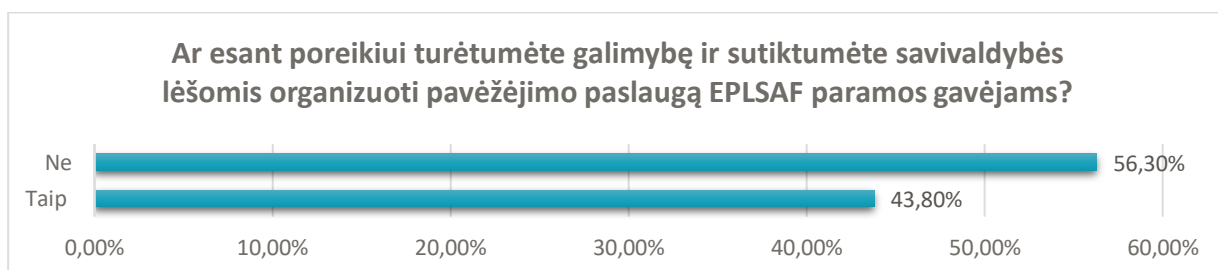
Partnerių organizacijų atstovų (tie, kurie prieš tai buvusiam klausime pažymėjo, kad susisiekimo problemų kils bent kokiai nors daliai paramos gavėjų) paklausus, kad galėtų padėti paramos gavėjams pasiekti prekybos centrą, jeigu to prireiktų, 93,5 proc. pažymėjo šeimos narius ir artimuosius, 83,9 proc. – socialinį darbuotoją ir kaimynus. Savanoriai (41,9 proc.) ir seniūnas (38,7 proc.) kaip galimi pagalbininkai pasirinkti rečiau.

	N	%
Šeimos nariai ir artimieji	29	93,5%
Socialinis darbuotojas	26	83,9

Kaimynai	26	83,9%
Savanoris	13	41,9%
Seniūnas	12	38,7%
Iš viso	106	341,9%

Visų savivaldybių ir joms pavaldžių įstaigų atstovų, kurie dalyvavo apklausoje, paklausus, ar esant poreikiui jie turėtų galimybę ir sutiktų savivaldybės lėšomis organizuoti pavėžėjimo paslaugą EPLSAF paramos gavėjams, didesnė respondentų dalis – 56,3 proc. – pasirinko neigiamą atsakymą, o 43,8 proc. pasisakė teigiamai. Siekiant ateityje išvengti rizikos dėl prekybos centrų nepasiekiamumo kad ir labai nedidelei daliai paramos gavėjų, rekomenduotina savivaldybėms jau dabar atkreipti dėmesį į savivaldybių, kuriose taikoma transportavimo praktika savivaldybių lėšomis, praktika.

	N	%
Ne	27	56,25%
Taip	21	43,75%
Iš viso	48	100%

3.2. Apibendrinti paramos gavėjų apklausos duomenys

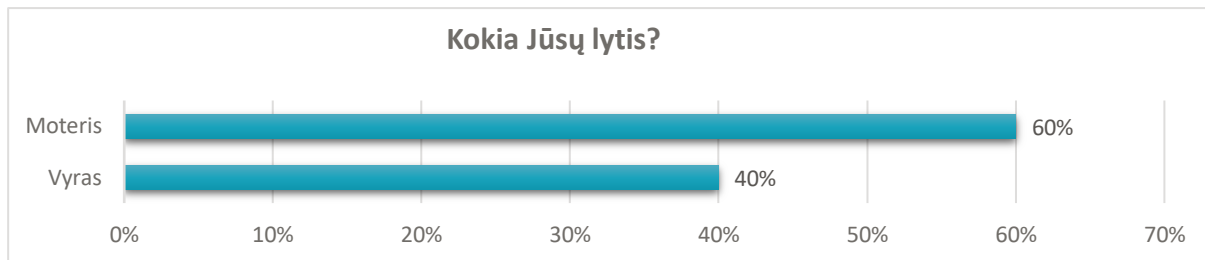
Bendras tinkamai užpildytų reprezentatyvių galutinių paramos gavėjų klausimynų skaičius	<i>1079 (asmenys)</i>
--	-----------------------

SAVIVALDYBĖ	BENDRAS PARAMOS GAVĖJŲ SKAIČIUS (SPIS DUOMENYS, BALANDŽIO DALIJIMAS)	N	%
Akmenės r. sav.	2179	14	1,3%
Alytaus miesto sav.	1467	9	0,8%
Alytaus rajono sav.	2373	15	1,4%
Anykščių r. sav.	2424	16	1,5%
Birštono sav.	161	1	0,1%
Biržų r. sav.	3073	17	1,6%
Druskininkų sav.	1352	9	0,8%
Elektrėnų sav.	2046	13	1,2%

Ignalinos r. sav.	2136	15	1,4%
Jonavos r. sav.	2352	15	1,4%
Joniškio r. sav.	3113	20	1,9%
Jurbarko r. sav.	3041	31	2,9%
Kaišiadorių r. sav.	2046	13	1,2%
Kalvarijos sav.	1394	9	0,8%
Kauno miesto sav.	4866	31	2,9%
Kauno rajono sav.	3619	23	2,1%
Kazlų Rūdos sav.	706	4	0,4%
Kelmės r. sav.	2874	18	1,7%
Kėdainių r. sav.	4006	25	2,3%
Klaipėdos miesto sav.	3027	20	1,9%
Klaipėdos rajono sav.	2256	19	1,8%
Kretingos r. sav.	3254	25	2,3%
Kupiškio r. sav.	3161	22	2,0%
Lazdijų r. sav.	2507	15	1,4%
Marijampolės sav.	2516	16	1,5%
Mažeikių raj. sav.	3613	0	0,0%
Molėtų r. sav.	1621	11	1,0%
Neringos sav.	57	2	0,2%
Pagėgių sav.	1057	10	1,6%
Pakruojo r. sav.	3090	19	1,8%
Palangos sav.	312	2	0,2%
Panevėžio miesto sav.	3776	24	2,2%
Panevėžio rajono sav.	3273	21	1,9%
Pasvalio r. sav.	2454	15	1,4%
Plungės r. sav.	2151	24	2,2%
Prienų r. sav.	2628	17	1,6%
Radviliškio r. sav.	4099	26	2,4%
Raseinių r. sav.	3194	20	1,9%
Rietavo sav.	773	9	0,8%
Rokiškio r. sav.	4995	31	2,9%
Skuodo raj. sav.	2321	0	0,0%
Šakių r. sav.	2877	19	1,8%
Šalčininkų r. sav.	4368	28	2,6%
Šiaulių miesto sav.	3963	25	2,3%
Šiaulių rajono sav.	4874	31	2,9%
Šilalės r. sav.	2868	25	1,7%
Šilutės r. sav.	3813	30	2,8%
Širvintų r. sav.	1055	7	0,6%
Švenčionių r. sav.	2366	15	1,4%
Tauragės r. sav.	3542	2	0,2%
Telšių r. sav.	3840	39	3,6%
Trakų r. sav.	2309	15	1,4%
Ukmergės r. sav.	3470	22	2,0%
Utenos r. sav.	2806	19	1,8%
Varėnos r. sav.	2200	15	1,4%
Vilkaviškio r. sav.	4492	28	2,6%
Vilniaus miesto sav.	9623	61	5,7%
Vilniaus rajono sav.	6317	40	3,7%
Visagino sav.	1784	0	0,0%
Zarasų r. sav.	1683	12	1,1%

Iš viso 169 613 1079 100,0%

Telefoninėje galutinių paramos gavėjų apklausoje dalyvavo šiek tiek daugiau moterų nei vyrų. Moterys sudarė 60 proc. visų apklaustųjų, o vyrų tarp apklausos dalyvių buvo 40 proc. Tokį pasiskirstymą pagal lytį lėmė naudota atsitiktinė tikimybinė paramos gavėjų atranka iš anksto neturėjus informacijos apie visų (tik kai kurių) paramos gavėjų, kurių sąrašai buvo pateikti tyrimui, lytį ir negalėjus kontroliuoti šių duomenų.

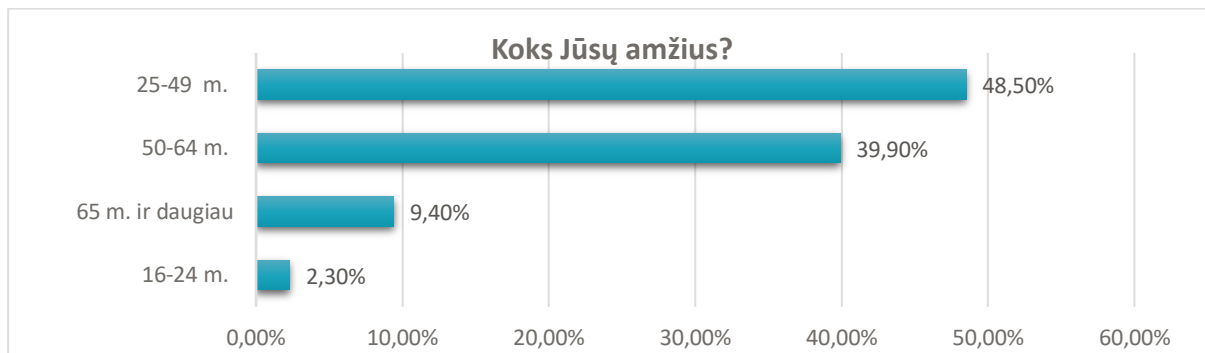

	N	%
Moteris	647	60,0%
Vyras	432	40,0%
Iš viso	1079	100,0%

Lyginant respondentus pagal gyvenamąją vietovę lyčių pasiskirstymas išliko praktiškai toks pats: mieste apklausos dalyvių moterų buvo 59,4 proc., o vyrų – 40 proc., kaime – 60,3 proc. moterų ir 39,7 proc. vyrų.

Gyvenamoji vieta	Miestas	N	Vyras	Moteris	Iš viso
			%	%	
			155	227	382
			40,6%	59,4%	100,0%
	Kaimas	N	277	420	697
		%	39,7	60,3%	100,0%

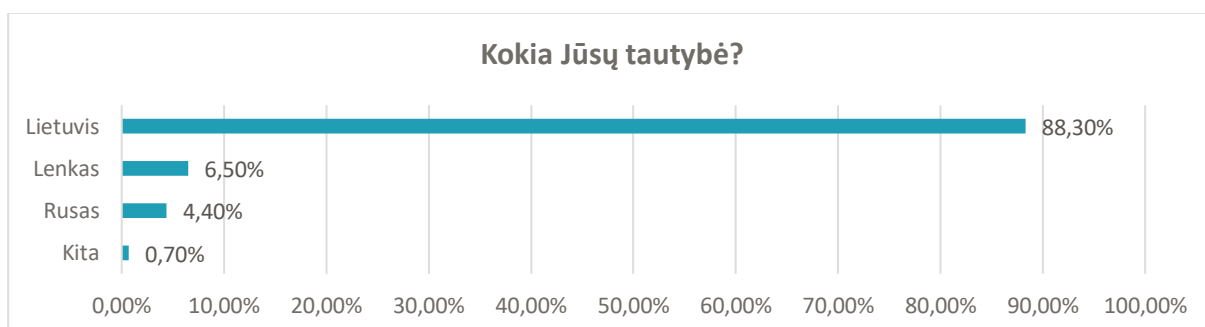
Daugiausia apklaustųjų – 48,5 proc. sudarė 25–49 m. amžiaus asmenys. Antra pagal dydį amžiaus grupė buvo 50–64 m. amžiaus asmenys – 39,9 proc. 9,4 proc. apklaustųjų buvo 65 m. ir daugiau, o mažiausiai apklausos dalyvių buvo jauniausioje 16–24 m. amžiaus grupėje – vos 2,3 proc. Tokias paramos gavėjų pasiskirstymo tendencijas reikėtų vertinti gana atsargiai kalbant apie pažeidžiamiausias paramos gavėjų grupes, kadangi atrenkant apklausos respondentus lyties ir amžiaus grupės parametrai nebuvo kontroliuojami (nebuvo nurodyti prie visų sąrašuose buvusių kontaktų), jie paaiškėjo tik atlikus apklausą patiems respondentams suteikus apie save informaciją. Tikėtina, kad mažą jaunimo grupės ir vyresnio amžiaus gyventojų reprezentavimą galėjo lemti ir raštiško sutikimo dalyvauti apklausoje prašymas.

	N	%
25-49 m.	523	48,5%
50-64 m.	430	39,9%
65 m. ir daugiau	101	9,4%
16-24 m.	25	2,3%
Iš viso	1079	100,0%

			Iki 15 m.	16-24 m.	25-49 m.	50-64 m.	65 ir daugiau m.	Iš viso
Gyvenamoji vieta	Miestas	N	-	9	182	146	45	382
		%	-	2,4%	47,6%	38,2%	11,8%	100,0%
	Kaimas	N	-	16	341	284	56	697
		%	-	2,3%	48,9%	40,8%	8%	100,0%

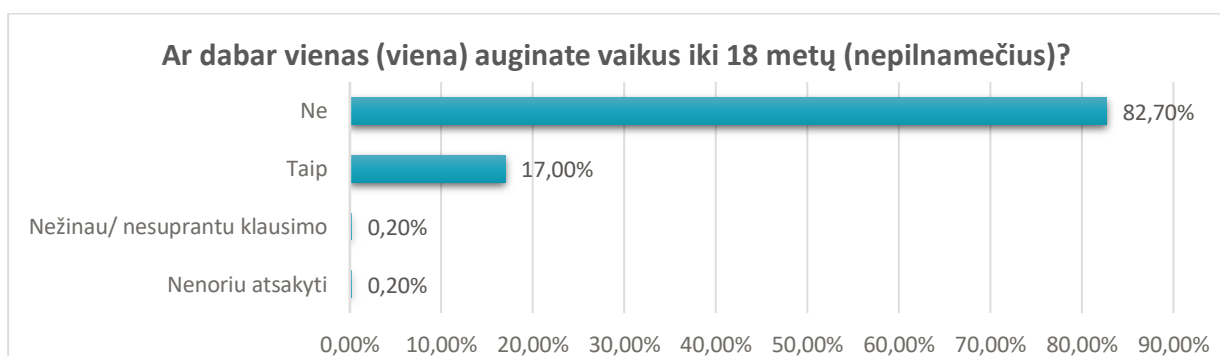
Paramos gavėjų apklausoje dalyvavo didžioji dalis lietuvių – 88,3 proc. Lenkų tautybės respondentų buvo 6,5 proc., o rusų – 4,4 proc. Lenkų tautybės respondentų buvo šiek tiek daugiau kaimo vietovėse, o rusų tautybės – mieste, tačiau šie skirtumai nėra reikšmingi.

	N	%
Lietuvis	953	88,3%
Lenkas	70	6,5%
Rusas	48	4,4%
Kita	8	0,7%
Iš viso	1079	100,0%

			Lietuvis	Lenkas	Rusas	Kita	Iš viso
Gyvenamoji vieta	Miestas	N	333	19	25	5	382
		%	87,2%	5,0%	6,5%	1,3%	100,0%
	Kaimas	N	620	51	23	3	697
		%	89%	7,3%	3,3%	0,4	100,0%

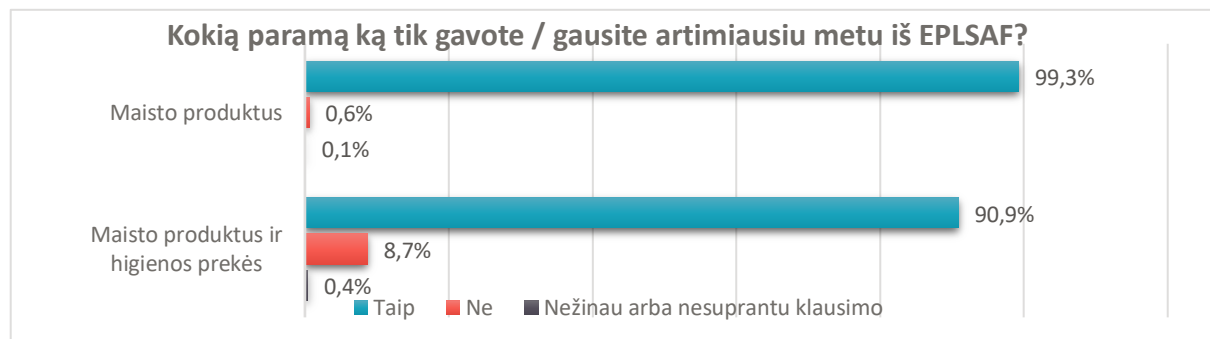
17 proc. dalyvavusių apklausoje asmenų vieni augino vaikus iki 18 metų. Didžioji dauguma – 82,7 proc. teigė vieni vaikų neauginantys, o po 0,2 proc. apklausos dalyvių nežinojo/nesuprato klausimo ar nenorėjo atsakyti.

	N	%
Ne	892	82,7%
Taip	183	17%
Nežinau/Nesuprantu klausimo	2	0,2%
Nenoriu atsakyti	2	0,2%
Iš viso	1079	100%

			Taip	Ne	Nenori atsakyti	Nežino/nesuprato klausimo	Iš viso
Gyvenamoji vieta	Miestas	N	74	308	0	0	382
		%	19,4%	80,6%	0%	0%	100,0%
	Kaimas	N	109	584	2	2	697
		%	15,6	83,8%	0,3%	0,3%	100,0%

Beveik visi apklaustieji – 99,3 proc. gavo (arba artimiausiu metu gaus) iš EPLSAF paramą maisto produktais. Ir maisto produktus, ir higienos prekes gavo/ artimiausiu metu gaus šiek tiek mažesnis procentas paramos gavėjų – 90,9 proc. apklausos dalyvių. Iš šio procentinio skirtumo matyti, kad higienos prekes gaunančių paramos gavėjų yra šiek tiek mažiau.

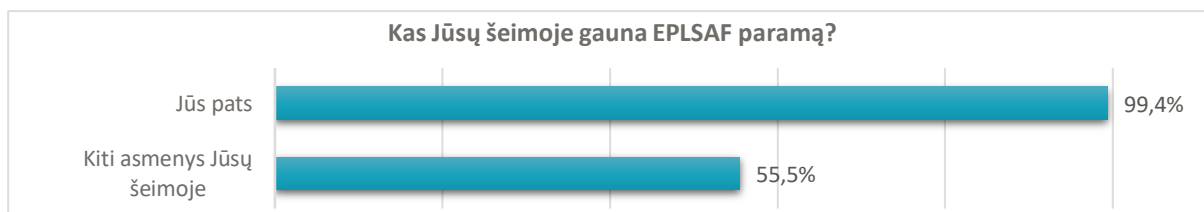
<i>Maisto produktus</i>		N	%
	Taip	1071	99,3%
	Ne	7	0,6%
	Nežinau arba nesuprantu klausimo	1	0,1%
Iš viso		1079	100,0%

<i>Maisto produktus ir higienos prekes</i>		N	%
	Taip	981	90,9%
	Ne	94	8,7%
	Nežinau arba nesuprantu klausimo	4	0,4%
Iš viso		1079	100,0%

<i>Maisto produktus</i>			Taip	Ne	Nenori atsakyti	Nežino/nesuprato klausimo	Iš viso
Gyvenamoji vieta	Miestas	N	380	2	0	0	382
		%	99,5%	0,5%	0%	0%	100,0%
	Kaimas	N	691	5	0	1	697
		%	99,15%	0,7%	0%	0,15	100,0%

<i>Maisto produktus ir higienos prekes</i>			Taip	Ne	Nenori atsakyti	Nežino/nesuprato klausimo	Iš viso
Gyvenamoji vieta	Miestas	N	346	36	0	0	382
		%	90,6%	9,4%	0%	0%	100,00%
	Kaimas	N	635	58	0	4	697
		%	91,1%	8,3%	0%	0,6%	100,00%

Didžioji dalis visų apklaustųjų – 99,4 proc. – EPLSAF maisto paketus gauna patys. 55,5 proc. apklaustųjų teigė, jog gaunamais iš EPLSAF maisto paketais naudojasi ir kiti jų šeimos asmenys. Interviu metu maisto produktų dalijimo punkte kalbintas vyresnio amžiaus asmuo, atvykęs paimti paramos neįgaliam sūnui.

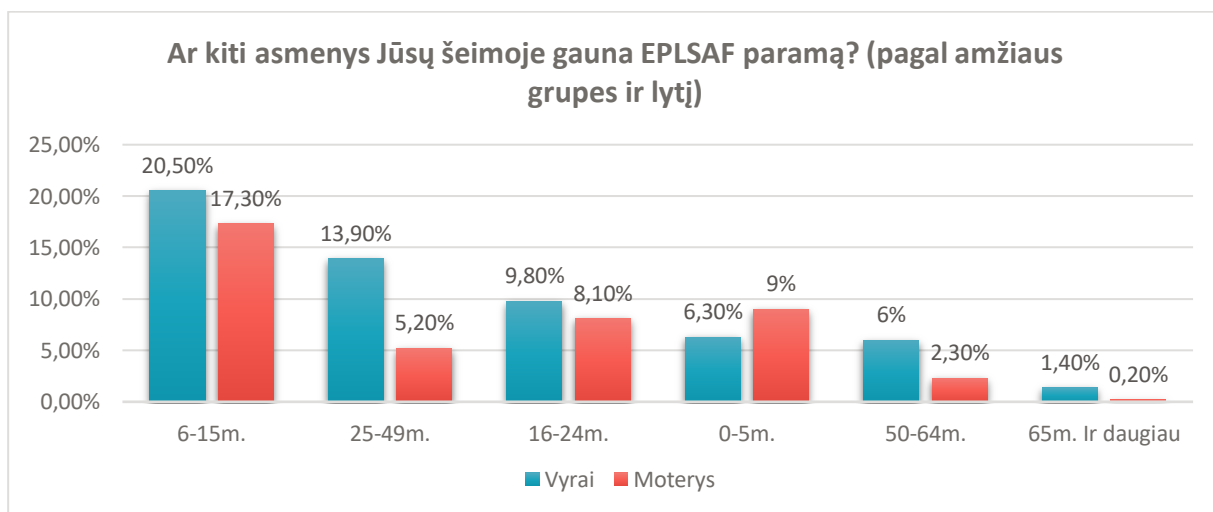

		N	%
	Jūs pats	1072	99,4%
	Kiti asmenys Jūsų šeimoje	599	55,5%

Iš viso	1079	154,9%
---------	------	--------

			Jūs pats	Kiti asmenys Jūsų šeimoje	Iš viso
Gyvenamoji vieta	Miestas	N	379	195	382
		%	99,2%	51%	150,2%
	Kaimas	N	693	404	697
		%	99,4%	58%	157,4%

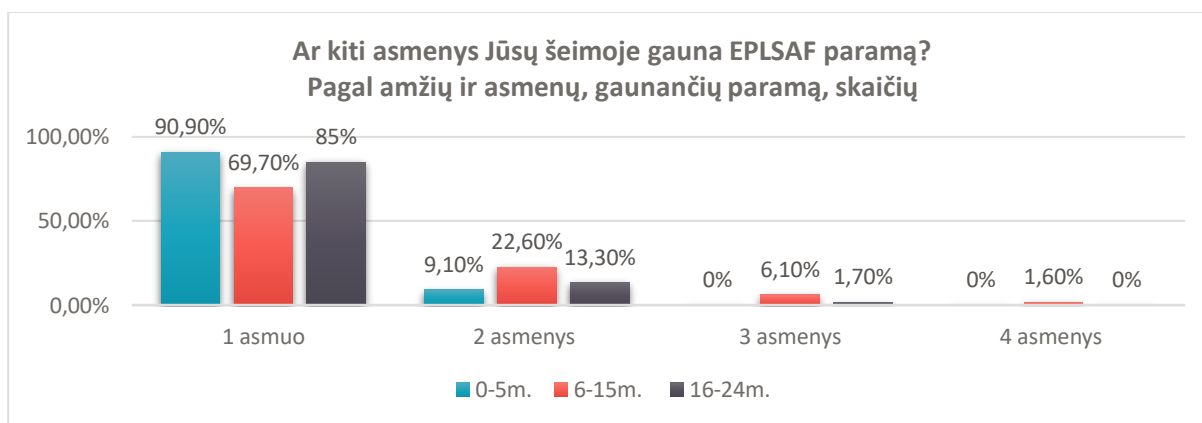
Be pačių paramos gavėjų, EPLSAF parama maisto produktais papildomai naudojosi dar 1300 asmenų, gyvenančių paramos gavėjų namų ūkiuose. Kaip parodė atlikta paramos gavėjų apklausa, didžioji dalis – 37,8 proc. – respondentų šeimos narių, kurie taip pat gavo EPLSAF paramą, buvo 6-15 m. vaikai. 19,1 proc. paramos gavėjų šeimos narių buvo tarp 25-49 m. amžiaus žmonių. Šioje amžiaus grupėje stebimas ir skirtumas tarp lyčių, moterys joje du kartus rečiau buvo paramos gavėjos. Šie duomenys iš dalies atspindi šalies nedarbo statistiką, kuri yra aukštesnė tarp darbingo amžiaus vyrų nei moterų.¹⁸ 17,9 proc. šeimos narių, gavusių EPLSAF paramą, taip pat buvo gana jauno amžiaus – 16-24 m. Rečiausiai tarp respondentų šeimos narių paramos gavėjais buvo 65 m. ir vyresni asmenys – vos 1,6 proc., ir 50-64 m. – 8,3 proc.

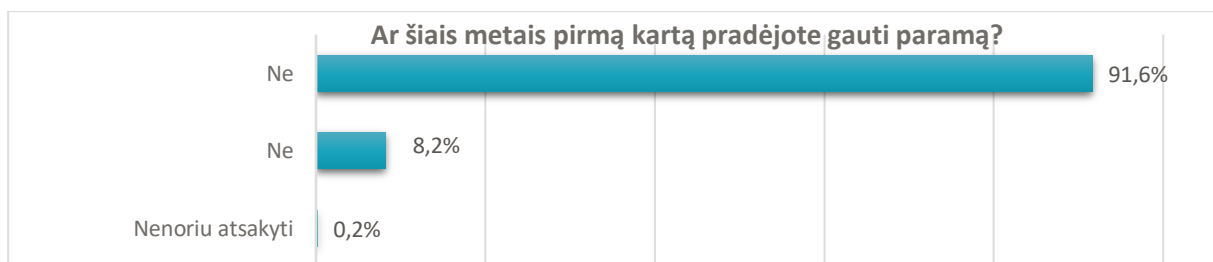
	0-5 m.		6-15m.		16-24m.		25-49m.		50-64m.		65 m. ir daugiau		Iš viso	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Vyrai	82	6,30%	266	20,50%	128	9,80%	181	13,90%	78	6%	18	1,40%	753	57,90%
Moterys	117	9%	225	17,30%	105	8,10%	68	5,20%	30	2,30%	2	0,20%	547	42,10%
Iš viso	199	15,30%	491	37,80%	233	17,90%	249	19,1%	108	8,30%	20	1,60%	1300	100%

¹⁸ Lietuvos statistikos departamento duomenys. <https://osp.stat.gov.lt/darbo-rinka-lietuvoje-2021/uzimtumas-nedarbas-ir-laisvos-darbo-vietos/nedarbas>.

Kalbant apie skaičių asmenų, kurie respondentų šeimose taip pat gavo EPLSAF paramą, reikšmingos yra 0-5 m., 6-15 m. ir 16-24 m. amžiaus grupės, kadangi 25-49 m., 50-64 m., 65 m. ir vyresni asmenys visais atvejais respondentų buvo minimi tik kaip vienas (be jų pačių) šeimoje gyvenantis ir paramą gaunantis asmuo. Didžioji dalis – 90,9 proc. visų 0-5 m. amžiaus vaikų, kurie respondentų šeimose gavo EPLSAF paramą, buvo įvardyti kaip vienas tokio amžiaus asmuo šeimoje, gaunantis minėtą paramą. Atitinkamai 9,1 proc. tokio amžiaus vaikų pateko į grupę, kurioje du 0-5 m. amžiaus asmenys gavo EPLSAF paramą. Kitos amžiaus grupės – 6-15 m. vaikai – apklausos metu 69,7 proc. atvejų buvo įvardyti kaip vienas tokio amžiaus asmuo, gaunantis EPLSAF paramą šeimoje. Į dviejų asmenų vaikų grupę šio amžiaus vaikų pateko 22,6 proc. – šiek tiek daugiau nei jaunesnėje 0-5 m. vaikų amžiaus grupėje. 6,1 proc. 6-15 m. vaikų buvo įvardyti kaip trys tokio amžiaus asmenys šeimoje, gaunantys EPLSAF paramą, o 1,6 proc. – kaip 4 asmenys. 85 proc. 16-24 m. amžiaus asmenų buvo įvardyti kaip vienas tokio amžiaus asmuo, gaunantis EPLSAF paramą, 13,3 proc. – kaip du asmenys, 1,7 proc. – kaip 3 asmenys.

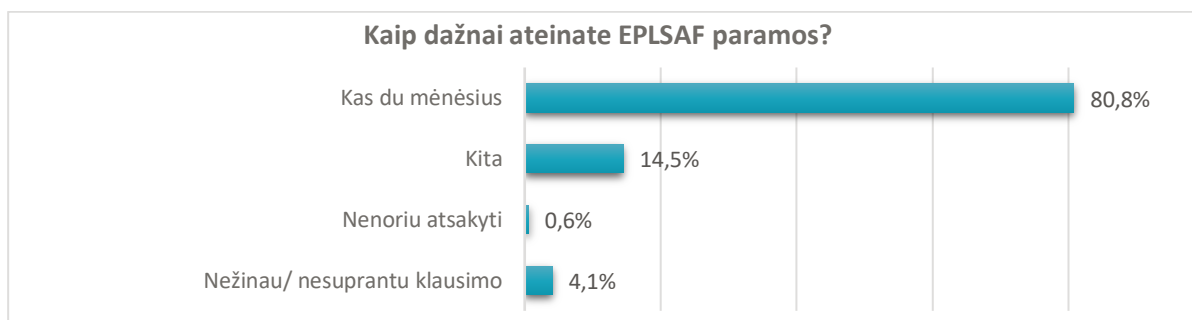
Dauguma – iš viso 91,6 proc. – galutinių paramos gavėjų paklausti, ar šiais metais pirmą kartą pradėjo gauti paramą, atsakė neigiamai. Pirmą kartą paramą pradėjo gauti tik 8,2 proc. paramos gavėjų. 0,2 proc. nenorėjo į šį klausimą atsakyti.

	N	%
Ne	988	91,6%
Taip	89	8,2%
Nenoriu atsakyti	2	0,2%
Iš viso	1079	100,0%

			Taip	Ne	Nenori atsakyti	Nežinau/nesuprantu klausimo	Iš viso
Gyvenamoji vieta	Miestas	N	34	348	0	0	382
		%	8,9%	91,1%	0%	0%	100,0%
	Kaimas	N	55	640	2	0	697
		%	7,9%	91,8	0,3%	0%	100,0%

80,8 proc. apklausos dalyvių atsakė paramos pasiimti ateinantys kas du mėnesius. Toks dažnumas sutampa su maisto produktų dalijimo tvarkaraščiais, kadangi parama maistu būtent ir dalijama kas du mėnesius. 14,5 proc. apklausoje dalyvavusių paramos gavėjų pasirinko variantą „kita“ paminėdami trijų mėnesių laikotarpį (14,2 proc. apklaustųjų). Nežinojo/nesuprato klausimo 4,1 proc. apklaustųjų paramos gavėjų, o 0,6% nenorėjo atsakyti. Tikėtina, kad nurodant 3 mėn. laikotarpį galėjo būti turima ne EPLSAF, o kuri nors kita gaunama parama.

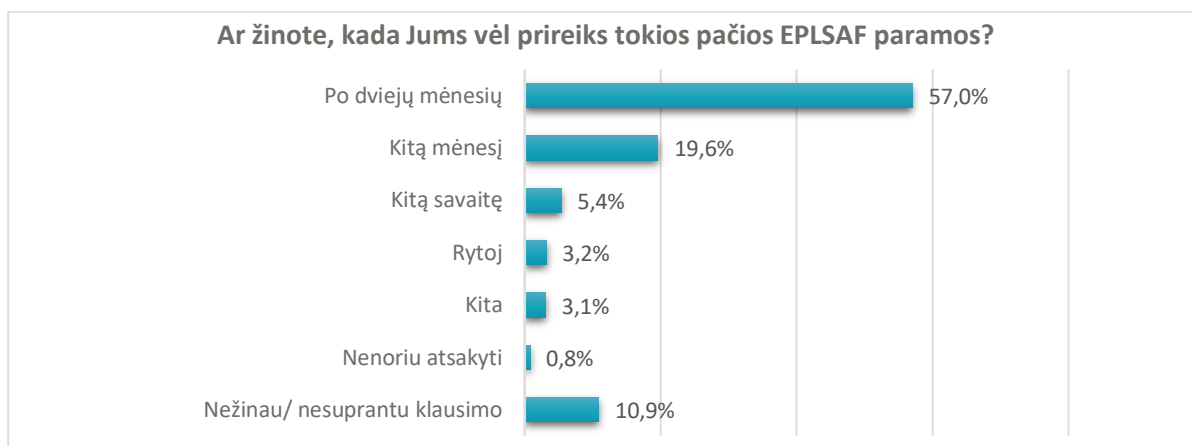
*Atsakinėjo tie apklausos dalyviai, kurie prieš tai nurodė, jog paramą gauna ne pirmą kartą (N=988).

	N	%
Kas du mėnesius	798	80,8%
Kita*	143	14,5%
Nenori atsakyti	6	0,6%
Nežinau/ nesuprantu klausimo	41	4,1%
Iš viso	988	100,0%

*Kita: Kas 3 mėn. (14,2%). Kitas paramos gavimo dažnumas buvo minimas dar rečiau.

			Kas du mėnesius	Kita	Nenori atsakyti	Nežinau/nesuprantu klausimo	Iš viso
Gyvenamoji vieta	Miestas	N	291	42	1	14	348
		%	83,6%	12,1%	0,3%	4%	100,0%
	Kaimas	N	507	101	5	27	640
		%	79,2%	15,8%	0,8%	4,2%	100,0%

Paklausti, ar žino, kada jiems vėl prireiks tokios pačios EPLSAF paramos, 57 proc. paramos gavėjų pažymėjo dviejų mėnesių laikotarpį, kuris vėlgi sutampa su paramos maisto produktais dalijimo laikotarpiu. Toks rezultatas leidžia manyti, kad paramos teikimo dažnumas yra pakankamas. Kad gaunamo maisto produktų paketo pakanka pasakojo ir paramos gavėjai interviu metu. Jie sakė, kad parama maisto produktais leidžia gaunamus atlyginimus naudoti kitoms maisto prekėms pirkti – vaisiams, daržovėms, arba rūbams. 19,6 proc. apklausos dalyvių teigė, jog paramos jiems prireiks jau kitą mėnesį, o 5,4 proc. ir 3,2 proc. – kad kitą savaitę ar rytoj. Klausimo nežinojo/nesuprato 10,9 proc. apklaustųjų, o nenorėjo atsakyti 0,8 proc.

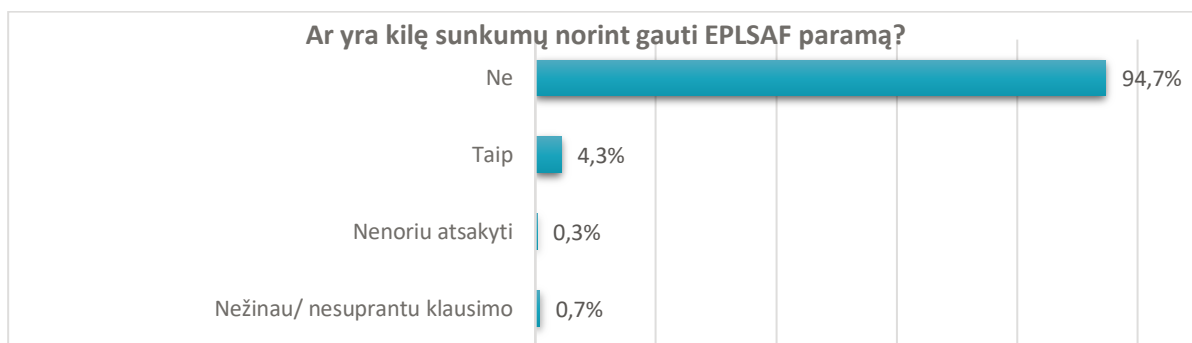

	N	%
Po dviejų mėnesių	615	57%
Kitą mėnesį	211	19,6%
Kitą savaitę	58	5,4%
Rytoj	35	3,2%
Kita*	33	3,1%
Nenoriu atsakyti	9	0,8%
Nežinau/ nesuprantu klausimo	118	10,9%
Iš viso	1079	100,0%

*Kita: Po 3 mėn. (2,9%). Kitas paramos gavimo dažnumas buvo minimas dar rečiau.

			Rytoj	Kitą savaitę	Kitą mėnesį	Po 2 mėnesių	Kita	Nenori atsakyti	Nežino arba nesupranta klausimo	Iš viso
Gyvenamoji vieta	Miestas	N	21	37	77	201	11	2	33	382
		%	5,5%	9,7%	20,2%	52,6%	2,9%	0,5%	8,6%	100,0%
	Kaimas	N	14	21	134	414	22	7	85	697
		%	2%	3%	19,2%	59,4%	3,2%	1%	12,2%	100,0%

Atlikta apklausa parodė, kad didžiąjai daliai jos dalyvių – 94,7 proc. apklaustųjų sunkumų norint gauti EPLSAF paramą nėra kilę. O 4,3 proc. apklausos dalyvių pažymėjo, jog sunkumų patyrė. Nežinojo/nesuprato klausimo – 0,7 proc., o nenorėjo atsakyti – 0,3 proc. apklaustųjų.

	N	%
Ne	1022	94,7%
Taip	46	4,3%
Nenoriu atsakyti	3	0,3%
Nežinau/ nesuprantu klausimo	8	0,7%
Iš viso	1079	100,0%

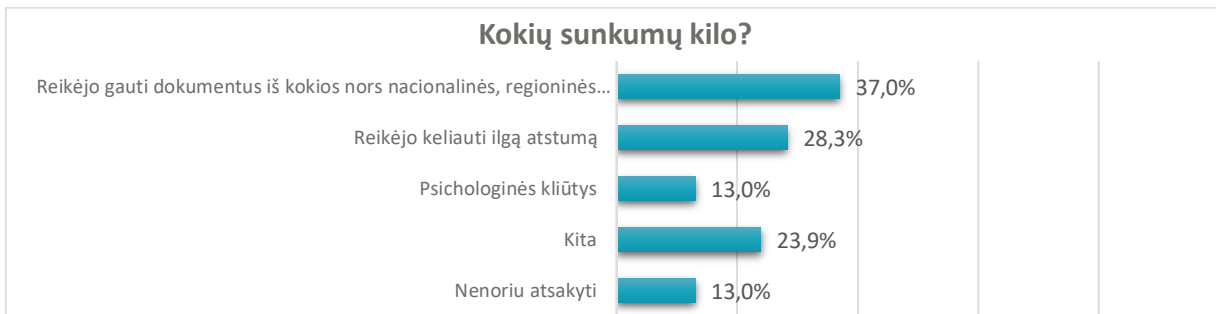
			Taip	Ne	Nenori atsakyti	Nežino arba nesupranta klausimo	Iš viso
Gyvenamoji vieta	Miestas	N	18	363	0	1	382
		%	4,7%	95%	0%	0,3%	100,0%
	Kaimas	N	28	659	3	7	697
		%	4%	94,6%	0,4%	1%	100,0%

Apklausos dalyviai, paminėję, kad su sunkumais susidūrė, buvo paklausti, kokie tie sunkumai būtų. Dažniausiai buvo minima, kad reikėjo gauti dokumentus iš nacionalinės, regioninės ar vietos institucijos – šį variantą kaip sunkumą įvardijo 37 proc. (N=46) paramos gavėjų. 28,3 proc. (N=46) pažymėjo, kad reikėjo keliauti ilgą atstumą. Interviu metu Vilniaus miesto dalijimo punkte sutikti paramos gavėjai taip pat minėjo, kad atvykti atsiimti maisto produktų jiems užtrunka, kai kurie tam naudoja savo asmeninį transportą, o kita dalis atvyksta viešuoju transportu, kai kada su persėdimu. Psichologines kliūtis kaip sunkumą pažymėjo 13 proc. (N=46) apklausos dalyvių. Taip pat 13 proc. (N=46) į šį klausimą atsakyti nenorėjo. 23,9 proc. (N=46) „kita“ pažymėjusių paramos gavėjų paminėjo ir kitokias kliūtis: biurokratiją ar tai, kad jie neatitiko paramos sąlygų (15,1 proc.); nepagarbą iš darbuotojų pusės (4,4 proc.); paramos atsiėmimo organizavimą darbo laiku (4,4%).

Tam, kad galėtų pretenduoti į EPLSAF paramą, asmuo turi pateikti tik darbdavio pažymą apie gaunamą darbo užmokestį (jeigu į EPLSAF paramą pretenduoja dirbantis asmuo), visa kita informacija prašymą priimančiam darbuotojui yra prieinama Socialinės paramos informacinėje sistemoje (SPIS). Todėl gali būti, kad respondentų minimos patiriamos kliūtys yra susiję su darbdavio pažymos gavimu ir pristatymu, o taip pat tolimu atstumu iki prašymus EPLSAF paramai gauti priimančios savivaldybės arba jai pavaldžios įstaigos.

Maisto produktus ir higienos prekes gali gauti tie gyventojai, kurių vidutinės mėnesinės pajamos neviršija 1,5 Vyriausybės patvirtintų valstybės remiamų pajamų (VRP) dydžio per mėnesį – padidinus

VRP, nuo 2022 m. birželio 1 d. tai yra 220,50 Eur.¹⁹ Esant objektyvioms priežastims, savivaldybių administracijos nustatyta tvarka, parama gali būti skiriama, kai pajamos viršija 220,50 Eur per mėnesį.

*Atsakinėjo nurodė, kad yra kilę sunkumų (N=46).

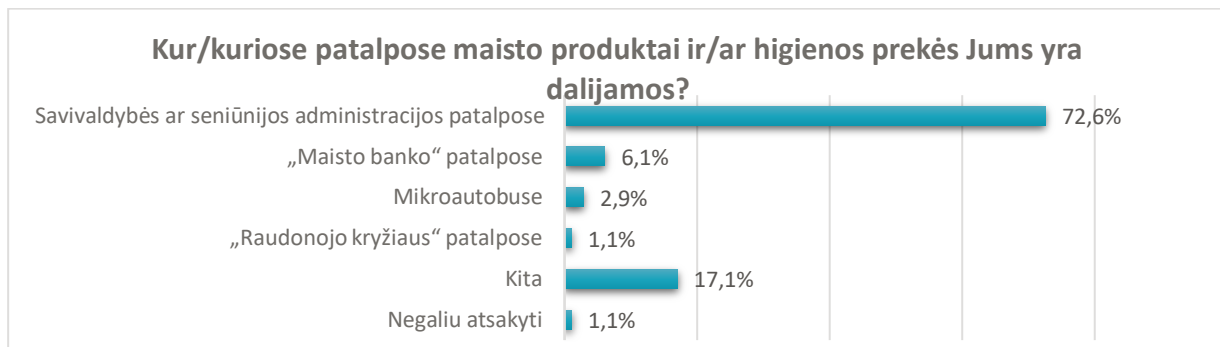
	N	%
Reikėjo gauti dokumentus iš kokios nors nacionalinės, regioninės ar vietos institucijos	17	37,0%
Reikėjo keliauti ilgą atstumą	13	28,3%
Psichologinės kliūtys	6	13,0%
Kita*	11	23,9%
Nenoriui atsakyti	6	13,0%
Iš viso	46	115,2%

*Kita: Biurokratija/ neatitiko sąlygų (15,1%); nepagarba iš darbuotojų pusės (4,4%); atsiėmimas darbo laiku (4,4%).

			Reikėjo gauti dokumentus	Reikėjo keliauti ilgą atstumą	Psichologinės kliūtys	Kita	Nenoriui atsakyti	Nežinau/ nesuprantu klausimo	Iš viso
Gyvenamoji vieta	Miestas	N	8	6	4	4	0	0	18
		%	44,4%	33,3%	22,2%	22,2%	0%	0%	122,1%
	Kaimas	N	9	7	2	7	6	0	28
		%	32,1%	25%	7,1%	25%	21,4%	0%	110,6%

Paklausti apie EPLSAF paramos maisto produktais ir higienos prekėmis dalijimo patalpas, daugiausia paramos gavėjų – 72,6 proc. – minėjo savivaldybės ar seniūnijos administracijos patalpas. Anot respondentų, „Maisto banko“ patalpose parama dalijama daug rečiau – šį variantą pasirinko 6,1 proc. apklaustųjų. Dalijimą mikroautobuse rinkosi 2,9 proc., o „Raudonojo kryžiaus“ patalpose – 1,1 proc. apklaustųjų. Gana nemažas procentas respondentų pasirinko variantą „kita“ bei paminėjo tokias vietas kaip sandėlį, garažą ar angarą (4,1 proc.), paramos atvežimą į namus (2,3 proc.). Apie savivaldybių/seniūnijų transportą ir paramos pristatymą į namus tiems paramos gavėjams, kurie dėl vienokių ar kitokių priežasčių jos atsiimti negali, minėjo ir interviu metu kalbinti organizacijų partnerių atstovai.

¹⁹ Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. lapkričio 5 d. nutarimo Nr. 1206 „Dėl socialinės paramos išmokų atskaitos rodiklių dydžių patvirtinimo“ pakeitimo.

	N	%
Savivaldybės ar seniūnijos administracijos patalpose	783	72,6%
„Maisto banko“ patalpose	66	6,1%
Mikroautobuse	31	2,9%
„Raudonojo kryžiaus“ patalpose	12	1,1%
Kita*	184	17,1%
Negaliu atsakyti	12	1,1%
Iš viso	1079	100,8%

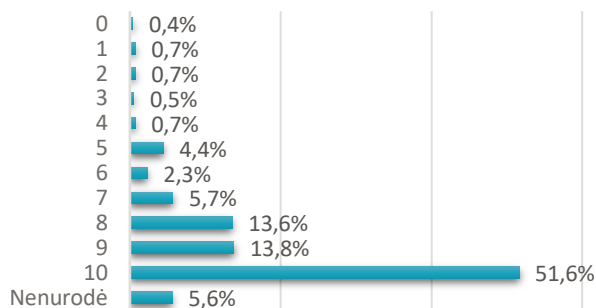
*Kita: sandėlys/ garažas/ angaras (4,1%); atveža į namus (2,3%). Kitos įvairios atsiėmimo vietos buvo minimos dar rečiau.

Apklauso duomenys rodo, kad mieste EPLSAF parama dažniausiai dalijama savivaldybės ar seniūnijos administracijos patalpose – 46,1 proc. atsakymų, „Maisto banko“ patalpose – 16,5 proc. ir kitose sandėlio, angaro, garažo patalpose – 31,7 proc. atsakymų. Kaimo vietovėse parama daugumoje atvejų dalijama savivaldybės ar seniūnijos administracijos patalpose – taip nurodė 87,1 proc. respondentų. Dalijimą mikroautobuse įvardijo 3,6 proc. apklauso dalyvių.

		Savivaldybės ar seniūnijos administracijos patalpose	„Maisto banko“ patalpose	Mikroautobuse	Raudonojo Kryžiaus patalpose	Kita	Negaliu atsakyti	Iš viso	
Gyvenamoji vieta	Miestas	N	176	63	6	9	121	12	382
		%	46,1%	16,5%	1,6%	2,4%	31,7	3,1%	101,4%
	Kaimas	N	607	3	25	3	63	0	697
		%	87,1%	0,4%	3,6%	0,4%	9%	0%	100,5%

Apklauso dalyviai, paprašyti įvertinti paramos dalijimo patalpų būklę nuo 0 iki 10 balų, dažniausiai vertino 10 (puikios būklės) – 51,6 proc. 13,8 proc. respondentų patalpas vertino 9 (labai geros būklės), 13,6 proc. – 8 (geros būklės). Prastai ir labai prastai (iki 5 balų) patalpos buvo vertinamos tik 3 proc. apklauso dalyvių. 5,6 proc. apklaustųjų balo nenurodė. Bendras vertinimo vidurkis buvo gana aukštas – 8,8 balo. Kaip parodė ir interviu su partnerių organizacijų atstovais duomenys, dalijimo patalpų būklė tos pačios savivaldybės teritorijoje gali labai skirtis priklausomai nuo seniūnijose turimų sąlygų, partnerių turimų galimybių ir pan.

Kaip vertintumėte patalpų, kuriose šiuo metu dalijama parama, būklę?

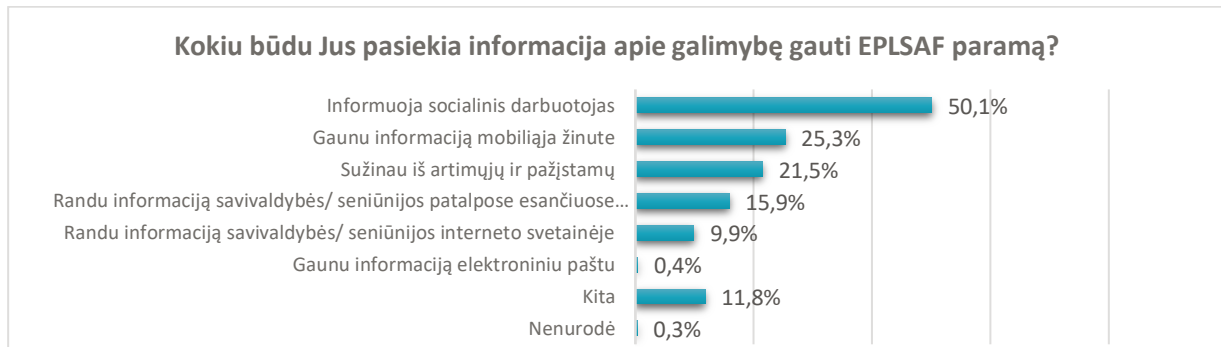
	N	%
0	4	0,4%
1	8	0,7%
2	8	0,7%
3	5	0,5%
4	8	0,7%
5	47	4,4%
6	25	2,3%
7	61	5,7%
8	147	13,6%
9	149	13,8%
10	557	51,6%
Nenurodė	60	5,6%
Iš viso	1079	100,0%

Kalbant apie patalpų būklės vertinimą, miesto ir kaimo gyventojų įvertinimai nežymiai skiriasi. Kaime gyvenantys apklausos dalyviai buvo linkę patalpų būklę vertinti šiek tiek geriau – 9,06 balo, o mieste gyvenantys apklaustieji – 8,2 balo.

		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Nenurodė	Iš viso	
Gyvena moji vieta	Miestas	N	2	1	6	3	8	25	13	28	61	56	154	25	382
		%	0,5	0,3	1,6	0,8	2,1	6,5	3,4	7,3	16%	14,7%	40,3	6,5%	100,0
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
	Kaimas	N	2	7	2	2	0	22	12	33	86	93	403	35	697
	%	0,3	1%	0,3	0,3	0%	3,2	1,7	4,75	12,3	13,35	57,8	5%	100,0	
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	

Pagrindiniai šaltiniai gauti informaciją apie EPLSAF paramą, apklausos dalyvių nuomone, yra socialinis darbuotojas bei jo suteikiama informacija – 50,1 proc. atsakiusių, taip pat mobilioji žinutė

– 25,3 proc. pasirinkusių šį variantą. 21,5 proc. respondentų nurodė, kad apie EPLSAF paramą sužino iš artimųjų ir pažįstamų. Interviu metu kalbinti paramos gavėjai iš skirtingų amžiaus ir socialinių grupių (daugiavaikų šeimų atstovai, vyresnio amžiaus paramos gavėjai), minėjo, kad draugai, pažįstami, kiti paramos gavėjai yra svarbus žinių apie paramą šaltinis.

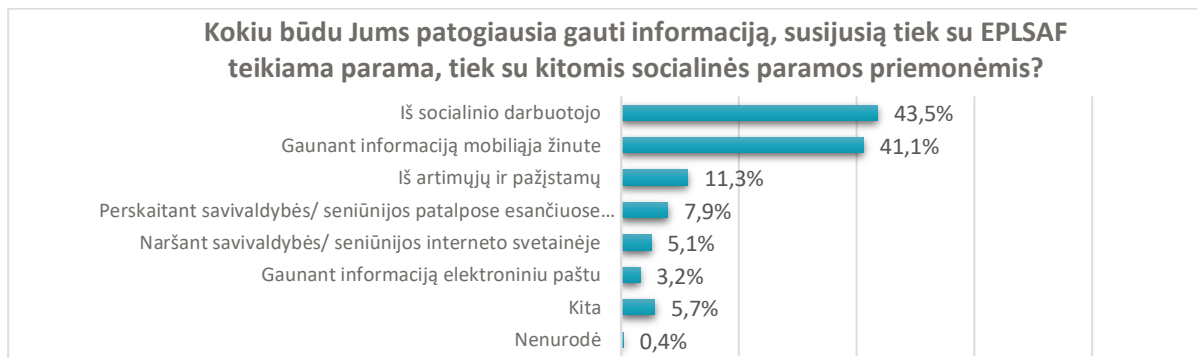
	N	%
Informuoja socialinis darbuotojas	541	50,1%
Gaunu informaciją mobiliąja žinute	273	25,3%
Sužinau iš artimųjų ir pažįstamų	232	21,5%
Randu informaciją savivaldybės/ seniūnijos patalpose esančiuose skelbimuose	172	15,9%
Randu informaciją savivaldybės/ seniūnijos interneto svetainėje	107	9,9%
Gaunu informaciją elektroniniu paštu	4	0,4%
Kita*	127	11,8%
Nenurodė	3	0,3%
Iš viso	1079	135,2%

*Kita: informacija telefonu (3,3%); vietinė spauda (2,9%); skelbimų lenta/ skelbimai (2,7%); Facebook (2,4%). Kitos informavimo priemonės buvo minimos dar rečiau.

Pastebėti gana ryškūs skirtumai tarp mieste ir kaime gyvenančių paramos gavėjų – informaciją apie paramą socialinis darbuotojas suteikė apklausoje dalyvavusiems 65,1 proc. kaimo gyventojų ir 22,8 proc. miesto gyventojų. Tuo tarpu mobiliąja žinute informaciją gaunantys teigė 49,7 proc. miesto ir 11,9 proc. kaimo gyventojų.

Gyvenamoji vieta		N	Informuoja socialinis darbuotojas	Gaunu informaciją mobiliąja žinute	Sužinau iš artimųjų ir pažįstamų	Savivaldybės/ seniūnijos patalpose esančiuose skelbimuose	Savivaldybės/ seniūnijos interneto svetainėje	Elektroniniu paštu	Kita	Nenurodė	Iš viso
			%	%	%	%	%	%	%	%	%
Miestas	N	87	190	79	42	38	1	35	2	382	
	%	22,8%	49,7%	20,7%	11%	9,9%	0,3%	9,2%	0,5%	124,2%	
Kaimas	N	454	83	153	130	69	3	92	1	697	
	%	65,1%	11,9%	22%	18,7%	9,9%	0,4%	13,2%	0,1%	141,3%	

Atliktos apklausos rezultatai taip pat parodė, kad dabartinė informacijos apie EPLSAF paramą teikimo tvarka per socialinį darbuotoją (43,5 proc.), mobiliąja žinute (41,4 proc. patogiausia) – paramos gavėjų laikoma jiems patogiausia. Atitinkamai informacija iš socialinio darbuotojo kaip patogus informacijos gavimo būdas dominavo tarp kaimo gyventojų (57,1 proc.), o miesto gyventojų buvo minimas rečiau (18,6 proc.). Informacijos sklaidą mobiliąja žinute kaip patogią įvardijo 69,4 proc. miesto gyventojų ir 25,4 proc. kaimo gyventojų.

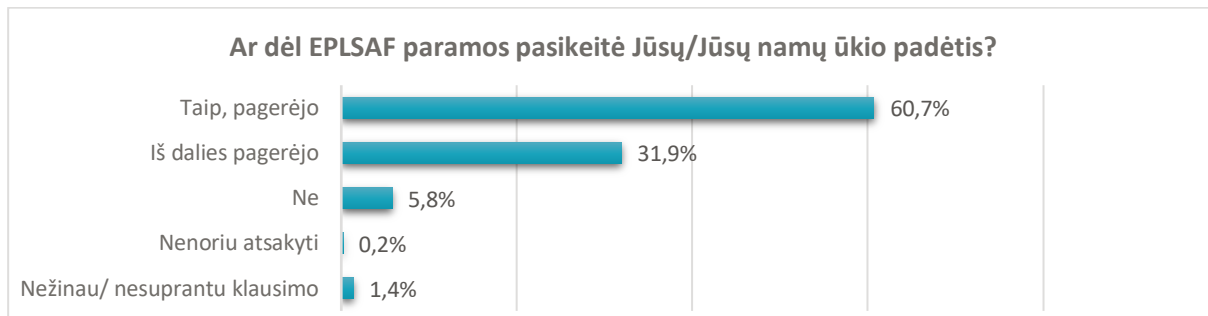
	N	%
Iš socialinio darbuotojo	469	43,5%
Gaunant informaciją mobiliąja žinute	444	41,1%
Iš artimųjų ir pažįstamų	122	11,3%
Perskaitant savivaldybės/ seniūnijos patalpose esančiuose skelbimuose	85	7,9%
Naršant savivaldybės/ seniūnijos interneto svetainėje	55	5,1%
Gaunant informaciją elektroniniu paštu	34	3,2%
Kita*	61	5,7%
Nenurodė	4	0,4%
Iš viso	1079	118,1%

*Kita: info telefonu (2,0%); Facebook (1,3%). Kitos informavimo priemonės buvo minimos dar rečiau.

Gyvenamoji vieta		N	Informuoja socialinis darbuotojas	Gauna informaciją mobiliąja žinute	Sužinau iš artimųjų ir pažįstamų	Savivaldybės/ seniūnijos patalpose esančiuose skelbimuose	Savivaldybės/ seniūnijos interneto svetainėje	Elektroniniu paštu	Kita	Nenurodė	Iš viso
Miestas		N	71	265	32	21	16	16	19	3	382
		%	18,6%	69,4%	8,4%	5,5%	4,2%	4,2%	5%	0,8%	116,1%
	Kaimas	N	398	177	90	64	39	18	44	1	697
		%	57,1%	25,4%	12,9%	9,2%	5,6%	2,6%	6,3%	0,1%	119,2%

Daugiau nei pusė paramos gavėjų – 60,7 proc. – teigė, jog dėl gaunamos paramos jų namų ūkio padėtis pagerėjo. Trečdalis – 31,9 proc. – paramos gavėjų sutiko, jog jų padėtis pagerėjo iš dalies, o 5,8

proc. teigė, jog padėtis nepagerėjo. 1,6% apklaustųjų nenorėjo atsakyti arba nežinojo atsakymo/nesuprato klausimo.

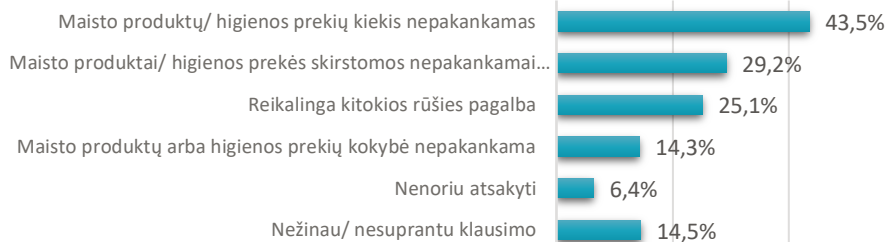

	N	%
Taip, pagerėjo	655	60,7%
Iš dalies pagerėjo	344	31,9%
Ne	63	5,8%
Nenoriu atsakyti	2	0,2%
Nežinau/ nesuprantu klausimo	15	1,4%
Iš viso	1079	100,0%

			Taip	Iš dalies	Ne	Nenori atsakyti	Nežino arba nesupranta klausimo	Iš viso
Gyvenamoji vieta	Miestas	N	209	137	33	1	2	382
		%	54,7%	35,9%	8,6%	0,3%	0,5%	100,0%
	Kaimas	N	446	207	30	1	13	697
		%	64%	29,7%	4,3%	0,1%	1,9%	100,0%

Tos respondentų dalies, kuri teigė, jog jų padėtis pagerėjo iš dalies arba nepagerėjo, buvo paklausta, kokias priežastis tokiai situacijai jie mato. Daugiausia – 43,5 proc. (N=407) apklausos dalyvių sakė, kad yra nepakankamas maisto produktų/higienos prekių kiekis. Jau mažiau – 29,2 proc. (N=407) apklaustųjų rinkosi nepakankamą maisto produktų/higienos prekių dalijimo dažnumą. Visgi, prieš tai buvusiam klausimui apie tai, kada prireiks vėl išdalintų produktų, didelė dalis respondentų rinkosi dviejų mėnesių laikotarpį, taigi dalijimo dažnumą netiesiogiai vertino kaip pakankamą. 25,1 proc. (N=407) sakė, kad jiems reikalinga kitokios rūšies pagalba. Maisto produktų ar higienos prekių kokybė nebuvo patenkinti tik 14,3 proc. (N=407) apklausos dalyvių.

Gal galėtumėte pasakyti, kodėl padėtis nepagerėjo?

*Atsakinėjo nurodė, kad namų ūkio padėtis nepasikeitė arba pasikeitė tik iš dalies (N=407).

	N	%
Maisto produktų / higienos prekių kiekis nepakankamas	177	43,5%
Maisto produktai / higienos prekės skirstomos nepakankamai dažnai	119	29,2%
Reikalinga kitokios rūšies pagalba*	102	25,1%
Maisto produktų ar higienos prekių kokybė nepakankama	58	14,3%
Nenoriu atsakyti	26	6,4%
Nežinau/ nesuprantu klausimo	59	14,5%
Iš viso	407	132,9%

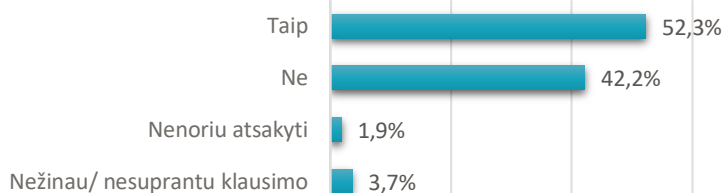
*Kita: įvairesnių maisto produktų/ netinkantys/ nepatinkantys produktai (21,4%). Kitos priemonės padėties pagerinimui buvo minimos dar rečiau.

Lyginant respondentus pagal gyvenamą vietą, matyti, kad miesto gyventojai dažniau turėjo priekaištų dėl to, kad maisto produktai ir higienos prekės skirstomos nepakankamai dažnai, kad jiems reikalinga kitokios rūšies pagalba, o kaimo gyventojai dažniau teigė, kad maisto produktų kiekis nėra pakankamas. Visgi, nepakankamu produktų kiekiu skundėsi ir apklausos dalyviai, gyvenantys mieste.

Gyvenamoji vieta		N	Maisto produktų/higienos prekių kiekis nepakankamas	Maisto produktai/Higienos prekės skirstomos nepakankamai dažnai	Reikalinga kitokios rūšies pagalba	Maisto produktų ar higienos prekių kokybė nepakankama	Nenoriu atsakyti	Nežinau/nesuprantu klausimo	Iš viso
Miestas	N		69	51	53	27	7	23	170
	%		40,6%	30%	31,2%	15,9%	4,1%	13,5%	135,3%
Kaimas	N		108	68	49	31	19	37	237
	%		45,6%	28,7%	20,7%	13,1%	8%	15,6%	131,7%

Didesnė dalis – 52,3 proc. – paramos gavėjų teigė, jog prieš metus galėjo įpirkti maisto produktus/higienos prekes, kuriuos gavo iš EPLSAF paramos. 42,2 proc. paramos gavėjų prieš metus gaunamų EPLSAF produktų įpirkti negalėjo. 5,6 proc. paramos gavėjų nenorėjo atsakyti arba nežinojo atsakymo/nesuprato klausimo.

Ar Jūs arba Jūsų namų ūkis prieš metus galėjo įpirkti maisto produktus / higienos prekes, kuriuos gaunate iš EPLSAF paramos?

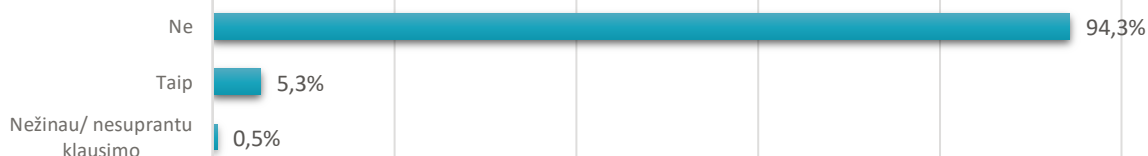

	N	%
Taip	564	52,3%
Ne	455	42,2%
Nenoriu atsakyti	20	1,9%
Nežinau/ nesuprantu klausimo	40	3,7%
Iš viso	1079	100,0%

			Taip	Ne	Nenoriu atsakyti	Nežino arba nesupranta klausimo	Iš viso
Gyvenamoji vieta	Miestas	N	211	160	5	6	382
		%	55,2%	41,9%	1,3%	1,6%	100,0%
	Kaimas	N	353	295	15	34	697
		%	50,6%	42,3%	2,2%	4,9%	100,0%

Apklausoje rezultatai parodė, kad didžioji dalis paramos gavėjų nėra linkę dalyvauti papildomose veiklose – 94,3 proc. apklausoje dalyvių sakė, kad per pastaruosius metus nėra dalyvavę papildomose veiklose. Jie dalyvavo tik 5,3 proc. apklaustų paramos gavėjų.

Ar per pastaruosius metus dalyvavote kokiose nors papildomose veiklose, kurios buvo organizuojamos savivaldybių ir / ar NVO (nevyriausybinių organizacijų)?

	N	%
Ne	1017	94,3%
Taip	57	5,3%
Nežinau / nesuprantu klausimo	5	0,5%
Iš viso	1079	100,0%

			Taip	Ne	Nežinau/ nesuprantu klausimo	Iš viso
Gyvenamoji vieta	Miestas	N	23	358	1	382
		%	6%	93,7%	0,3%	100,0%
	Kaimas	N	34	659	4	697
		%	4,9%	94,5%	0,6%	100,0%

Iš 5,3 proc. visų apklausos dalyvių, kurie dalyvavo papildomosiose veiklose, daugiausia – 45,6 proc. (N=57) rinkosi psichologinę ir terapinę paramą, 29,8 proc. (N=57) gavo patarimų apie maisto ruošimą, dalyvavo maisto gamybos kursuose, mokymuose, skatinančiuose sveiką mitybą. Šiek tiek mažesnė dalis – 17,5 proc. (N=57) – patarimus apie namų ūkio biudžeto tvarkymą, 15,8 proc. (N=57) – asmeninį konsultavimą ir praktinius seminarus. 17,5 proc. (N=57) apklaustųjų paminėjo kitas papildomųjų veiklų formas, pavyzdžiui, vaiko auginimo, šeimos planavimo, tėvystės kursus (7 proc., (N=57)).

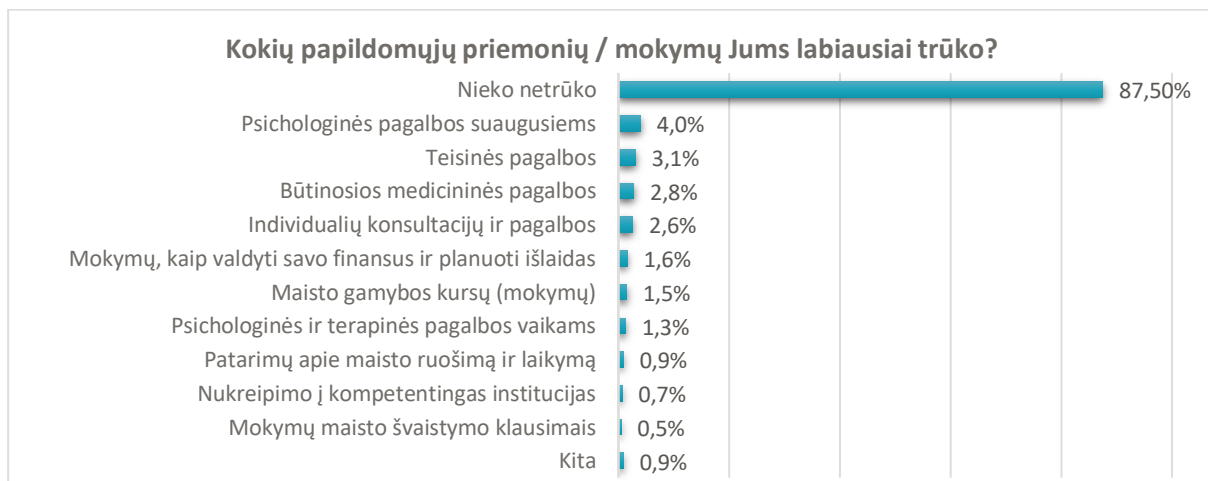
*Atsakinėjo nurodė, kad dalyvavo papildomose veiklose (N=57).

	N	%
Psichologinė ir terapinė parama	26	45,6%
Patarimai apie maisto ruošimą ir laikymą, maisto gamybos kursai, mokomoji veikla, kuria skatinama sveika mityba, arba patarimai, kaip sumažinti maisto atliekas	17	29,8%
Patarimai apie namų ūkio biudžeto tvarkymą	10	17,5%
Asmeninis konsultavimas ir praktiniai seminarai	9	15,8%
Patarimai apie asmens higieną	7	12,3%
Nukreipimas į kompetentingas institucijas (pvz., socialines ar administracines)	4	7,0%
Kita*	10	17,5%
Nenurodė	2	3,5%
Iš viso	57	149,1%

*Kita: vaiko auginimo/ šeimos planavimo/ tėvystės kursai (7,0%). Kitos veiklos buvo minimos dar rečiau.

			Psichologinė ir terapinė parama	Patarimai apie maisto ruošimą ir laikymą, maisto gamybos kursai, mokytoji veikla, kuria skatinama sveika mityba, arba patarimai, kaip sumažinti maisto atliekas	Patarimai apie namų biudžeto tvarkymą	Asmeninis konsultavimas ir praktiniai seminarai	Patarimai apie asmens higieną	Nukreipimas į kompetentingas institucijas	Kita	Nenurodė	Iš viso
Gyvenamoji vieta	Miestas	N	11	7	3	5	1	2	5	0	23
		%	47,8%	30,4%	13%	21,7%	4,3%	8,7%	21,7%	0%	147,6%
	Kaimas	N	15	10	7	4	6	2	5	2	34
		%	44,1%	29,4%	20,6%	11,8%	17,6%	5,9%	14,7%	5,9%	150%

Paklausti, kokių papildomųjų priemonių jiems labiausiai trūko, 87,5 proc. apklausos dalyvių pažymėjo, kad jiems netrūko nieko. Toks rezultatas gali būti susijęs ir su žemu paramos gavėjų išitraukimu ir neretai žema motyvacija dalyvauti papildomosiose veiklose. Interviu metu su pačiais paramos gavėjais, pavyko išsiaiškinti ir kitas galimas nedalyvavimo priežastis: dažniausiai tai laiko trūkumas, nes reikia dirbti, rūpintis šeima (neretai daugiavaike), ypač sudėtingos sąlygos vieniems vaikus auginantiems tėvams suderinti darbo ir šeimos išsipareigojimus, o dalyvavimui papildomosiose veiklose apskritai laiko nelieka. Tarp labiausių trūkstamų keli procentai respondentų pasirinko psichologinę pagalbą suaugusiems, teisinę pagalbą, būtinąją medicininę pagalbą, individualias konsultacijas ir pagalbą.

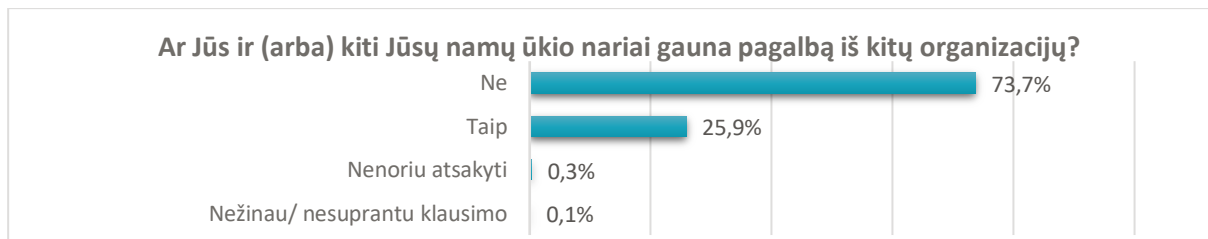
	N	%
Psichologinės pagalbos suaugusiems	43	4,0%
Teisinės pagalbos	33	3,1%
Būtiniosios medicininės pagalbos	30	2,8%
Individualių konsultacijų ir pagalbos	28	2,6%
Mokymų, kaip valdyti savo finansus ir planuoti išlaidas	17	1,6%
Maisto gamybos kursų (mokymų)	16	1,5%
Psichologinės ir terapinės pagalbos vaikams	14	1,3%
Patarimų apie maisto ruošimą ir laikymą	10	0,9%

Nukreipimo į kompetingas institucijas	8	0,7%
Mokymų maisto švaistymo klausimais	5	0,5%
Nieko netrūko	944	87,5%
Kita*	10	0,9%
Iš viso	1079	107,3%

*Kita: priemonių neįgaliam asmeniui (0,2%); kompiuterinių kursų (0,2%). Kitos priemonės buvo minimos dar rečiau.

Gyvenamoji vieta		N	Psichologinės pagalbos suaugusiems	Teisinės pagalbos	Būtinios medicininės pagalbos	Individualių konsultacijų ir pagalbos	Mokymų, kaip valdyti finansus	Maisto gamybos kursų (mokymų)	Psichologinės ir terapinės pagalbos vaikams	Patariamų apie maisto ruošimą ir laikymą	Nukreipimo į kompetingas	Mokymų maisto švaistymo klausimais	Nieko netrūko	Kita	Iš viso
			%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Miestas	N	18	11	7	12	7	5	2	1	4	0	333	7	382	
	%	4,7%	2,9%	1,8%	3,1%	1,8%	1,3%	0,5%	0,3%	1%	0%	87,2%	1,8%	103,8%	
Kaimas	N	25	22	23	16	10	11	12	9	4	5	611	3	697	
	%	3,6%	3,2%	3,3%	2,3%	1,4%	1,6%	1,7%	1,3%	0,6%	0,7%	87,7%	0,4%	107,8%	

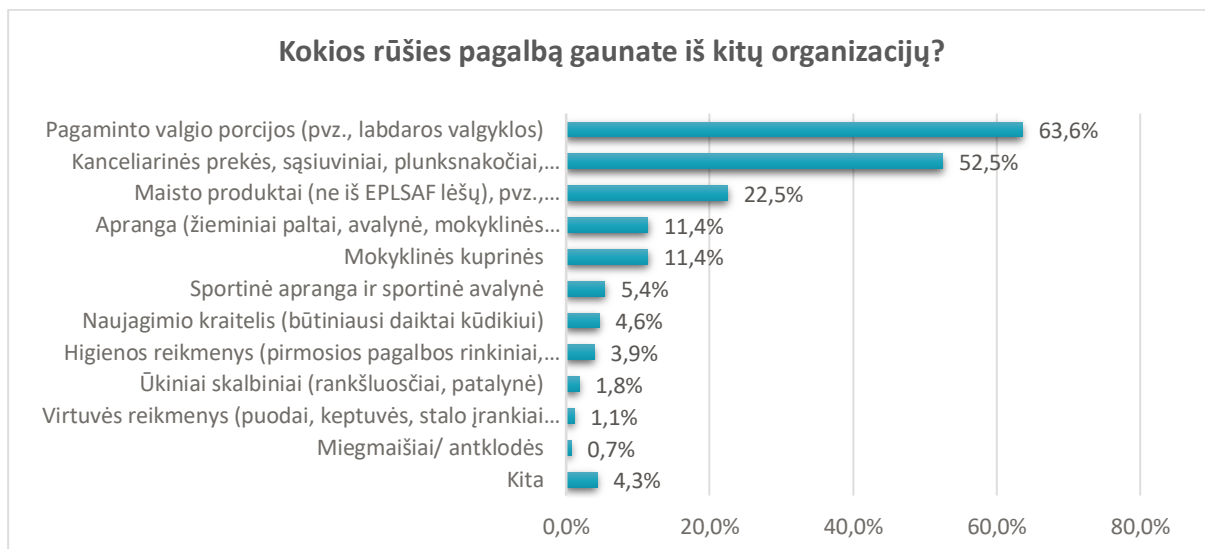
Didžioji dauguma paramos gavėjų – 73,7 proc. gauna pagalbą tik iš EPLSAF. Ketvirtadalis paramos gavėjų – 25,9 proc. pagalbą gauna taip pat ir iš kitų organizacijų. 0,4 proc. apklausos dalyvių į klausimą atsakyti nenorėjo arba nežinojo atsakymo / nesuprato klausimo.

	N	%
Ne	795	73,7%
Taip	280	25,9%
Nenoriu atsakyti	3	0,3%
Nežinau/nesuprantu klausimo	1	0,1%
Iš viso	1079	100,0%

Gyvenamoji vieta		N	Taip	Ne	Nenoriu atsakyti	Nežinau/nesuprantu klausimo	Iš viso
			%	%	%	%	%
Miestas	N	102	279	1	0	382	
	%	26,7%	73,0%	0,3%	0%	100%	
Kaimas	N	178	516	2	1	697	
	%	25,5%	74,0%	0,3%	0,1%	100%	

Asmenys, gavę pagalbą ir iš kitų organizacijų, dažniausiai minėjo pagaminto valgio porcijas – 63,6 proc. (N=280) atsakymų, kanceliarines prekes – 52,5 proc. (N=280), maisto produktus ne iš EPLSAF lėšų – 22,5 proc. (N=280), aprangą – 11,4 proc. (N=280), mokyklinės kuprines – taip pat 11,4 proc. (N=280) atsakymų arba kitą pagalbą (priemonės neįgaliam asmeniui, piniginę paramą/nuolaidą darželiui). – 4,3 proc. (N=280). Šiek tiek daugiau paramos maisto produktais ir/ar daiktais iš kitų organizacijų gavo kaime gyvenantys apklausos dalyviai, tačiau būtent maisto produktus (pvz. besibaigiančio galiojimo, pasiimamus „Maisto banke“ arba parduotuvėje) dažniau gaudavo miesto gyventojai – galimai dėl jiems patogesnės atsiėmimo lokacijos.

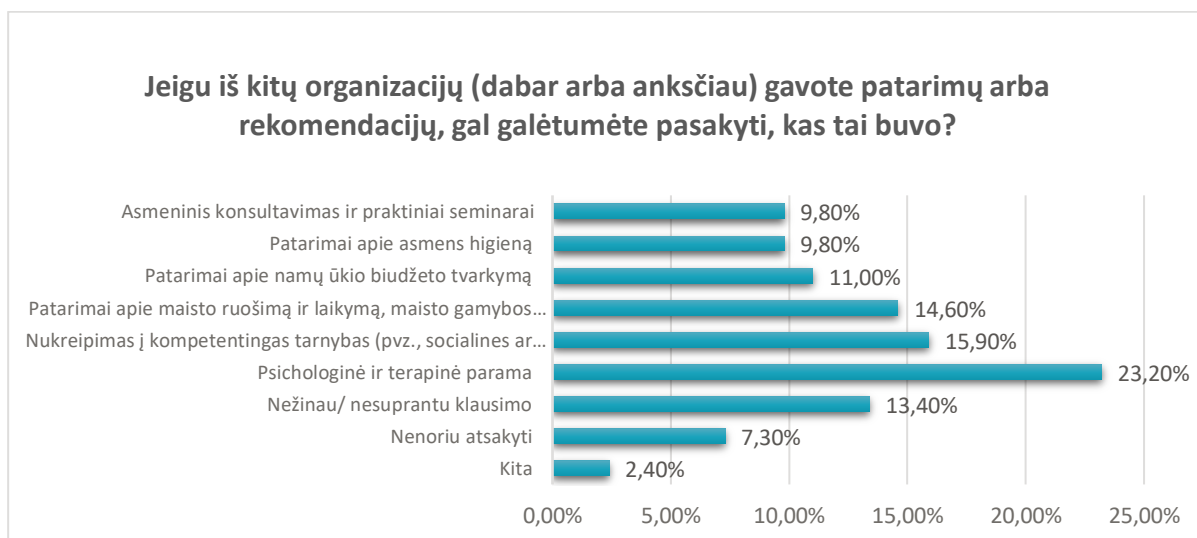

	N	%
Pagaminto valgio porcijos	178	63,6%
Kanceliarinės prekės, sąsiuviniai, plunksnakočiai, tapybos reikmenys ir kitos mokykloje reikalingos priemonės (ne apranga)	147	52,5%
Maisto produktai (ne iš EPLSAF lėšų), pvz., besibaigiančio galiojimo produktai, kuriuos asmuo atsiima „Maisto banke“ arba parduotuvėje	63	22,5%
Apranga (žieminiai paltai, avalynė, mokyklinės uniformos ir pan.)	32	11,4%
Mokyklinės kuprinės	32	11,4%
Sportinė apranga ir sportinė avalynė	15	5,4%
Naujagimio kraitelis (būtiniausi daiktai kūdikiui)	13	4,6%
Higienos reikmenys	11	3,9%
Ūkiniai skalbiniai (rankšluosčiai, patalynė)	5	1,8%
Virtuvės reikmenys (puodai, keptuvės, stalo įrankiai ir pan.)	3	1,1%
Miegmaišiai / antklodės	0	0%
Kita	0	0%
Iš viso	280	100,0%

*Kita: priemonių neįgaliam asmeniui (1,1%); piniginė parama/nuolaida darželiui (1,1%). Kitos pagalbos priemonės buvo minimos dar rečiau.

Gyvenamoji vieta		N	Pagaminto valgio porcijos	Kanceliarinės prekės, sąsiuviniai, plunksnaočiai, taptybos reikmenys ir kitos mokykloje reikalingos priemonės (ne apranga)	Maisto produktai (ne iš EPLSAF lėšų), pvz., besibaigiančio galiojimo produktai, kuriuos asmuo atsiima „Maisto banke“ arba darduotuvėle	Apranga (žieminiai paltai, avalynė, mokyklinės uniformos ir pan.)	Mokyklinės kuprinės	Sportinė apranga ir sportinė avalynė	Naujaaginio krattelis (būtinausi daiktai kūdikiui)	Higienos reikmenys	Ūkiniai skalbiniai (rankšluostėi, patalynė)	Virtuvės reikmenys	Miegmašiai/antklodės	Kita
Gyvenamoji vieta	Miestas	N	57	41	37	12	8	2	2	3	1	2	0	102
		%	55,9%	40,2%	36,3%	11,8%	7,8%	2%	2%	2,9%	1%	2,9%	0%	162,8%
	Kaimas	N	121	106	26	20	24	13	11	8	4	1	2	178
		%	68%	59,6%	14,6%	11,2%	13,5%	7,3%	6,2%	4,5%	2,2%	0,6%	1,1%	188,8%

Paramos gavėjai, kuriems kitos organizacijos teikė patarimus bei rekomendacijas, dažniausiai buvo nukreipiami į kompetentingas tarnybas (44,3 proc., N=82), jiems buvo teikiami patarimai apie maisto ruošimą bei laikymą, maisto gamybos kursai (43,2 proc., N=82) bei asmeninis konsultavimas ir praktiniai seminarai (23,9 proc., N=82). Tarp rečiau suteikiamų paslaugų – patarimai apie asmens higieną (15,9 proc., N=82), psichologinė ir terapinė parama (12,5 proc., N=82) arba patarimai apie namų ūkio biudžeto tvarkymą (12,5 proc., N=82). Tokios paslaugos, kaip nukreipimas į kompetentingas tarnybas, patarimai apie maisto ruošimą bei namų ūkio biudžeto tvarkymą buvo dažniau teikiamos gyvenantiems kaime (45,3 proc., N=82) nei mieste (34,5 proc., N=82). 31 proc. (N=82) miesto gyventojų buvo teikiama psichologinė ir terapinė parama. Tikėtina, kad kaimo vietovėse mažesnis paramos gavėjų išitraukimas į terapinius užsiėmimus, rodo didesnę šios srities stigmatizaciją, žinių ir supratimo, kada reikalinga pagalba, stoką.

* Atsakinėjo gaunantys patarimų arba rekomendacijų (N=82).

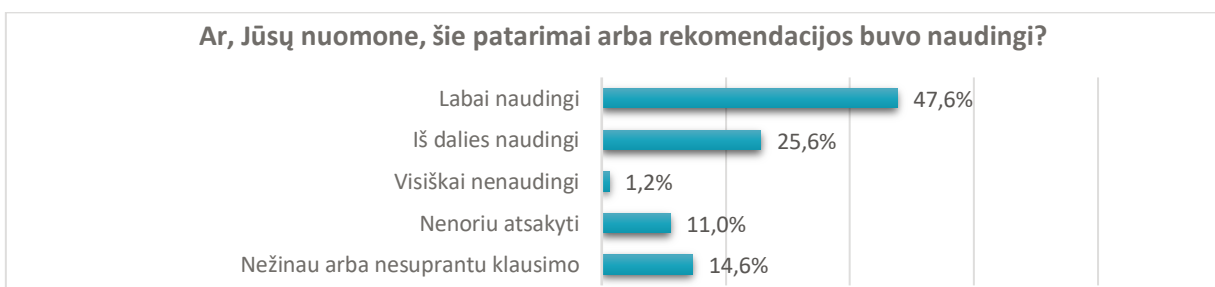
	N	%
Psichologinė ir terapinė parama	19	23,2%
Nukreipimas į kompetentingas tarnybas (pvz., socialines ar administracines)	13	15,9%
Patarimai apie maisto ruošimą ir laikymą, maisto gamybos kursai, mokomoji veikla, kuria skatinama sveika mityba, arba patarimai, kaip sumažinti maisto atliekas	12	14,6%
Patarimai apie namų ūkio biudžeto tvarkymą	9	11,0%
Patarimai apie asmens higieną	8	9,8%
Asmeninis konsultavimas ir praktiniai seminarai	8	9,8%
Kita	2	2,4%
Nenori atsakyti	6	7,3%
Nežinau/ nesuprantu klausimo	11	13,4%
Iš viso	82	107,3%

*Kita: konsultacijos (2,4%).

		Psichologinė ir terapinė parama	Nukreipimas į kompetentingas tarnybas	Patarimai apie maisto ruošimą ir laikymą, maisto gamybos kur	Patarimai apie namų ūkio biudžeto tvarkymą	Patarimai apie asmens higieną	Asmeninis konsultavimas ir praktiniai seminarai	Nenori atsakyti	Kita	Nežinau/nesuprantu klausimo	Iš viso
Miestas	N	9	4	4	2	3	2	2	2	2	29
	%	31,0%	13,8%	13,8%	6,9%	10,3%	6,9%	6,9%	6,9%	6,9%	103,4%
Kaimas	N	10	9	8	7	5	6	4	0	9	53
	%	18,9%	17,0%	15,1%	13,2%	9,4%	11,3%	7,5%	0%	17,0%	109,4%

*Atsakinėjo gaunantys patarimų arba rekomendacijų (N=82).

Didžioji dalis paramos gavėjų, kurie gauna rekomendacijas ar patarimus, sutiko, jog tokia pagalba yra labai naudinga – 47,6 proc. atsakymų, arba iš dalies naudinga – 25,6 proc. Tik 1,2 proc. paramos gavėjų teigė, jog teikiami patarimai yra visiškai nenaudingi. 25,6 proc. paramos gavėjų nenorėjo atsakyti arba nežinojo atsakymo / nesuprato klausimo.

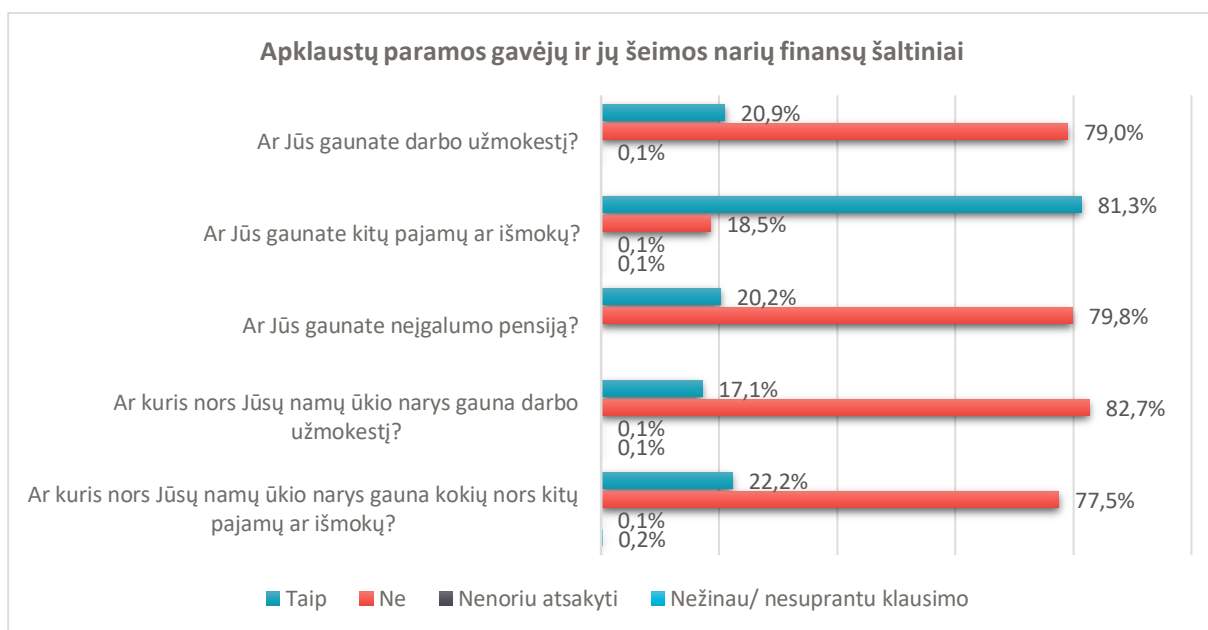
*Atsakinėjo gaunantys patarimų arba rekomendacijų (N=82).

	N	%
Labai naudingi	39	47,6%
Iš dalies naudingi	21	25,6%
Visiškai nenaudingi	1	1,2%

Nenoriu atsakyti	9	11,0%
Nežinau arba nesuprantu klausimo	12	14,6%
Iš viso	82	100,0%

		Labai naudingi	Iš dalies naudingi	Visiškai nenaudingi	Nenoriu atsakyti	Nežinau arba nesuprantu klausimo	Iš viso
Miestas	N	14	9	1	3	2	29
	%	48,3%	31,0%	3,4%	10,3%	6,9%	100,0%
Kaimas	N	25	12	0	6	10	53
	%	47,2%	22,6%	0%	11,3%	18,9%	100,0%

*Atsakinėjo gaunantys patarimų arba rekomendacijų (N=82).

Didžioji dalis paramos gavėjų – 79 proc. teigė, kad jie darbo užmokesčio negauna. Tik 20,9 proc. atsakė darbo užmokestį gaunantys. 0,1 proc. apklausos dalyvių į šį klausimą atsakyti nenorėjo. Kalbant apie kitas pajamas ir išmokas didelė dalis – 81,3 proc. apklausos dalyvių teigė jas gaunantys, o 18,5 proc. sakė, kad kitų pajamų ar išmokų negavo. 0,1% asmenų nenorėjo atsakyti į klausimą arba nežinojo atsakymo/ nesuprato klausimo. Paklausti apie neįgalumo pensijos gavimą, teigiamai atsakė 20,2 proc. respondentų, o neigiamai – 79,8 proc. Taigi, apklausoje dalyvavusių paramos gavėjų didesnę finansų dalį sudaro įvairios socialinės išmokos, o ne darbo užmokestis. Darbo neturėjimas ir/ar mažos pajamos yra vienos iš esminių skurdo priežasčių. Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2022 m. nedarbas šalyje (pašalinus sezono įtaką) siekė 6 proc. (0,2 proc. sumažėjęs). Vis dar išlieka dvigubai didesnis nedarbas tarp 15-24 m. amžiaus žmonių – siekia 11,4 proc.

Ar Jūs gaunate darbo užmokestį?	N	%
Taip	226	20,9%
Ne	852	79,0%

	Nenoriu atsakyti	1	0,1%
Iš viso		1079	100,0%

Šiek tiek daugiau apklaustų paramos gavėjų darbo užmokestį gauna mieste – 22,5 proc. atsakymų nei kaime 20,1 proc., atitinkamai kitų pajamų ar išmokų daugiau buvo tarp kaime gyvenančių apklaustųjų – 81,8 proc., o mieste – 80,4 proc. Vis dėlto, skirtumai nebuvo ryškūs.

Ar Jūs gaunate darbo užmokestį?		Taip	Ne	Nenoriu atsakyti	Iš viso
Miestas	N	86	295	1	382
	%	22,5%	77,2%	0,3%	100,0%
Kaimas	N	140	557	0	697
	%	20,1%	79,9%	0%	100,0%

Ar Jūs gaunate kitų pajamų ar išmokų?		N	%
	Taip	877	81,3%
	Ne	200	18,5%
	Nenoriu atsakyti	1	0,1%
	Nežinau/ nesuprantu klausimo	1	0,1%
Iš viso		1079	100,0%

		Taip	Ne	Nenoriu atsakyti	Nežinau/ nesuprantu klausimo	Iš viso
Miestas	N	307	75	0	0	382
	%	80,4%	19,6%	0%	0%	100,0%
Kaimas	N	570	125	1	1	697
	%	81,8%	17,9%	0,1%	0,1%	100,0%

Ar Jūs gaunate neįgalumo pensiją?		N	%
	Taip	218	20,2%
	Ne	861	79,8%
Iš viso		1079	100,0%

Ar Jūs gaunate neįgalumo pensiją?		Taip	Ne	Iš viso
Miestas	N	90	292	382
	%	23,6%	76,4%	100,0%
Kaimas	N	128	569	697
	%	18,4%	81,6%	100,0%

Respondentai, klausiami apie tai, ar kuris nors narys iš jų namų ūkio gauna darbo užmokestį, taip pat dažniausiai atsakė neigiamai – 82,7 proc. atsakymų. Kad kuris nors jų šeimos narys yra dirbantis sakė 17,1 proc. apklausos dalyvių. Iš viso 0,2 proc. nenorėjo atsakyti arba nežinojo/nesuprato klausimo. Lyginant su rezultatais apie pačius respondentus, jų šeimos narių, gavusių kokių nors kitų pajamų ar išmokų buvo ženkliai mažiau – 22,2 proc. Didžioji dalis šeimos narių jokių kitų pajamų negavo – taip teigė 77,5 proc. apklausoje dalyvavusių paramos gavėjų. Tarp kaime gyvenančių paramos gavėjų buvo nežymiai daugiau tų, kurių namų ūkiuose bent vienas kitas narys gavo kitų pajamų ar išmokų (23,1 proc.) nei tarp mieste gyvenančių respondentų (20,7 proc.).

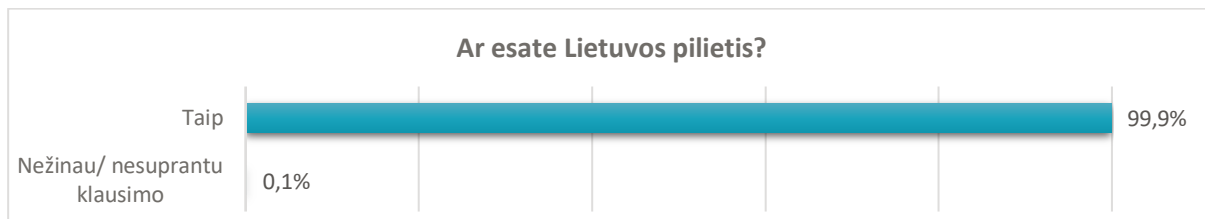
Ar kuris nors Jūsų namų ūkio narys gauna darbo užmokestį?		N	%
	Taip	185	17,1%
	Ne	892	82,7%
	Nenori atsakyti	1	0,1%
	Nežinau/ nesuprantu klausimo	1	0,1%
Iš viso		1079	100,0%

Ar kuris nors Jūsų namų ūkio narys gauna darbo užmokestį?		Taip	Ne	Nenori atsakyti	Nežinau/ nesuprantu klausimo	Iš viso
Miestas	N	64	317	1	0	382
	%	16,8%	83,0%	0,3%	0%	100,0%
Kaimas	N	121	575	0	1	697
	%	17,4%	82,5%	0%	0,1%	100,0%

Ar kuris nors Jūsų namų ūkio narys gauna kokių nors kitų pajamų ar išmokų?		N	%
	Taip	240	22,2%
	Ne	836	77,5%
	Nenori atsakyti	1	0,1%
	Nežinau/ nesuprantu klausimo	2	0,2%
Iš viso		1079	100,0%

Ar kuris nors Jūsų namų ūkio narys gauna kokių nors kitų pajamų ar išmokų?		Taip	Ne	Nenori atsakyti	Nežinau/ nesuprantu klausimo	Iš viso
Miestas	N	79	302	1	0	382
	%	20,7%	79,1%	0,3%	0%	100,0%
Kaimas	N	161	534	0	2	697
	%	23,1%	76,6%	0%	0,3%	100,0%

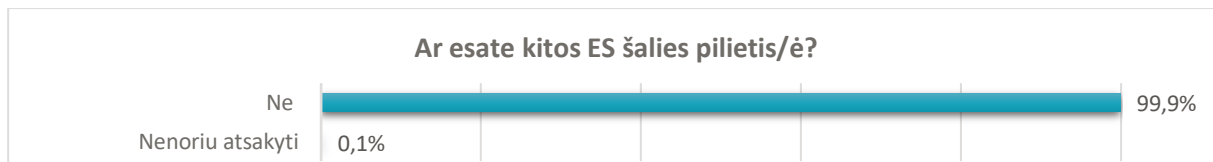
99,9 proc. visų apklaustųjų buvo Lietuvos Respublikos piliečiai. 0,1 proc. nežinojo/nesuprato klausimo.

	N	%
Taip	1078	99,9%
Nežinau/ nesuprantu klausimo	1	0,1%
Iš viso	1079	100,0%

		Taip	Nežinau/ nesuprantu klausimo	Iš viso
Miestas	N	382	0	382
	%	100,0%	0%	100,0%
Kaimas	N	696	1	697
	%	99,9%	0,1%	100,0%

Absoliuti dauguma – 99,9 proc. apklausos dalyvių nebuvo kitos Europos Sąjungos šalies piliečiai. 0,1 proc. nenorėjo atsakyti į šį klausimą.

	N	%
Ne	1078	99,9%
Nenoriu atsakyti	1	0,1%
Iš viso	1079	100,0%

		Ne	Nenoriu atsakyti	Iš viso
Miestas	N	382	0	382
	%	100,0%	0%	100,0%
Kaimas	N	696	1	697
	%	99,9%	0,1%	100,0%

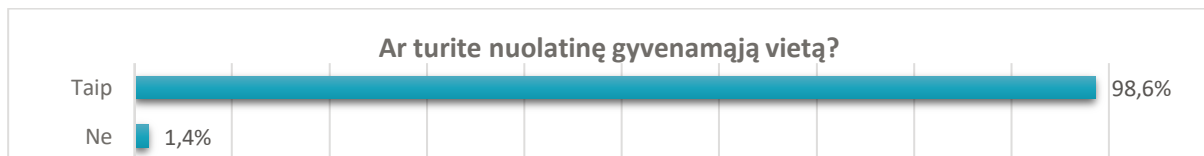
Tarp respondentų nebuvo pabėgėlių arba prieglobsčio prašančių asmenų. 99,9 proc. teigė nesantys pabėgėliai, 0,2 proc. apklaustųjų nenorėjo atsakyti į šį klausimą. Paramos gavėjus, bėgančius nuo karo Ukrainoje, pavyko pakalbinti vykdytų interviu metu.

	N	%
Ne	1078	99,9%
Nenoriu atsakyti	1	0,1%
Iš viso	1079	100,0%

		Ne	Nenoriu atsakyti	Iš viso
Miestas	N	382	0	382
	%	100,0%	0%	100,0%
Kaimas	N	696	1	697
	%	99,9%	0,1%	100,0%

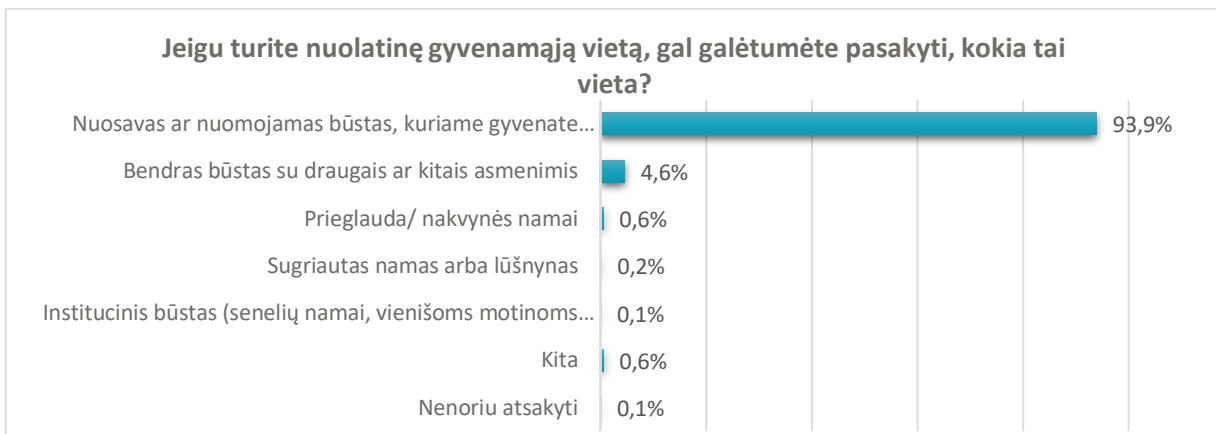
Beveik visi apklausti paramos gavėjai – 98,6 proc. – turėjo nuolatinę gyvenamąją vietą. Pastovios gyvenamosios vietos neturėjo 1,4 proc. apklausos dalyvių.

	N	%
Taip	1064	98,6%
Ne	15	1,4%
Iš viso	1079	100,0%

		Taip	Ne	Iš viso
Miestas	N	372	10	382
	%	97,4%	2,6%	100,0%
Kaimas	N	692	5	697
	%	99,3%	0,7%	100,0%

Didžioji dalis apklausos dalyvių, turintys nuolatinę gyvenamąją vietą, gyvena nuosavame būste vieni arba su šeima – 93,9 proc. (N=1064). 4,6 proc. (N=1064) asmenų gyvena bendrame būste su draugais arba kitais asmenimis, 0,6 proc. (N=1064) buvo apsistoję prieglaudoje ar nakvynės namuose, 0,2 proc. (N=1064) – gyvena sugriautame name arba lūšnyne, 0,1 proc. (N=1064) – instituciniame būste, o 0,1 proc. (N=1064) apklaustųjų nenorėjo į šį klausimą atsakyti. Respondentai, pasirinkę variantą „kita“ (iš viso 0,6 proc. (N=1064)), sakė prižiūrintys sodybą – 0,2 proc. atsakymų.

* Atsakinėjo nurodė, kad turi gyvenamąją vietą (N=1064).

	N	%
Nuosavas ar nuomojamas būstas, kuriame gyvenate vieni arba su šeima	999	93,9%
Bendras būstas su draugais ar kitais asmenimis	49	4,6%
Prieglaida/ nakvynės namai	6	0,6%
Sugriautas namas arba lūšnynas	2	0,2%
Institucinis būstas (senelių namai, vienišoms motinoms ar prieglobsčio prašytojams skirti namai)	1	0,1%
Kita*	6	0,6%
Nenori atsakyti	1	0,1%
Iš viso	1064	100,0%

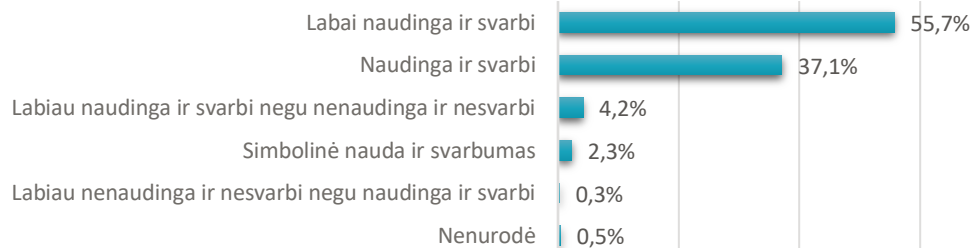
*Kita: prižiūri sodybą (0,2%). Kitos gyvenamosios vietos buvo minimos dar rečiau.

		Nuosavas ar nuomojamas būstas, kuriame gyvenate vieni arba su šeima	Bendras būstas su draugais ar kitais asmenimis	Prieglaida/ nakvynės namai	Sugriautas namas arba lūšnynas	Institucinis būstas	Kita	Nenori atsakyti	Iš viso
Miestas	N	348	15	5	0	0	3	1	372
	%	93,5%	4,0%	1,3%	0%	0%	0,8%	0,3%	100,0%
Kaimas	N	651	34	1	2	1	3	0	692
	%	94,1%	4,9%	0,1%	0,3%	0,1%	0,4%	0%	100,0%

*Atsakinėjo nurodė, kad turi gyvenamąją vietą (N=1064).

Daugiau nei pusei paramos gavėjų – 55,7 proc. apklausos dalyvių – EPLSAF parama buvo asmeniškai labai naudinga ir svarbi, o 37,1 proc. – naudinga ir svarbi. 4,2 proc. respondentų teigė, jog ši parama yra labiau naudinga ir svarbi nei nenaudinga ir nesvarbi. 2,3 proc. manė, jog paramos nauda ir svarbumas yra simbolinis. Nepalankiai EPLSAF paramos naudą vertino vos 0,3 proc. paramos gavėjų. 0,5 proc. atsakymo nenurodė. Kad EPLSAF parama vertinama labai teigiamai ir turi reikšmingą poveikį gyvenimo kokybei, interviu metu pasakojo patys paramos gavėjai.

Ar Jums asmeniškai EPLSAF parama yra svarbi ir naudinga?

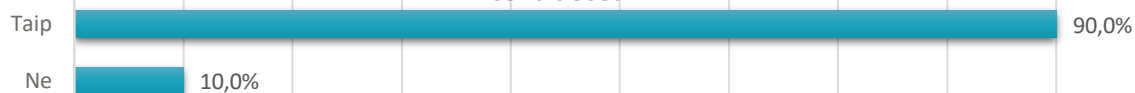

	N	%
Labai naudinga ir svarbi	601	55,7%
Naudinga ir svarbi	400	37,1%
Labiau naudinga ir svarbi negu nenaudinga ir nesvarbi	45	4,2%
Simbolinė nauda ir svarbumas	25	2,3%
Labiau nenaudinga ir nesvarbi negu naudinga ir svarbi	3	0,3%
Nenurodė	5	0,5%
Iš viso	1079	100,0%

		Labai naudinga ir svarbi	Naudinga ir svarbi	Labiau naudinga ir svarbi negu nenaudinga ir nesvarbi	Simbolinė nauda ir svarbumas	Labiau nenaudinga ir nesvarbi negu naudinga ir svarbi	Nenurodė	Iš viso
Miestas	N	206	147	17	9	1	2	382
	%	53,9%	38,5%	4,5%	2,4%	0,3%	0,5%	100,0%
Kaimas	N	395	253	28	16	2	3	697
	%	56,7%	36,3%	4,0%	2,3%	0,3%	0,4%	100,0%

Dauguma respondentų, paklausti, ar per paskutinius metus yra apsipirkę didžiuosiuose prekybos centruose, atsakė teigiamai – 90 proc. visų atsakymų. 10 proc. apklausos dalyvių atsakė neigiamai. Šiek tiek daugiau apsipirkančių didžiuosiuose prekybos centruose buvo mieste – 92,9 proc. nei kaime - 88,4 proc.

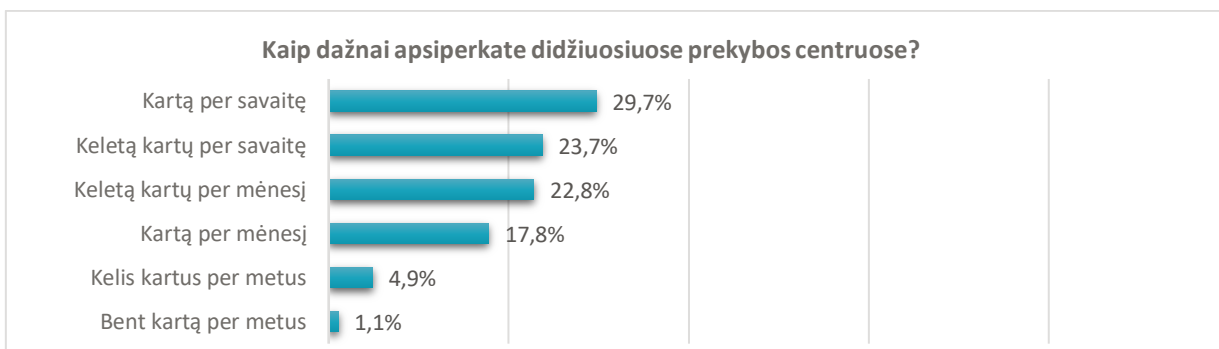
Ar Jūs per paskutinius metus esate apsipirkę didžiuosiuose prekybos centruose?

	N	%
Taip	971	90,0%
Ne	108	10,0%
Iš viso	1079	100,0%

		Taip	Ne	Iš viso
Miestas	N	355	27	382
	%	92,9%	7,1%	100,0%
Kaimas	N	616	81	697
	%	88,4%	11,6%	100,0%

Respondentai, atsakę, kad didžiuosiuose prekybos centruose apsipirkinėja, buvo paklausti, kaip dažnai jei tai daro. Daugiausia apklaustųjų apsipirka juose kartą per savaitę – 29,7 proc. (N=971), keletą kartų per savaitę – 23,7 proc. (N=971), keletą kartų per mėnesį – 22,8 proc. (N=971), kartą per mėnesį – 17,8 proc. (N=971) Taigi, rezultatai rodo, jog gana dažnai. Rečiau, kelis kartus per metus didžiuosiuose prekybos centruose apsipirkinėja 4,9 proc. (N=971), bent kartą per metus – 1,1 proc. (N=971).

*Atsakinėjo nurodę, kad apsipirka didžiuosiuose prekybos centruose (N=971).

		N	%
	Kartą per savaitę	230	23,7%
	Keletą kartų per savaitę	288	29,7%
	Keletą kartų per mėnesį	221	22,8%
	Kartą per mėnesį	173	17,8%
	Kelis kartus per metus	48	4,9%
	Bent kartą per metus	11	1,1%
Iš viso		971	100,0%

		Keletą kartų per savaitę	Kartą per savaitę	Keletą kartų per mėnesį	Kartą per mėnesį	Kelis kartus per metus	Bent kartą per metus	Iš viso
Miestas	N	145	110	54	36	9	1	355
	%	40,8%	31,0%	15,2%	10,1%	2,5%	0,3%	100,0%
Kaimas	N	85	178	167	137	39	10	616
	%	13,8%	28,9%	27,1%	22,2%	6,3%	1,6%	100,0%

*Atsakinėjo nurodę, kad apsipirka didžiuosiuose prekybos centruose (N=971).

72,6 proc. apklausos dalyvių nuomone, įsigyti prekybos centre prekes yra geriau nei gauti paramos daavinį, nes parduotuvėje jie galės įsigyti to, ko tuo metu labiausiai reikės, 53,3 proc. mano, kad patys pirkdami sutaupys, nes galės rinktis prekes su akcijomis, 33,4 proc. sakė įsigysiantys produktus sau patogiu metu, o ne kada vyksta dalijimas. Kad nesijaus diskriminuojami stovėdami eilėse prie dalijimo punktų, teigė 13,6 proc. Vis dėlto, dalis apklaustųjų mano, kad įsigyti prekes prekybos centre nėra geriau nei gauti paramos daavinį, nes jie neturės galimybės nuvykti iki parduotuvės ir nėra kas jiems padeda – 7,3 proc. atsakymų, parduotuvėje nusipirks ženkliai mažiau produktų – 9,7 proc., nemokės naudotis socialine kortele – 2,1 proc. Atsakymo į šį klausimą nenurodė 2 proc. apklaustųjų. Tarp 2,6 proc. sudariusių atsakymų pasirinkus variantą „kita“ buvo minima, jog patogiau paramą atsiimti pačiam, nereikia toli važiuoti ir vargti, kita vertus, buvo kartą paminėta, kad pačiam apsipirkti būtų geriau, nes nereikėtų „gaudyti“ seniūnijos darbuotojo.

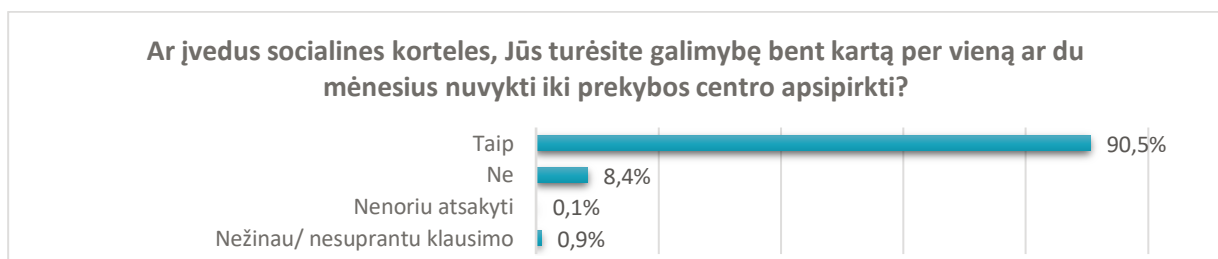
	N	%
Taip, nes įsigysiu parduotuvėje to, ko man tuo metu labiausiai reikia	783	72,6%
Taip, nes sutaupysiu pirkdamas (pvz., renkuosi prekes su akcijomis)	575	53,3%
Taip, nes įsigysiu produktus sau patogiu metu, o ne kada vyksta dalijimas	360	33,4%
Taip, nes nesijausiu diskriminuojamas stovėdamas eilėse prie dalijimo punktų	147	13,6%
Ne, neturiu galimybės nuvykti iki parduotuvės ir nėra kas padeda	79	7,3%
Ne, nes parduotuvėje nusipirksiu ženkliai mažiau produktų	105	9,7%
Ne, nes nemokėsiu naudotis socialine kortele	23	2,1%
Kita*	28	2,6%
Nenurodė	22	2,0%
Iš viso	1079	196,7%

*Kita: Ne, nes patogiau pačiam atsiimti paramą/ nereikia toli važiuoti/ mažiau vargo (2,5%); taip, nereiks gaudyti seniūnijos darbuotojo (0,1%).

	Taip, nes įsigysiu parduotuvėje to, ko man tuo metu labiausiai reikia	Taip, nes sutaupysiu pirkdamas	Taip, nes įsigysiu produktus sau patogiu metu, o ne kada vyksta dalijimas	Taip, nes nesijausiu diskriminuojamas stovėdamas eilėse prie dalijimo punktų	Ne, nes parduotuvėje nusipirksiu ženkliai mažiau produktų	Ne, neturiu galimybės nuvykti iki parduotuvės ir nėra kas padeda	Ne, nes nemokėsiu naudotis socialine kortele	Kita	Nenurodė	Iš viso
Miestas	298	201	145	51	36	10	6	8	4	382
%	78,0%	52,6%	38,0%	13,4%	9,4%	2,6%	1,6%	2,1	1,0%	198,7

									%		%
Kaimas	N	485	374	215	96	69	69	17	20	18	697
	%	69,6%	53,7%	30,8%	13,8%	9,9%	9,9%	2,4%	2,9%	2,6%	195,6%

Didžioji dalis – 90,5 proc. apklausos dalyvių – sakė, kad įvedus socialines korteles jie turės galimybę bent kartą per vieną ar du mėnesius nuvykti iki prekybos centro apsipirkti. Apklausos rezultatai rodo, kad jau dabar tiek miesto, tiek kaimo gyventojai vyksta apsipirkti į prekybos centrus – 90 proc. apklaustųjų. Galimybės nuvykti į prekybos centrus neturėsiantys teigė 8,4 proc. apklaustųjų, daugiau jų buvo kaimo vietovėse. 0,9 proc. respondentų nežinojo/nesuprato klausimų, 0,1 proc. nenorėjo atsakyti. Tokią riziką, kad tam tikra maža paramos gavėjų dalis (atokiau gyvenantys, neįgalieji, vieni gyvenantys ir artimųjų neturintys asmenys, vyresnio amžiaus paramos gavėjai²⁰) negalės nuvykti į prekybos centrus, reikalinga numatyti iš anksto ir priimti sprendimą, kaip ji bus sprendžiama. Pravartu būtų skatinti savivaldybes labiau bendradarbiauti ir suteikti joms platformą dalintis patirtimis (pvz. apie jau dabar savivaldybių transportu gabenamą maisto paramą paramos gavėjams į namus).

	N	%
Taip	977	90,5%
Ne	91	8,4%
Nenoriu atsakyti	1	0,1%
Nežinau/ nesuprantu klausimo	10	0,9%
Iš viso	1079	100,0%

		Taip	Ne	Nenoriu atsakyti	Nežinau/ nesuprantu klausimo	Iš viso
Miestas	N	362	19	0	1	382
	%	94,8%	5,0%	0%	0,3%	100,0%
Kaimas	N	615	72	1	9	697
	%	88,2%	10,3%	0,1%	1,3%	100,0%

²⁰ PPMI. Paramos materialiniam nepritekliui mažinti 2021-2027 m. programavimo laikotarpio galimų finansuotinių veiklų išankstinis vertinimas. 2021.

Iš 8,4 proc. respondentų, teigusių, kad neturės galimybės nuvykti iki prekybos centro, 59,3 proc. (N=91) atrodo aktuali pavėžėjimo paslauga, dažniau tarp kaimo gyventojų. 31,9 proc. (N=91) respondentų šios paslaugos nemato kaip aktualios. 8,8 proc. (N=91) nežinojo arba nesuprato klausimo.

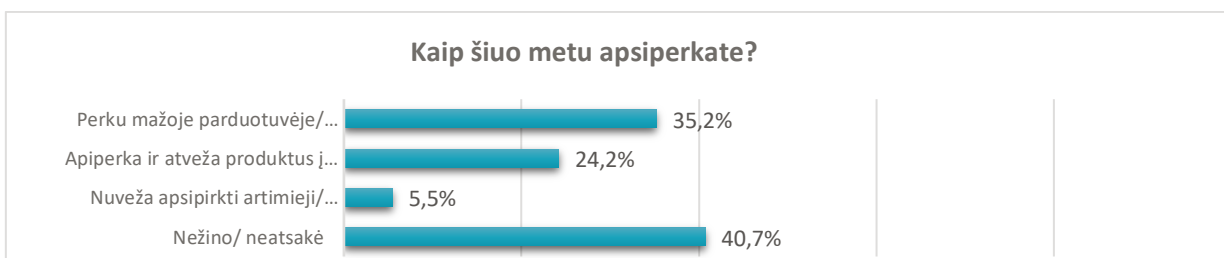
*Atsakinėjo nurodė, kad neturės galimybės apsipirkti (N=91).

	N	%
Taip	54	59,3%
Ne	29	31,9%
Nežinau/ nesuprantu klausimo	8	8,8%
Iš viso	91	100,0%

		Taip	Ne	Nežinau/ nesuprantu klausimo	Iš viso
Miestas	N	10	7	2	19
	%	52,6%	36,8%	10,5%	100,0%
Kaimas	N	44	22	6	72
	%	61,1%	30,6%	8,3%	100,0%

*Atsakinėjo nurodė, kad neturės galimybės apsipirkti (N=91).

Respondentų, kurie teigė neturėsiantys galimybės nuvykti į prekybos centrą, buvo klausiama, kaip jie šiuo metu apsiperka. Uždavus atvirą klausimą, buvo paminėti šie variantai: apsiperkama mažoje parduotuvėje/autoparduotuvėje prie namų – 35,2 proc. (N=91) atsakymų, 24,2 proc. (N=91) teigė, kad yra apiperkami atvežant produktus jiems į namus. 5,5 proc. apklaustųjų (N=91) nuveža apsipirkti artimieji, kaimynai, socialiniai darbuotojai. Į šį klausimą neatsakė 40,7 proc. (N=91) apklausos dalyvių.

*Atsakinėjo nurodė, kad neturės galimybės apsipirkti (N=91).

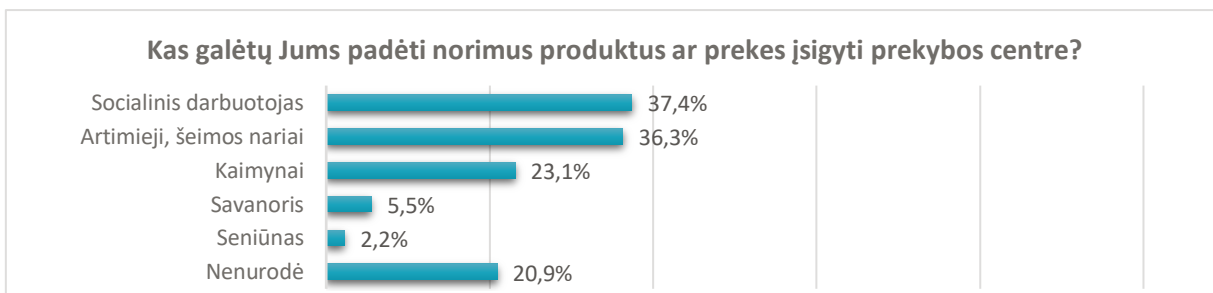
	N	%
Perku mažoje parduotuvėje/ autoparduotuvėje prie namų	32	35,2%
Apiperka ir atveža produktus į namus	22	24,2%
Nuveža apsipirkti artimieji/ kaimynai/ socialiniai darbuotojai	5	5,5%
Nežino/ neatsakė	37	40,7%

Iš viso	91	105,5%
---------	----	--------

		Perku mažoje parduotuvėje/ autoparduotuvėje prie namų	Apiperka ir atveža produktus į namus	Nuveža apsipirkti artimieji/ kaimynai/ socialiniai darbuotojai	Nežino/ neatsakė	Iš viso
Miestas	N	7	6	2	6	19
	%	36,8%	31,6%	10,5%	31,6%	110,5%
Kaimas	N	25	16	3	31	72
	%	34,7%	22,2%	4,2%	43,1%	104,2%

*Atsakinėjo nurodė, kad neturės galimybės apsipirkti (N=91).

Tarp asmenų, kurie galėtų paramos gavėjams padėti norimus produktus ar prekes įsigyti prekybos centre, dažniausiai buvo minimi socialiniai darbuotojai – 37,4 proc. atsakymų. 36,3 proc. respondentų sakė, kad tai galėtų būti artimieji, šeimos nariai, 23,1 proc. – kad kaimynai. Savanoriai arba seniūnas buvo minimi ženkliai rečiau atitinkamai 5,5 proc. ir 2,2 proc. atsakymų. 20,9 proc. respondentų nenurodė, kas jiems galėtų padėti įsigyti prekes.

* Atsakinėjo nurodė, kad neturės galimybės apsipirkti (N=91).

		N	%
	Socialinis darbuotojas	34	37,4%
	Artimieji, šeimos nariai	33	36,3%
	Kaimynai	21	23,1%
	Savanoris	5	5,5%
	Seniūnas	2	2,2%
	Nenurodė	19	20,9%
Iš viso		91	125,3%

		Socialinis darbuotojas	Artimieji, šeimos nariai	Kaimynai	Savanoris	Seniūnas	Nenurodė	Iš viso
Miestas	N	8	6	6	1	0	3	19
	%	42,1%	31,6%	31,6%	5,3%	0%	15,8%	126,3%
Kaimas	N	26	27	15	4	2	16	72
	%	36,1%	37,5%	20,8%	5,6%	2,8%	22,2%	125,0%

*Atsakinėjo nurodė, kad neturės galimybės apsipirkti (N=91).

4. Išvados

EPLSAF paramos tinkamumas ir pridėtinė vertė

EPLSAF paramos tinkamumas šio tyrimo metu buvo nagrinėtas dviem pjūviais atsižvelgiant į a) EPLSAF paramos atitikimą tikslinės grupės poreikiams, ir b) EPLSAF programos tinkamumą skurdo problemai Lietuvoje spręsti.

Statistinių duomenų apžvalga (2021 m.) rodo, kad Lietuvoje skurdo riziką dažniau patiria **kaimo** (25,4 proc.) nei miesto (17,4 proc.) **gyventojai**, pagal amžiaus grupes skurdo rizikos lygis išaugo tarp **jaunimo** (20,8 proc.), labiau skurdo riziką patirti yra linkę **vyresni nei 65 metų asmenys** (35,9 proc.), taip pat **vaikai iki 17 m.** (17,2 proc.). Kalbant apie namų ūkio tipus, patiriančius skurdo riziką, dažniausiai tai **vieno asmens** (44,5 proc.) ir **vienišos motinos ar tėvo su vaikais** (32,4 proc.) namų ūkiai. Taip pat skursta **bedarbiai** (50,4 proc.) bei **pensininkai** (38,8 proc.). Duomenys apie skurdo rizikos lygį iki ir po socialinių išmokų rodo šių išmokų teigiamą poveikį poroms su vaikais, pensininkams, neaktyviems darbo rinkos gyventojams, nors dviejų paskutiniųjų grupių skurdo lygis vis tiek išlieka gana nemenkas. Didelės reikšmės socialinės išmokos neturėjo skurdo lygio mažėjimui tarp kaimo gyventojų ir vyresnio nei 65 m. amžiaus asmenų, taip pat mažai pagerino socialinę padėtį vieniems gyvenantiems asmenims ir vieniems tėvams, auginantiems vaikus, bedarbiams. Būtent šios grupės žmonių yra tarp dažniausiai skurdą patiriančių Lietuvoje, o pajamų nelygybė vis dar didelė, skurdo mažėjimo tendencijos nepakankamos.

EPLSAF paramos gavėjų apklausos duomenys (pačių apklaustųjų pateikti duomenys apie finansinę situaciją, gyvenamąją vietovę bei šeimos narius, taip pat gaunančius EPLSAF paramą) atspindi jau minėtas grupes žmonių, dažniausiai patiriančias skurdo situaciją. 79 proc. apklausoje dalyvavusių paramos gavėjų **negauna darbo užmokesčio**. Apklaustų asmenų **namų ūkiuose gyveno 37,8 proc. vaikų iki 15 metų, 19,1 proc. 25-49 m. asmenų ir 17,9 proc. 16-24 m. jaunimo**. Pagal gyvenamąją vietovę **respondentų** daugiausia buvo **iš kaimo ar kaimiškųjų vietovių** (64,6 proc.). Tokie duomenys leidžia daryti išvadą, kad pagrindinės skurdo priežastys yra nedarbas ir žemos disponuojamos pajamos, taip pat padėtį neretai apsunkina būtinybė išlaikyti mažamečius ar jau vyresnius vaikus. Taip pat reikšmės gali turėti nepakankamas išsilavinimas, infrastruktūros, paslaugų ar informacijos neprieinamumas, kliūtys derinant darbo ir šeimos įsipareigojimus.

Tikslinės grupės poreikiai ir paramos pridėtinė vertė

Paramos maistu atitikimą tikslinės grupės poreikiams iliustruoja apklausos duomenys. Organizacijos partnerės ir paramos gavėjai teigia, kad **EPLSAF parama yra aktuali labiausiai skurstantiems asmenims**. 81,12 proc. partnerių organizacijų ir 92,8 proc. paramos gavėjų, gyvenančių tiek mieste, tiek kaime, teigė, kad parama yra naudinga arba labai naudinga tikslinei grupei. Šiuos rezultatus patvirtino ir interviu su paramos gavėjais duomenys, jų metu išgirsti komentarai buvo itin pozityvūs gaunamos paramos atžvilgiu. 52,3 proc. apklaustųjų nurodė, kad prieš metus galėjo įpirkti maisto produktus/higienos prekes, kurias gavo iš EPLSAF paramos, o 42,2 proc. – kad to padaryti negalėjo. Panaši tendencija išlieka ir lyginant miesto bei kaimo gyventojų atsakymus. Toks rezultatas rodo, kad

didesnei daliai paramos gavėjų teikiami produktai buvo neįperkami, todėl itin reikalingi, o kitai daliai palengvino finansinę naštą ir leido už gaunamas pajamas įsigyti kitų maisto produktų ar daiktų.

Nors ir galėdami įpirkti dalijamus produktus, paramos gavėjai interviu metu pasakojo itin vertinantys teikiamą paramą. Įvairias skirtingas visuomenės grupes atstovavę interviu dalyviai – daugiavaikių šeimų atstovai, vieni gyvenantys asmenys, neįgalų sūnų prižiūrintis vyresnio amžiaus asmuo, nuo karo Ukrainoje bėgantis asmuo – teigė, jog **gaunama parama turi didelę reikšmę jų gyvenimo kokybei, padeda sutaupyti dalį gaunamų pajamų ir leidžia už jas įsigyti kitų produktų ar prekių**. Kad **paramos gavėjų padėtis gavus EPLSAF paramą pagerėjo**, rodo ir apklausos duomenys – net 92,6 proc. apklaustųjų teigė, jog jų padėtis pagerėjo arba pagerėjo iš dalies. Tarp kaimiškų vietovių gyventojų šis procentas nežymiai didesnis – 93,7 proc. atsakymų. Mažoji dalis visų apklausoje dalyvavusių paramos gavėjų sakė, kad yra nepakankamas maisto produktų/higienos prekių kiekis ar kad jiems reikalinga kitokios rūšies pagalba.

Kalbant apie paramos gavėjų poreikius, ta apklaustųjų dalis, kurie sakė gaunantys paramos ir iš kitų organizacijų (25,9 proc.), dažniausiai minėjo **pagalbą maistu bei mokyklines prekes**: pagaminto valgio porcijas (63,6), kanceliarines prekes, sąsiuvinius ir pan. (52,5 proc.), kitus maisto produktus (22,5 proc.), mokyklines kuprines (11,4 proc.). Šių produktų, išskyrus kitus maisto produktus (besibaigiančio galiojimo, atsiimamus „Maisto banke“ arba parduotuvėje) dažniau reikėjo kaimo gyventojams. Iš kitų organizacijų apklausti paramos gavėjai taip pat gauna **psichologinės ir terapinės paramos** (23,2 proc.), yra **nukreipiami į kompetentingas institucijas** (15,9 proc.), **gauna patarimų apie maisto ruošimą** (14,6 proc.) bei **biudžeto tvarkymą** (11 proc.). Miesto gyventojams dažniau buvo teikiama psichologinė ir terapinė parama, kaimo gyventojams – patarimai apie biudžetą, asmeninis konsultavimas, nukreipimai į įvairias tarnybas. Kad visi šie patarimai ir paslaugos buvo naudingi arba iš dalies naudingi teigė 73,2 proc. apklausos dalyvių. Tokie rezultatai rodo, kad iš kitų šaltinių gaunama pagalba yra gana panaši ar papildanti EPLSAF teikiamą paramą. Todėl patartina ateityje investuoti daugiau tiek finansinių, tiek žmogiškųjų resursų papildomoms priemonėms, paramos gavėjų įtraukimui į jas, siūlomų veiklų apjungimui su partnerių, kitų organizacijų veiklomis ir parama. Taip pat siūlytina investuoti į nuoseklų socialinį darbą su skurdą patiriančiais žmonėmis siekiant ilgalaikio tikslo – gerinti jų gyvenimo kokybę, gyvenimo būdą, kartu ir motyvaciją įsitraukti į daugiau jiems siūlomų naudingų veiklų.

Papildomųjų priemonių reikšmė programos tinkamumui užtikrinti

ES šalys narės sutaria, kad paramos gavėjams reikia daugiau pagalbos nei maisto paketų, o EPLSAF paramą maistu traktuoja kaip galimybę pasiekti paramos gavėjus, siekiant jų aktyvavimo ir socialinės integracijos²¹. Kaip parodė 2020 m. atliktas galimų finansuotinių EPLSAF veiklų išankstinis vertinimas²², EPLSAF projektų, įskaitant ir papildomųjų priemonių įgyvendinimą, finansavimą Lietuvoje reikėjo papildyti kitais partnerių organizacijų finansavimo šaltiniais – 47,6 proc. 2020 m. vykdytos apklausos respondentų teigė EPLSAF projektams skiriamas daugiau kaip 3500 eurų savų lėšų.

Remiantis 2022 m. vykdytos **partnerių organizacijų** apklausos duomenimis, didžioji dalis partnerių organizacijų – 90,63 proc. – **siūlo papildomas priemones** paramos gavėjams. Dažniausiai tai patarimai apie maisto ruošimą, laikymą, maisto gamybos kursai (39,6 proc. atsakymų), taip pat

²¹ European Commission, FEAD Community FEAD Case Studies: Adapting FEAD-funded measures during the Coronavirus pandemic, 2016.

²² PPMI. Paramos materialiniam nepritekliui mažinti 2021–2027 m. programavimo laikotarpio galimų finansuotinių veiklų išankstinis vertinimas. 2021.

patarimai apie namų ūkio biudžeto tvarkymą (32,1 proc.), apie asmens higieną (28,3 proc.), paramos gavėjų nukreipimas į kompetentingas institucijas bei psichologinė ir terapinė pagalba (abiems atvejais – 24,5 proc. atsakymų), asmeninis konsultavimas ir praktiniai seminarai (20,8 proc.). Šios papildomosios priemonės labai panašios ir į kitų organizacijų paramos gavėjams teikiamas paslaugas, veiklas.

Vis dėlto, kol kas paramos maistu ir/ar higienos prekėmis teikimas nepritraukia didelio paramos gavėjų skaičiaus. Apklauskos duomenys rodo, **kad tik 5,3 proc. apklaustų paramos gavėjų (aktyvumas šiek tiek didesnis mieste – 6 proc.) per pastaruosius metus dalyvavo tokio tipo veiklose**, o 87,5 proc. atsakiusiųjų teigė, kad papildomųjų veiklų jiems netrūko. Organizacijų partnerių atstovai, paprašyti preliminariai įvertinti, kiek galutinių EPLSAF paramos gavėjų 2021 m. pasinaudojo papildomosiomis priemonėmis, buvo šiek tiek pozityvesni – dauguma (16 iš 53 respondentų) pasirinko apytiksle 10 proc. ribą. Septyni respondentai teigė, kad dalyvavo iki 30 proc. paramos gavėjų ir vos keli respondentai pažymėjo, jog paramos gavėjai papildomosiose veiklose dalyvavo gausiai – 2 respondentai teigė dalyvavusių buvus iki 50 proc., 3 respondentai – kad iki 70 proc. ir 4 respondentai – kad iki 90 proc. Interviu metu pavyko išsiaiškinti, kad nors ir kyla sunkumų dėl paramos gavėjų motyvacijos dalyvauti organizuojamose veiklose (ir bendra tendencija yra prasta), tačiau esama ir konkrečių teigiamų pavyzdžių, kai vietiniu lygmeniu organizuojami mokymai, konsultacijos, orientuotos į konkrečias spręstinas problemas pasiteisino bei buvo itin naudingi ir populiarūs (pvz. moterims skirta sveikatinimo programa ir kt.).

Nedalyvavimo priežasčių gali būti įvairių: motyvacijos stoka dėl gyvenimo būdo, laiko stoka (pvz. sunku suderinti šeimos, darbo išipareigojimus ir dar atvykti į renginius, dalyvauti veiklose), atstumas, neturėjimas galimybės nuvykti, galimai ir labiau poreikius atitinkančių priemonių trūkumas. Anot pačių apklausoje dalyvavusių paramos gavėjų, **labiausiai trūko psichologinės pagalbos suaugusiems (4 proc., šiek tiek daugiau tarp miesto gyventojų), teisinės pagalbos (3,1 proc.), būtiniosios medicininės pagalbos (2,8 proc., šiek tiek daugiau tarp kaimo gyventojų), individualių konsultacijų ir pagalbos (2,6 proc.)**. Organizacijų partnerių nuomonė taip pat panaši, anot jų, paramos gavėjams labiausiai trūksta **mokymų, kaip valdyti savo finansus** ir planuoti išlaidas bei psichologinės pagalbos suaugusiems (abiems atvejais taip teigė 42,3% respondentų), individualių konsultacijų ir pagalbos (34,6 proc. atsakymų), teisinės pagalbos (25 proc.), būtiniosios medicininės pagalbos (23,1).

Taigi, matyti, kad EPLSAF teikiama parama funkcionuoja labiau kaip tiesioginė pagalba maistu ir/ar higienos prekėmis skurdą patiriantiems šalies gyventojams, o papildomosios priemonės, nors ir teikiamos beveik visose savivaldybėse, nėra labai populiarios, ne visuomet atitinka to meto paramos gavėjų poreikius. Kartais pačių paramos gavėjų situacija, gyvenimo būdas nesudaro tinkamų sąlygų aktyvesniam įsitraukimui į šias veiklas dėl laiko, motyvacijos stokos (interviu duomenys). Tačiau vieno iš interviu su paramos gavėjais metu, buvo pasidalinta pavyzdžiu, kaip tėvai, patys dėl užimtumo ir darbo išipareigojimų negalėdami dalyvauti veiklose, skatina jose dalyvauti savo vaikus, kurie savanoriauja „Maisto banko“ veiklose, renginiuose.

Siekiant geriausiai identifikuoti skirtingus papildomųjų priemonių poreikius savivaldybėse, būtų tikslinga atlikti trumpas EPLSAF paramos gavėjų apklauskas paramos atsiėmimo metu, klausiant visų paramos gavėjų, kokios paslaugos jiems būtų aktualiausios artimiausiu metu, ir, atsižvelgiant į atsakymus, siūlyti paslaugas. Įvedus paramos teikimą per socialines korteles, tikėtina, socialiniai darbuotojai galėtų daugiau dėmesio skirti socialinėms veikloms planuoti, labiau atliepti paramos gavėjų poreikius, nuosekliai su jais dirbti, formuoti aktyvesnio gyvenimo būdo kultūrą, kitokią gyvenimo būdą, tačiau tai ilgalaikis procesas.

Apibendrinant paramos atitikimą tikslinei grupei – galima teigti, kad EPLSAF veiksmų programa prisideda prie skurdžiausiai gyvenančių asmenų padėties pagerinimo, gana gerai atitinka tikslinės grupės poreikius, padeda kompensuoti nepakankamas pajamas, prisideda prie šeimų prasimaitinimo poreikių, tačiau tai nėra pakankama priemonė siekiant sumažinti skurdą. Skurdo problemai spręsti šalies mastu reikalingos priemonės, nukreiptos į EPLSAF tikslinių grupių užimtumo didinimą (papildomosios priemonės kol kas paramos gavėjų užimtumą didina labai vangiai), pajamų augimą ir viešųjų paslaugų prieinamumą. Todėl svarbu siekti EPLSAF remiamų veiklų (taip pat ir papildomųjų priemonių) sinergijos ir papildomumo su kitomis priemonėmis, paskatinti skurstančius įsitraukti į darbo rinką, užtikrinti jų vaikų gerovę ir socialinį aktyvumą, padidinti tam tikrų paslaugų prieinamumą. Papildomasias priemones taip pat būtų galima finansuoti ne tik iš EPLSAF programos, skatinti EPLSAF veiksmų programos partnerių organizacijų ir kitų skurdo ir socialinės atskirties mažinimo srityje veikiančių organizacijų (taip pat ir NVO) bendradarbiavimą.

EPLSAF paramos efektyvumas

Nagrinėjant efektyvumą tikslinės grupės atžvilgiu, buvo siekiama nustatyti, ar yra užtikrintos esminės prielaidos efektyviam paramos prieinamumui: tikslinės grupės informavimas, paramos atsiėmimas, priemonių, padidinančių paramos prieinamumą, įgyvendinimas.

Paramos prieinamumas tikslinei grupei: paramos gavėjų informavimas

Tikslinės grupės informavimas apie paramos galimybes yra efektyvus ir pakankamas. Dažniausiai potencialūs paramos gavėjai apie paramos galimybes **sužino iš socialinių darbuotojų, seniūnijose dirbančių asmenų**, kurie tikslinės grupės atstovams pasiūlo užpildyti prašymą, dažnai su jais bendrauja ir gerai pažįsta. Svarbus informacijos kanalas yra **draugų, giminių ar kaimynų žodžiu perduodama informacija**, ypač ši aspektą akcentavo interviu metu viename iš paramos dalijimo punktų kalbinti paramos gavėjai. Atliekant telefoninę apklausą paklausti, koku būdu juos pasiekia informacija apie galimybę gauti EPLSAF paramą, 50,1 proc. nurodė jau minėtą socialinį darbuotoją, o 21,5 proc. – artimuosius ir pažįstamus. Informaciją reguliariai paramos gavėjai gauna ir mobiliąja žinute, tačiau ji dažniausiai būna susijusi jau su paramos dalijimu. Pastebėti gana ryškūs skirtumai tarp miesto ir kaimo paramos gavėjų – informaciją apie paramą socialinis darbuotojas suteikė apklausoje dalyvavusiems 65,1 proc. kaimo gyventojų ir 22,8 proc. miesto gyventojų. Tuo tarpu mobiliąja žinute informaciją gaunantys teigė 49,7 proc. miesto ir 11,9 proc. kaimo gyventojų. Taigi, informacija ypatingai kaimo vietovėse yra perduodama per asmeninį socialinio darbuotojo santykį su paramos gavėju.

Tarp **patogiausių būdų informacijai gauti** tiek apie EPLSAF teikiamą paramą, tiek apie kitas socialines paramos priemones apklausos dalyviai įvardijo tas pačias jau dabar naudojamas informavimo priemones: **informaciją, gaunamą iš socialinio darbuotojo** (43,5 proc.) ir **informaciją, gaunamą mobiliąja žinute** (41,1 proc.). Tokie rezultatai rodo, kad pasirinktos priemonės yra tinkamos tikslinei grupei, todėl ir didina paramos prieinamumą. Informacija iš socialinio darbuotojo kaip patogus informacijos gavimo būdas dominavo tarp kaimo gyventojų (57,1 proc.), o miesto gyventojų buvo minimas rečiau (18,6 proc.). Informacijos sklaidą mobiliąja žinute kaip patogią įvardijo 69,4 proc. miesto gyventojų ir 25,4 proc. kaimo gyventojų.

Partnerių organizacijų atstovai taip pat teigė, kad tikslinės grupės informavimas ir prašymų priėmimas seniūnijose yra efektyvus būdas, nes potencialūs paramos gavėjai kreipiasi į seniūnijas dėl įvairių su socialine parama susijusių reikalų.

Siekdamas gauti paramą gyventojas turi ateiti į seniūniją ir pateikti asmens dokumentą, o socialinis darbuotojas informacinėje sistemoje matydamas pagrindinę informaciją apie gyventoją gali operatyviai įvertinti, ar jis atitinka paramos gavimo kriterijus. Padedamas darbuotojo gyventojas užpildo prašymą ir yra informuojamas apie kito maisto paketo dalijimo datą. Jei gyventojas dirba ir jo trijų mėnesių pajamos nėra matomos informacinėje sistemoje, reikalinga darbdavio pažyma apie gaunamas pajamas. Prašymo gauti paramą pateikimas atrodo santykinai nesudėtingas ir operatyvus procesas. Tą patvirtina ir paramos gavėjų apklausos duomenys: dauguma gavėjų (94,7 proc.) tvirtino, kad jiems nėra kilę jokių sunkumų gauti EPLSAF paramą.

Paramos gavėjams kylantys iššūkiai, ribojantys paramos prieinamumą ir galimi jų sprendimo būdai

Nors siekiant gauti EPLSAF paramą, potencialiems jos gavėjams sunkumų dažnai, atrodo, nekyla, tačiau vykdytos apklausos metu keletas jų buvo paminėti. Apklausa parodė, kad **su sunkumais susidūrė 4,3 proc.** (N=46) **respondentų**. Respondentai, kurie patyrė sunkumų gaunant paramą, kaip problemas minėjo **papildomų dokumentų gavimą iš kokios nors nacionalinės, regioninės ar vietos institucijos** (37 proc., N=46), **tolimą atstumą** (28,3 proc., N=46), **psichologines kliūtis** (13 proc., N=46), **situaciją, kad reikėjo laukti, kol pajamos neviršys kriterijuose nustatytos pinigų sumos** (15,1 proc. iš 23,9 proc. apklausos dalyvių, pasakiusių savo variantą).

Tarp sunkumų patyrusių respondentų, daugiausiai teigė, jog reikėjo pateikti papildomų dokumentų. Papildomus dokumentus paprastai pateikti reikia dirbantiems asmenims, kurių pajamos socialiniam darbuotojui ar seniūnijos darbuotojui nėra prieinamos socialinės paramos informacinėje sistemoje. Tokį dokumentą gali išduoti darbdavys, o sunkumas pasireiškia tuo požiūriu, kad gyventojui reikia gavus dokumentą, dar kartą sugrįžti į seniūniją. Prašydami įrodyti pajamas partneriai užtikrina pajamų kriterijaus atitikimą. Socialinės paramos informacinė sistema suteikia priėjimą prie Sodros, Darbo biržos, nedarbingumo tarnybos, socialinių išmokų skyriaus disponuojamos informacijos, todėl šių popierinių dokumentų pateikti gyventojams nereikia.

Antras įvardintas sunkumas buvo tolimas atstumas iki paramos atsiėmimo arba prašymo pateikimo taško. **Nuvykimas iki paramos atsiėmimo** punkto gali sukelti **iššūkį vyresnio amžiaus asmenims, vieniems vaikus auginantems tėvams, neįgaliesiems, atokiau gyvenantiems ar savo transporto neturintiems asmenims**. Interviu su paramos gavėjais metu gauta informacija parodė, kad net ir miesto teritorijoje atsiimant paramą maisto produktais, gali kilti sunkumų, pavyzdžiui, tenka vykti viešuoju transportu su persėdimu, o toks susisiekimo būdas gali nebūti įmanomas tam tikroms paramos gavėjų grupėms. Partnerės organizacijos teigė, kad sergantiems, neįgaliems kartais ir vieniems gyvenantiems paramos gavėjams, savanoriai ar socialiniai darbuotojai **maisto paketus atveža į namus ir šiuo metu**. Apklauskos metu ir paramos gavėjai minėjo, kad maisto produktai jiems atvežami į namus. Organizacijos partnerės taip pat galėtų paskatinti paramos gavėjus į dalijimo punktus atvažiuoti kartu, pavėžėti vienas kitą.

Keletas apklausos respondentų paminėjo, kad sunkumų jiems sukėlė situacija, kai **reikėjo laukti kol paramos gavėjo pajamos atitiks kriterijų**. Šis apklausos metu identifikuotas iššūkis nebuvo įtrauktas tarp atsakymo variantų – respondentai jį paminėjo savarankiškai. Nagrinėjant asmenų teisę į paramą, pajamos vertinamos apskaičiuojant trijų mėnesių pajamų vidurkį arba pagal einamojo mėnesio pajamas, jei pasikeitė pajamų šaltinis. EPLSAF susijusios pusės visoje Bendrijoje sutaria, kad EPLSAF veikia kaip priemonė pasiekti skurdą patiriančius žmones, siekiant juos įtraukti į kitas skurdo mažinimo veiklas. Labai svarbu, kad savivaldybės skirtų paramą, sekdamas šia nuostata: naudotųsi

galimybe skirti paramą pagal „einamojo mėnesio“ pajamas bei plačiau taikytų išimtis asmenims, kuriems parama yra aktuali, išvengiant situacijų, kai reikia sulaukti, kol pajamos ženkliai sumažės.

Paramos gavėjų stigmatizacija ir psichologiniai sunkumai yra dar viena rizika, galinti pasireikšti EPLSAF programos kontekste. Apklausoje keletas paramą gaunančių respondentų paminėjo psichologinius sunkumus, patiriamus kreipiantis ar atsiimant paramą maistu. Savivaldybių ir NVO atstovai taip pat yra pastebėję, kad retkarčiais tikslinės grupės atstovai atsisako gauti paramą. Šie duomenys leidžia daryti prielaidą, kad programos pavadinimas gali kelti neigiamų asociacijų, paskatinti paramos gavėjus save vertinti kaip nepilnaverčius, užribyje esančius asmenis. Vis dėlto, apklausų duomenys nerodo, kad šis aspektas darytų didelę įtaką paramos gavėjams ir jų sprendimui. Sukelti psichologinių sunkumų ir riboti EPLSAF veiksmų programos tikslų efektyvų įgyvendinimą gali ir neigiama gavėjų ir paramos dalintojų santykio dinamika, pasireiškianti dalijimo punktuose. Keli apklausoje dalyvavę paramos gavėjai pažymėjo nepagarbą iš darbuotojų pusės kaip sunkumą paramai gauti.

Siekiant užtikrinti tinkamą paramos prieinamumą, svarbų vaidmenį turi ir patalpos, kuriose maisto produktai ir/ar higienos prekės yra dalijamos. Paklausti apie **dalijimo patalpas**, daugiausia paramos gavėjų – 72,6 proc. – pasirinko **savivaldybės ar seniūnijos administracijos patalpas**, 6,1 proc. „**Maisto banko**“ **patalpas**, 2,9 proc. dalijimą mikroautobuse rinkosi, o 1,1 proc. – „Raudonojo kryžiaus“ patalpas. Gana nemažas procentas respondentų pasirinko variantą „kita“ bei paminėjo tokias vietas kaip **sandėlių, garažą ar angarą** (4,1 proc.), paramos atvežimą į namus (2,3 proc.). Lyginant su organizacijų partnerių atstovų atsakymais, pastarieji buvo šiek tiek tikslesni, kadangi organizacijų partnerių atstovams yra lengviau įvertinti patalpų priklausymą vienai ar kitai institucijai ar organizacijai, taip pat žinoti, ar patalpos yra nuomojamos ar priklauso savivaldybei ir pan. Tačiau iš esmės rezultatai nesiskyrė: tarp dažniausių vietų EPLSAF paramai dalinti buvo paminėtos seniūnijų patalpos (73,6 proc.), savivaldybės administracijos nuomojamos patalpos (32,1 proc.), socialinės paramos centrai (11,3 proc.), „Maisto banko“ turimos ar nuomojamos patalpos (11,3 proc.). Iš esmės apklausų duomenys rodo, kad patalpų būklės situacija Lietuvoje gali labai skirtis priklausomai nuo savivaldybių, seniūnijų ar NVO turimų sąlygų. Partnerių organizacijų atstovai įvertino paramos dalijimo patalpų būklę 7,74 balo, o paramos gavėjai – 8,8 balo. Mieste gyvenančių paramos gavėjų vertinimo vidurkis buvo šiek tiek žemesnis ir siekė 8,2 balo, o kaime gyvenančiųjų aukštesnis – 9,06 balo.

Kalbant apie dabartinius administracinius reikalavimus, apklausti organizacijų partnerių atstovai juos vertino kaip tinkamus (92,3 proc.). Daugumos apklausos dalyvių (50,9 proc.) nuomone, skaičiuoti kiekvieną paramos gavėją yra tikslinga, nes tokiu būdu surenkama tiksli informacija apie paramos gavėjus ir vykdoma aiški projekto stebėseną, galima įvertinti realią situaciją, kokiai daliai gyventojų (kokioms tikslinėms grupėms) reikalinga parama.

Siekiant, kad paramos pasiskirstymas leistų pasiekti geresnių EPLSAF veiksmų programos įgyvendinimo rezultatų, už kelių metų (tikėtina, nuo 2024 m.) vietoje maisto produktų ir higienos prekių dalijimo, atitinkamą lėšų sumą planuojama pervesti į **socialines korteles**, išduodamas prekybos centrų, kuriomis besinaudodami paramos gavėjai galės patys nuspręsti, kurio prekybos centro socialine kortele naudotis ir išsirinkti bei nusipirkti reikiamas prekes (su tam tikrais apribojimais, pvz. alkoholio, tabako gaminių, loterijos bilietų ir pan. įsigijimui socialine kortele nebus

galima pasinaudoti). Kaip parodė 2021 m. atliktas išankstinis vertinimas²³, naujuoju 2021–2027 m. programavimo laikotarpiu pereiti prie elektroninių kortelių taikymo modelio yra siūlytina. Remiantis kitų šalių elektroninių kortelių taikymo gerosiomis praktikomis ir EK suteiktomis galimybėmis elektronines korteles taikyti skirstant EPLSAF paramą, taip pat siekiant sumažinti paramos gavėjų stigmatizaciją, skatinti jų savarankiškumą bei mažinti administravimo išlaidas, šis paramos skirstymo būdas, tikėtina, būtų efektyvus. Tikimasi, kad dėl lengvėjančio administravimo proceso, tačiau išliekančių tų pačių administravimo lėšų atsiras galimybė daugiau laiko skirti kokybiškoms papildomoms veikloms vykdyti – pasitelkiant projekto ciklo logiką bus organizuojama daugiau socialinių eksperimentų ar net socialinių inovacijų akcentuojant skurdžiausiai gyvenančiųjų įtraukimą į šias veiklas, bus skatinamas veiklų tęstinumas siekiant mažinti skurdo situaciją šalyje.²⁴

Taip pat ir šio tyrimo vykdytų apklausų metu **ties dauguma organizacijų partnerių atstovų (86,8 proc. apklausos dalyvių), tiek didžioji dalis paramos gavėjų pozityviai vertino socialinių kortelių EPLSAF paramai skirstyti įvedimo idėją.** Interviu metu kalbinti organizacijų partnerių atstovai kaip tinkamą EPLSAF paramos skirstymo modelį socialines korteles minėjo patys, net apie jas neklausiami – tai atspindi jų pasirengimą ir teigiamą nusiteikimą naujam paramos skirstymo etapui. Apklausoje dalyvavusių paramos gavėjų nuomone, įsigyti prekybos centre prekes yra geriau nei gauti paramos davinį, nes parduotuvėje jie galės įsigyti to, ko tuo metu labiausiai reikės (72,6 proc.), sutaupys pirkdami (rinksis prekes su akcijomis) (53,3 proc.), įsigys produktus patogiu metu, o ne tik tada, kai vyksta dalijimas (33,4 proc.). Vis dėlto, **dalys paramos gavėjų socialinių kortelių atžvilgiu buvo skeptiški ir matė galimas rizikas:** jie neturės galimybės nuvykti iki parduotuvės ir nėra kas jiems galėtų padėti (7,3 proc.), parduotuvėje nusipirks ženkliai mažiau produktų (9,7 proc.), nemokės naudotis socialine kortele (2,1 proc.). Todėl patartina į šias rizikas atkreipti dėmesį: pirmiausia numatyti tinkamas sąlygas ir galimybes savivaldybėms gauti reikalingos informacijos iš tų savivaldybių ar seniūnijų, kurios jau šiuo metu naudoja savo transportą paramos gavėjų aprūpinimui EPLSAF maisto produktais, taip pat išlaikyti esamą EPLSAF paramos finansavimą, o, pageidautina, ateityje jį didinti atsižvelgiant į infliaciją ir jos padarinius, brangstančius produktus.

Didžioji dalis – 90,5 proc. apklausos dalyvių – sakė, kad įvedus socialines korteles jie turės galimybę bent kartą per vieną ar du mėnesius nuvykti iki prekybos centro apsipirkti. Apklausoje rezultatai rodo, kad jau dabar tiek miesto, tiek kaimo gyventojai vyksta apsipirkti į prekybos centrus – 90 proc. apklaustųjų. Galimybės nuvykti į prekybos centrus neturėsiantys teigė 8,4 proc. apklaustųjų, daugiau jų buvo kaimo vietovėse. Todėl, kaip jau buvo minėta, patartina iš anksto numatyti šią riziką ir su savivaldybėmis (ypač tomis, kuriose yra daug kaimiškų vietovių) aptarti jų transporto galimybes bei kaštus, kurie būtų skiriami **EPLSAF paramos gavėjų pavėžėjimo paslaugai teikti.** Remiantis paramos gavėjų apklausos rezultatais, tokia paslauga būtų aktuali 59,3 proc. (N=91) tų apklausos dalyvių, kurie nurodė susidursiantys su kliūtimis norėdami pasinaudoti socialinėmis kortelėmis. Taip pat patartina pasinaudoti jau esamomis ir tyrimo metu minėtomis savivaldybių gerosiomis patirtimis aprūpinant paramos gavėjus maisto produktais taip išlankant paramos prieinamumą visiems jos gavėjams.

Paramos gavėjų apklausos duomenys rodo, kad respondentai **socialinį darbuotoją labiausiai mato kaip tą asmenį, kuris galėtų jiems padėti įsigyti produktus prekybos centre (37,4 proc., N=91),** taip pat 36,3 proc. Pagalbos tikisi iš artimųjų ir šeimos narių, 23,1 proc. – iš kaimynų. Socialiniai

²³ PPMI. Paramos materialiniam nepritekliui mažinti 2021–2027 m. programavimo laikotarpio galimų finansuotųjų veiklų išankstinis vertinimas. 2021.

²⁴ Ten pat.

darbuotojai, kuriais, kaip rodo tyrimas, paramos gavėjai pasitiki, sumažėjus administraciniam darbui dėl maisto dalijimo, tikėtina, galėtų skirti daugiau dėmesio socialiniam darbui su paramos gavėjais, taip pat ir su ta grupe paramos gavėjų, kuriai būtų reikalingas pavėžėjimas (jeigu tokių paramos gavėjų savivaldybėje atsiras). 69,8 proc. apklausoje dalyvavusių partnerių organizacijų atstovų mano, kad nauja paramos forma sumažins jiems administracinę naštą bei pareikalaus mažiau žmogiškųjų resursų (60,4 proc. respondentų), kuriuos bus galima pasitelkti socialiniam darbui. Taip pat 58,5 proc. apklausoje dalyvavusių organizacijų partnerių atstovų mano, jog socialinių kortelių modelis sumažins paramos gavėjų stigmatizaciją, o 13,6 proc. apklaustų paramos gavėjų sakė nesijausiantys diskriminuojami stovėdami eilėse prie dalijimo punktų.

Paramos prieinamumas tikslinei grupei yra efektyviai užtikrintas informavimo požiūriu, prašymų pateikimo procesas taip pat nesudėtingas ir neapkrautas administraciniais sunkumais. Tačiau daliai gyventojų savalaikį paramos prieinamumą riboja pajamų apskaičiavimo taisyklė – vedant vidurkį iš trijų paskutinių mėnesių. Vertinimo metu atlikta analizė parodė, kad egzistuoja ir daugiau prielaidų, darančių įtaką EPLSAF veiksmų programos įgyvendinimui. Didelę įtaką programos tikslų pasiekimui turi tikslinės grupės nuostatos paramos atžvilgiu: norėjimas pasinaudoti parama, pozityvi dinamika tarp paramos dalintojo ar socialinio darbuotojo ir paramos gavėjo, psichologinių kliūčių siekti paramos pašalinimas, patalpų, kuriose dalijama parama, būklė. Geresnių EPLSAF veiksmų programos įgyvendinimo rezultatų, tikimasi, padės pasiekti numatomas paramos paskirstymas į socialines korteles, nes sumažins administracinę naštą savivaldybėms ir kitoms organizacijoms, dalijančioms paramą, skatins paramos gavėjų savarankiškumą. Vis dėlto, galimos ir rizikos, kad paramos gavėjai neturės galimybės nuvykti iki prekybos centrų ir nebus, kas jiems galėtų padėti parduotuvėje nusipirkti ženkliai mažiau produktų ar nemokės naudotis socialine kortele, į kurias reikėtų atkreipti dėmesį ir jas užkardyti jau dabar. Tikėtina, kad daliai paramos gavėjų pravartu būtų taikyti pavėžėjimo į prekybos centrus paslaugą. Taip pat svarbu sudaryti sąlygas programą įgyvendinantiems partneriams keistis patirtimi tiek šioje, savivaldybės transporto naudojimo paramos gavėjų aprūpinimui srityje, tiek ir kitose.

5. Rekomendacijos vadovaujančiajai institucijai

Apibendrinant aprašytus analizės rezultatus, EPLSAF veiksmų programos vadovaujančiai institucijai rekomenduojame:

1. Siekiant iš esmės spręsti skurdo problemą, būtina daugiau investuoti į darbo užmokesčio didinimo, užimtumo skatinimo (taip pat tarp jaunimo, kurio nedarbas pastaruoju metu išaugo) priemones, taip pat į darbo ir šeimos išsipareigojimus padedančius derinti socialinius mechanizmus, skatinti verslą išsipareigoti suteikti darbuotojams priemones, padedančias sėkmingai derinti darbo ir asmeninio (šeimos) gyvenimo išsipareigojimus.
2. Skurdo riziką patiriančių grupių užimtumui didinti tinkamai išnaudoti papildomųjų priemonių, finansuojamų EPLSAF lėšomis, galimybes, papildomai į jas investuoti. Papildomosios priemonės, tikslingai nukreiptos į paramos gavėjų užimtumo didinimą ir socialinę įtrauktį, įskaitant sveikatos ir socialinių paslaugų prieinamumą, gali būti puikus startas į nuoseklų socialinį darbą su skurdą patiriančiais žmonėmis siekiant ilgalaikio tikslo – gerinti jų gyvenimo kokybę, gyvenimo būdą, stiprinti motyvaciją įsitraukti į daugiau jiems siūlomų naudingų veiklų. Siekiant užtikrinti siūlomų papildomųjų priemonių atitikimą paramos gavėjų poreikiams bei paskatinti didesnę dalį paramos gavėjų dalyvauti jose, rekomenduojama atlikti trumpas apklausas paramos dalinimo punktuose arba kitose savivaldybių ar NVO susitikimo su paramos gavėjais vietose apie jiems aktualias paslaugas; taip pat skatintina paramos gavėjus į įvairias programas ar veiklas kviesti asmeniškai ir nuolat (jei įmanoma) palaikyti ryšį.
3. Įgyvendinant papildomas priemones bei organizuojant kitas veiklas, skatinti savivaldybes bendradarbiauti tarpusavyje, taip pat su NVO atstovais ir kitais partneriais, įvairiomis jau dabar paramą skurstantiems teikiančiomis organizacijomis, aktyviau jas įtraukti į darbo su paramos gavėjais procesą taip apjungiant tiek skirtingas patirtis, tiek didesnius finansinius pajėgumus bendram tikslui – nuosekliam ir sistemingam skurstančių gyventojų gyvenimo kokybės gerinimui.
4. Siekiant padidinti paramos prieinamumą ir operatyvumą skatinti savivaldybes plačiau taikyti išimtį, numatančią galimybę asmenį įtraukti į EPLSAF paramos gavėjų sąrašą, jei jo pajamos neviršija 1,5 VRP dydžio (193,50 Eur). Taip būtų prisidedama prie EPLSAF tikslo padėti skurstantiems asmenims, o taip pat sudaryta galimybė anksčiau įtraukti skurdo riziką patiriantį asmenį į aktyvios darbo rinkos politikos ir socialinės įtraukties didinimo intervencijų veiklas.

5. Siekiant tobulinti EPLSAF veiksmų programos įgyvendinimą siūlytina EPLSAF paramai skirstyti taikyti socialinių kortelių modelį, kurio tinkamumas ir veiksmingumas jau buvo įvertintas 2021 m. atlikto išankstinio vertinimo²⁵ metu, taip pat jo išvadas pagrindžia ir šio tyrimo apklausų duomenys. Tikėtina, kad toks kortelių modelis mažins paramos gavėjų stigmatizaciją, administracinę partnerių organizacijų našta bei leis socialiniams darbuotojams labiau susikoncentruoti į socialinį darbą.
6. Įvedus socialines korteles EPLSAF paramai skirstyti ir, tikėtina, sumažėjus administracinei darbuotojų naštai bei žmogiškųjų išteklių poreikiui, rekomenduojama tam tikros dalies socialinių darbuotojų profesinę veiklą kaupti nuosekliam ir ilgalaikiam socialiniam darbui su skurdo rizikoje gyvenančiais asmenimis. Ypač kad ir tyrimo duomenys rodo, jog paramos gavėjai pasitiki socialiniais darbuotojais bei jų teikiama informacija, todėl nuoseklus ir ilgalaikis jų indėlis gali padidinti paslaugų prieinamumą skurdą patiriantiems gyventojams. Svarbu toliau sistemingai organizuoti socialinių darbuotojų mokymus, patirčių dalijimo susitikimus, didinti jų darbo užmokestį, taip pat aktyviau įtraukti į sprendimų, susijusių su jų darbine veikla, priėmimą, socialinės politikos formavimo procesą.
7. Skatintina įverti riziką, kad įvedus socialines korteles EPLSAF paramai skirstyti, tam tikrai, nors ir mažai, paramos gavėjų daliai gali atsirasti sunkumų nuvykti į prekybos centrus apsipirkti. Tiesa, ir šiuo metu dalis paramos gavėjų nėra mobilūs, todėl tam tikrose savivaldybėse jiems maisto paketai naudojant savivaldybės transportą atvežami į namus. Siūloma panašias praktikas (pavėžėjimo paslaugą) taikyti ir siekiant padėti paramos gavėjams apsipirkti prekybos centruose, jeigu to prireiktų. Todėl vadovaujančioji institucija skatintina numatyti tinkamas sąlygas ir galimybes savivaldybėms (kol kas pavėžėjimo paslaugą teigti pasirengusios ne visos savivaldybės) gauti reikalingos informacijos iš tų savivaldybių ar seniūnijų, kurios jau šiuo metu naudoja savo transportą paramos gavėjų aprūpinimui EPLSAF maisto produktais, inicijuoti patirties apsikeitimo veiklas, leidžiančias partneriams pasidalinti gerosiomis pamokomis ir patarimais.
8. Taip pat siekiant, kad į socialines korteles pervedama pinigų suma sudarytų sąlygas paramos gavėjams ne prasčiau nei dabar gaunant maisto paketus patenkinti savo poreikius, būtina išlaikyti esamą EPLSAF paramos finansavimą, o, pageidautina, ateityje jį didinti atsižvelgiant į infliaciją ir jos padarinius, brangstančius maisto produktus ir higienos prekes.

²⁵ PPMI. Paramos materialiniam nepritekliui mažinti 2021-2027 m. programavimo laikotarpio galimų finansuotųjų veiklų išankstinis vertinimas. 2021.

6. Literatūros ir šaltinių sąrašai

1. European Commission, FEAD Community FEAD Case Studies: Adapting FEAD-funded measures during the Coronavirus pandemic, 2021.
2. European Commission. European social fund+. <https://ec.europa.eu/european-social-fund-plus/en>.
3. European Commission. Guidance note. FEAD structured survey on end recipients of OP I.
4. Eurostat, <http://ec.europa.eu/eurostat/web/income-and-living-conditions/overview>.
5. KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS 2022 m. šalies ataskaita. Lietuva: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/2022-european-semester-country-report-lithuania_lt.pdf.
6. Lietuvos statistikos departamentas, oficialiosios statistikos portalas, <https://osp.stat.gov.lt/>.
7. LR piniginių socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymas, 2003 m. liepos 1 d. Nr. IX-1675, Vilnius.
8. LR socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Liepą dalis gyventojų gaus didesnes išmokas: <https://socmin.lrv.lt/lt/naujienos/liepa-dalis-gyventoju-gaus-didesnes-ismokas>.
9. LR socialinės apsaugos ir darbo ministerija. M. Navickienė: žmonėms su negalia – platesnės galimybės darbo rinkoje: <https://socmin.lrv.lt/lt/naujienos/m-navickiene-zmonems-su-negalia-platesnes-galimybes-darbo-rinkoje>.
10. LR socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Nuo rugpjūčio pradžios – mamadienis ir tėvadienis auginantiems vieną vaiką, naujovės auginantiems vaiką iki 8 metų: <https://socmin.lrv.lt/lt/naujienos/nuo-rugpjucio-pradzios-mamadienis-ir-tevadienis-auginantiems-viena-vaika-naujoves-auginantiems-vaika-iki-8-metu>.
11. LR socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Pokyčiai šalies užimtumo sistemoje – jau liepą: <https://socmin.lrv.lt/lt/naujienos/pokyciai-salies-uzimtumo-sistemoje-jau-liepa>.
12. LR socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Skurdui mažinti – kryptingi ir tvarūs sprendimai: bedarbių įtrauktis, nuoseklus pensijų ir socialinių išmokų didinimas: <https://socmin.lrv.lt/lt/naujienos/skurdui-mazinti-kryptingi-ir-tvarus-sprendimai-bedarbiu-itrauktis-nuoseklus-pensiju-ir-socialiniu-ismoku-didinimas>.
13. LR socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Vienišo asmens išmoką gauna 220 tūkst. žmonių: <https://socmin.lrv.lt/lt/naujienos/vieniso-asmens-ismoka-gauna-220-tukst-zmoniu>.
14. PPMI. Paramos materialiniam nepritekliui mažinti 2021-2027 m. programavimo laikotarpio galimų finansuotųjų veiklų išankstinis vertinimas. 2021.